

ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิद्यุชุมชน
ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

โดย

นางสาวศรียา ธีระพัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาสื่อสารมวลชน
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิद्यุชุมชน
ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

โดย

นางสาวศรียา ธีระพัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาสื่อสารมวลชน
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

READINESS OF TRANSITION OF COMMUNITY RADIO
SYSTEM TO DIGITAL IN UBO NRATCHATHANI PROVINCE

BY

MISS SARIYA THIRAPAT

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
PROGRAM IN MASS COMMUNICATION
FACULTY OF JOURNALISM AND MASS COMMUNICATION
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2015
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

วิทยานิพนธ์

ของ

นางสาวศิรยา ธีระพัฒน์

เรื่อง

ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน)

เมื่อ วันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ปันทรานวงศ์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์กิติมา สุรสანი)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.โมไนยพล รณเวช)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ได้ฟ้าพูล)

คณบดี

.....
(รองศาสตราจารย์พรทิพย์ สัมปตตะวนิช)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของ วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี
ชื่อผู้เขียน	นางสาวศรียา ธีระพัฒน์
ชื่อปริญญา	วารสารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ กิตติมา สุรสุนธิ
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนในระบบวิทยุอนาล็อก รวมถึง การปรับตัวเรื่องการผลิตเนื้อหา ความพร้อมในด้านทรัพยากรของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ในการเปลี่ยนสู่วิทยุชุมชนระบบดิจิทัล และศึกษาความต้องการทางด้านเนื้อหาจากสื่อวิทยุชุมชนของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ภายใต้อำนาจที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยการจดข้อมูล บันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง รวมทั้งการศึกษาจากข้อมูลเอกสารต่างๆ (Document) และงานวิจัยที่มีการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์สถานีวิทยุชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร แนวคิดการบริหารวิทยุชุมชน และแนวคิดเกี่ยวกับการผลิตเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีนำเสนอเนื้อหารายการในระบบอนาล็อก เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เนื้อหารายการนำเสนอการเผยแพร่ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลของชุมชน เป็นหลัก เพื่อให้ผู้ฟังในชุมชนและประชาชนผู้ที่รับฟังรายการได้ทราบถึงกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้น นอกจากนี้ยังนำเสนอรายการเพื่อเสริมสร้างความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง อาทิ ความรู้ในด้านเกษตรกรรม ความรู้ด้านการศึกษา และคำสอนธรรมะเพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนา หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

หากสถานีวิทยุชุมชนต้องเปลี่ยนระบบไปสู่การออกอากาศวิทยุระบบดิจิทัล การผลิตเนื้อหารายการหลักจะยังคงเป็นไปตามวัตถุประสงค์การนำเสนอเนื้อหาเดิมของสถานีวิทยุ

ชุมชน แต่จะมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้มีประโยชน์ต่อผู้ฟังมากขึ้น พร้อมสอดแทรกด้วยเนื้อหา ด้านความบันเทิงผสมกันไป เพื่อเป็นประโยชน์และเพิ่มอรรถรสให้กับผู้ฟัง

อย่างไรก็ตาม สถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีจะต้องเปิดรับคำแนะนำจากผู้ฟังในการปรับเปลี่ยนเนื้อหา เพื่อให้เนื้อหารายการตรงกับความต้องการของผู้ฟังมากที่สุด เพราะในการออกอากาศเป็นสถานีวิทยุชุมชนระบบดิจิทัล นอกจากจะมีการเปลี่ยนระบบการทำงานภายในของสถานีวิทยุชุมชนแล้ว ยังต้องปรับเปลี่ยนในเรื่องเนื้อหารายการ นำเสนอให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ฟังในชุมชน ซึ่งผู้ฟังในชุมชนมีความเห็นว่าในปัจจุบันเนื้อหารายการของสถานีวิทยุชุมชนที่มีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนยังมีไม่มากพอ เนื้อหาไม่ครอบคลุมทุกด้าน กลุ่มผู้ฟังต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนมีเนื้อหาสาระที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งความรู้กฎหมายที่ดิน กฎหมายการซื้อขาย รวมถึงการเพิ่มเนื้อหาเรื่องการศึกษา การดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ และเนื้อหาด้านรายการเพลง เพื่อสร้างความบันเทิงให้กับผู้ฟังให้มากขึ้นกว่าเดิม

จากผลการวิจัยความพร้อมของสถานีวิทยุชุมชนที่จะเปลี่ยนรูปแบบ เนื้อหารายการในการออกอากาศเป็นระบบดิจิทัล พบว่า ในปัจจุบันรายการที่นำเสนอผ่านสถานีวิทยุชุมชนสามารถตอบรับกลุ่มผู้ฟังได้พอสมควร หากสถานีวิทยุชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง เนื้อหาที่นำเสนอในระบบออนไลน์ก็อยากให้สถานีคงไว้เช่นเคย แต่มีการปรับปรุงเนื้อหาให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ใกล้ตัวชาวบ้าน เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา และเนื้อหาด้านความบันเทิง รายการเพลง เพื่อให้รายการเกิดความหลากหลายไม่จำเจ และในส่วนของเวลาออกอากาศนั้น ในปัจจุบันมีสัดส่วนช่วงเวลาการออกอากาศที่เหมาะสมและพอดีกับช่วงเวลาของผู้ฟัง ให้คงสัดส่วนเวลาในการออกอากาศเช่นเดิม

ในปัจจุบันสถานการณ์ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนและคณะทำงานภายในสถานี ยังไม่ได้รับข้อมูลการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายการเปลี่ยนผ่านวิทยุดิจิทัลจากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) หรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อย่างชัดเจน จึงไม่สามารถเตรียมความพร้อมในการวางแผนงานให้กับสถานีวิทยุชุมชนได้ อีกทั้งในเบื้องต้นสถานีวิทยุชุมชนยังประสบปัญหาการขาดทรัพยากรที่มีความพร้อมในการทำงานสถานีวิทยุชุมชนระบบดิจิทัล ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถของบุคลากร และปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนอุปกรณ์ภายในสถานีวิทยุชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าในปัจจุบัน สถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีทั้งหมดยังไม่มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนระบบการออกอากาศไปใช้ระบบดิจิทัล

คำสำคัญ: วิทยุชุมชน, ระบบวิทยุดิจิทัล, การปรับตัวในด้านการผลิตเนื้อหา, ความต้องการด้านเนื้อหา, ความพร้อมของทรัพยากร

Thesis Title	READINESS OF TRANSITION OF COMMUNITY RADIO SYSTEM TO DIGITAL IN UBONRATCHATHANI PROVINCE
Author	MISS SARIYA THIRAPAT
Degree	Master of arts
Major Field/Faculty/University	Mass Communication Journalism and Mass Communication Thammasat University
Thesis Advisor	Associate Professor Kitima Surasonti
Academic Years	2015

ABSTRACT

The study of “the Readiness of Transition of Community Radio System to Digital in Ubonratchathani Province” aims at studying analog system of community radio, comprising its contents and availability and readiness of resources to the transition to digital system, including local people’s needs in contents of community radio in Ubonratchathani Province.

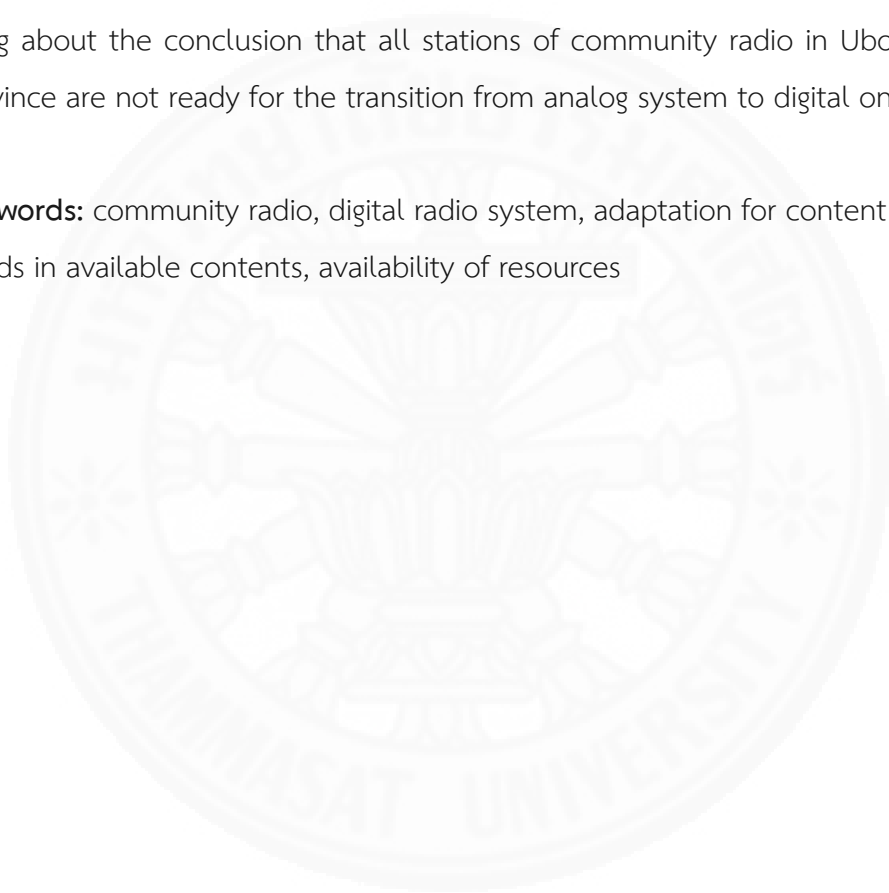
Qualitative research is the approach for this study. That is, in-depth interview is the main means of data collection. Analyses consist of concepts of community radio’s status, conditions, and limitations, concepts of organizational management, concepts of administration for community radio, and concepts of content production.

It was found that community radio in Ubonratchathani Province presents its contents through analog system. The contents are mainly about local news and information so that the listeners, in other words, the locals, will be informed. Anecdotes and pieces of knowledge are also informed, such as news about agriculture, education, and Dhamma principles. Although the digital system is going to replace the analog one, the main types of contents will be nearly the same.

However, there might be news about entertainment, so as to make the contents more interesting and helpful.

In terms of availability of resources, the director and the board of community radio are not much informed about the coming change and transition by the Office of the National Broadcasting and Telecommunications and Commission and other related sectors, along with the lack of experts and budget for internal management. This leads to the lack of necessary devices or gadgets. Hence, this can bring about the conclusion that all stations of community radio in Ubonratchathani Province are not ready for the transition from analog system to digital one.

Keywords: community radio, digital radio system, adaptation for content preparation, needs in available contents, availability of resources

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาและการสนับสนุนเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ กิติมา สุรสุนธิ ท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ขอขอบพระคุณคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ปิ่นทรานวงค์ อาจารย์ ดร.โมไนยพล รณเวช และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติรี ใต้ฟ้าพูล สำหรับความเมตตาที่กรุณาให้คำแนะนำการทำวิจัยในครั้งนี้

ตลอดเวลาที่ผ่านมาสิ่งที่เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญให้ดิฉันมีความมุ่งมั่น และ ความอดุสาหะในการทำวิจัยสำเร็จได้ คือ ความรัก และความห่วงใย จากคุณพ่อศรีศักดิ์ ธิระพัฒน์ และคุณแม่สุพิศศรี ธิระพัฒน์ ท่านทั้งสองเป็นทั้งหมดของความสำเร็จในครั้งนี้ และขอขอบคุณญาติพี่น้อง และคนรอบข้างทุกท่านที่คอยให้กำลังใจดิฉันไม่ให้ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชน ผู้ทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี และผู้ฟังรายการทุกท่าน ที่ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานีวิทยุชุมชน สำหรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์พิพัฒน์ สุยะ แห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร และ อาจารย์ดร.นันทวรรณ ม่วงใหญ่ แห่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในความกรุณาช่วยเหลือทุกอย่างมาโดยตลอด และ ในความรัก การดูแล เอาใจใส่ที่ดี เป็นกำลังใจที่สำคัญของดิฉันในการพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ สาขาวิชาสื่อสารมวลชน (MA) รุ่น 33 ที่ให้คำปรึกษาตลอดจนช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทุกคนอยู่เคียงข้างกันตลอดมา และขอขอบคุณสำหรับมิตรภาพที่มอบให้กับดิฉันเสมอมา

ความสำเร็จในครั้งนี้จะไม่เกิดขึ้น หากขาดโอกาส ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ จากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้มอบความรู้ มอบประสบการณ์ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ความสามารถของดิฉันในการใช้ชีวิตต่อไป

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีประโยชน์อยู่บ้าง ขอมอบความดีนั้นแต่คุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์ทุกท่านของดิฉัน ส่วนข้อผิดพลาดใดที่เกิดขึ้น ดิฉันขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

นางสาวศรียา ธิระพัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(12)
สารบัญรูปภาพ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 ปัญหานำวิจัย	9
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	9
1.5 นิยามศัพท์ในการศึกษา	10
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 แนวคิดระบบวิฤกษ์กระจายเสียง	12
2.1.1 วิฤกษ์กระจายเสียงอนาล็อก	13
2.1.2 วิฤกษ์กระจายดิจิทัล	14
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์สถานีวิทยุชุมชน	16

2.2.1	คุณลักษณะสำคัญของวิद्यุชุมชน	17
2.2.2	ปัญหาเรื่องการรับรู้วิद्यุชุมชนในประเทศไทย	18
2.3	แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร	20
2.3.1	รูปแบบของกระบวนการบริหารองค์กร	20
2.3.2	การบริหารการสื่อสารตามแนวคิดการบริหารเชิงระบบ	22
2.4	แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิद्यุชุมชน	24
2.4.1	โครงสร้างการบริหารงานวิद्यุชุมชน	26
2.4.2	หลักการของการบริหารงานวิद्यุชุมชน	28
2.4.3	เครื่องมือและกลไกการบริหารวิद्यุชุมชน	29
2.5	แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตเนื้อหา	30
2.5.1	ประเภทของเนื้อหาวิद्यุชุมชน	30
2.5.2	การแบ่งประเภทเนื้อหาตามเกณฑ์ สาระบันเทิง	31
2.5.3	การวิเคราะห์เนื้อหารายการเพื่อดูเป้าหมายของการสื่อสาร	32
2.5.4	การวิเคราะห์เนื้อหารายการโดยใช้เกณฑ์ภายในและภายนอกชุมชน	32
2.6	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีการวิจัย		41
3.1	แหล่งข้อมูลวิจัย	41
3.1.1	แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)	41
3.1.2	แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)	42
3.2	การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักและเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก	42
3.2.1	กลุ่มผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี	42
3.2.2	กลุ่มผู้ผลิต นักจัดรายการวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี	43
3.2.3	กลุ่มผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี	44
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล	44

3.3.1 ส่วนแรก	44
3.3.2 ส่วนที่สอง	44
3.3.2.1 คำถามสำหรับกลุ่มผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชน	45
3.3.2.2 คำถามสำหรับกลุ่มผู้ผลิต ผู้จัดการรายการในสถานีวิทยุชุมชน	45
3.3.2.3 คำถามสำหรับผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน	46
3.4 การทดสอบความถูกต้อง	47
3.4.1 ข้อมูลประเภทบุคคล	47
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	48
3.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	49
บทที่ 4 ผลการวิจัย	50
4.1 สภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี	50
4.1.1 สภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง	50
4.1.1.1 ความเป็นมาของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง	51
4.1.1.2 สภาพการณ์ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	52
4.1.1.3 สภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาาระบบอนาล็อก	57
4.1.2 สภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	64
4.1.2.1 ความเป็นมาของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	64
4.1.2.2 สภาพการณ์ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	65
4.1.2.3 สภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาาระบบอนาล็อก	68
4.1.3 สภาพการณ์ของวิทยุชุมชนพระพุทธรักษาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	74
4.1.3.1 ความเป็นมาของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธรักษาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	74
4.1.3.2 สภาพการณ์ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	75
4.1.3.3 สภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาาระบบอนาล็อก	78
4.1.4 สรุปสภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	84
4.1.4.1 ความเป็นมาของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	85
4.1.4.2 สภาพการณ์ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	86
4.1.4.3 สภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาาระบบอนาล็อก	89

4.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชน ในจังหวัดอุบลราชธานี	94
4.2.1 ความพร้อมของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง	94
4.2.1.1 ความพร้อมด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	94
4.2.1.2 ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหา	96
4.2.2 ความพร้อมของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	98
4.2.2.1 ความพร้อมด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	98
4.2.2.2 ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหา	100
4.2.3 ความพร้อมของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	101
4.2.3.1 ความพร้อมด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	101
4.2.3.2 ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหา	103
4.2.4 ความพร้อมของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	105
4.2.4.1 ความพร้อมด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	105
4.2.4.2 ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหา	107
4.3 ความคิดเห็นของผู้ฟังรายการสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี	108
4.3.1 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง	108
4.3.2 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	111
4.3.3 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	115
4.3.4 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	118
4.3.5 สรุปความคิดเห็นของผู้ฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชน ในจังหวัดอุบลราชธานี	122
4.3.5.1 การรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในระบบออนไลน์	122
(1) ประเด็นความถี่ในการรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน	122
(2) ประเด็นประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังรายการของวิทยุชุมชน	122
(3) ประเด็นรายการของวิทยุชุมชนมีความหลากหลาย	122
(4) ประเด็นผู้จัดรายการแสดงความเป็นกันเอง มีลีลาการในการพูด	123
(5) ประเด็นผู้ฟังมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน	124
(6) ประเด็นรายการของมีโฆษณาเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน	124
(7) ประเด็นปัญหาในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชน	125

4.3.5.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับฟังวิทยุระบบดิจิทัล	125
(1) ประเด็นความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย	125
(2) ประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล	125
4.3.5.3 ความต้องการในการรับฟังวิทยุชุมชนในระบบดิจิทัล	125
(1) ประเด็นเนื้อหาที่ต้องการฟังจากรายการของสถานีวิทยุชุมชน	125
(2) ประเด็นช่วงเวลาในการออกอากาศรายการ	126
(3) ประเด็นความต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนพัฒนาเปลี่ยนแปลง	126
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	127
5.1 สรุปผลการวิจัย	127
5.1.1 สรุปสภาพการณ์สถานีวิทยุชุมชนอุบลราชธานีระบบอนาล็อก	127
5.1.1.1 สรุปสภาพการณ์ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	127
5.1.1.2 สรุปสภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาในระบบอนาล็อก	129
5.1.2 สรุปความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของ สถานีวิทยุชุมชนอุบลราชธานี	130
5.1.2.1 สรุปความพร้อมด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	130
5.1.1.2 สรุปความพร้อมในการนำเสนอเนื้อหาเมื่อเปลี่ยนผ่านสู่ วิทยุระบบดิจิทัล	131
5.1.3 สรุปความคิดเห็นของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุดิจิทัล	132
5.2 อภิปรายผล	133
5.2.1 สภาพการณ์สถานีวิทยุชุมชนอุบลราชธานีระบบอนาล็อก	133
5.2.1.1 สภาพการณ์ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	133
5.2.1.2 สภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาในระบบอนาล็อก	137
5.2.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของ สถานีวิทยุชุมชนอุบลราชธานี	140

5.2.2.1 ความพร้อมด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณ	140
5.2.2.2 ความพร้อมในการนำเสนอเนื้อหาเมื่อเปลี่ยนผ่านสู่ วิทยุระบบดิจิทัล	142
5.2.3 ความคิดเห็นของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุดิจิทัล	142
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย	145
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	146
รายการอ้างอิง	147
ประวัติผู้เขียน	150

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 จำนวนสถานีวิทยุชุมชนในประเทศไทย	4
2.1 เปรียบเทียบวิทยุสาธารณะ วิทยุชุมชน และวิทยุธุรกิจ	24
2.1 เปรียบเทียบวิทยุสาธารณะ วิทยุชุมชน และวิทยุธุรกิจ (ต่อ)	25
4.1 สภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง	52
4.2 ผังรายการประจำสัปดาห์สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง	58
4.3 การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง	61
4.4 สภาพการณ์ของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	65
4.4 สภาพการณ์ของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO (ต่อ)	66
4.5 ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	69
4.6 การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	71
4.6 การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO (ต่อ)	72
4.7 สภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	75
4.8 ผังรายการสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	79
4.9 การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	82
4.9 การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม (ต่อ)	83
4.10 สภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	86
4.11 ผังรายการสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	90
4.12 การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	91
4.12 การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม (ต่อ)	92
4.13 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง	94
4.13 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง (ต่อ)	95
4.14 ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่าน	97
4.15 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	98
4.16 ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่าน	100
4.17 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	102
4.18 ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่าน	104

4.19 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	105
4.20 ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่าน	107
4.21 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเล่าเสื่อฮักแพง	108
4.21 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเล่าเสื่อฮักแพง (ต่อ)	109
4.22 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	111
4.22 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO (ต่อ)	112
4.23 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	115
4.23 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม (ต่อ)	116
4.24 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	118
4.24 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม (ต่อ)	119
4.25 ความหลากหลายทางด้านเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนอุบลราชธานี	123
4.26 สถานีวิทยุชุมชนอุบลราชธานีที่มีโฆษณาแอบแฝง	124

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	49
4.1 สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่านี้อีกแห่ง	51
4.2 สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่านี้อีกแห่ง	51
4.3 ผังโครงสร้างการบริหารจัดการสถานีทั่วไป	52
4.4 ผังโครงสร้างองค์กรสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่านี้อีกแห่ง	53
4.5 การประชุมนักจัดรายการสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่านี้อีกแห่ง	55
4.6 การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่านี้อีกแห่ง	56
4.7 ทำเนียบอาสาสมัครนักจัดรายการสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่านี้อีกแห่ง	62
4.8 อาคารที่ตั้งสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	65
4.9 ผังโครงสร้างองค์กรสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	66
4.10 สถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	74
4.11 ผังโครงสร้างองค์กรสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	76
4.12 สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	85
4.13 ผังโครงสร้างองค์กรสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	87
4.14 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	89
4.15 กิจกรรมพบปะผู้ฟังของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม	93

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

นักวิชาการได้ให้ความหมายของวิทยุชุมชนในแต่ละปีแตกต่างกันออกไป ปี 2543 ความหมายของวิทยุชุมชน (Community Radio) คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงที่ให้บริการเฉพาะเจาะจงหรือเขตพื้นที่บริการส่งกระจายเสียงในวงแคบ ไม่ใช่แพร่กระจายไปสู่สาธารณชนในวงกว้าง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะจัดระบบเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริง หรือรสนิยมเฉพาะของกลุ่มเป้าหมายในลักษณะชุมชนหรือกลุ่มที่มีรสนิยมเดียวกัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟังหรือตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในรายการของสถานี การส่งกระจายเสียงของวิทยุชุมชนเป็นการกระจายเสียงของวิทยุท้องถิ่นที่มีกำลังส่งต่ำประมาณ 10 วัตต์ 50 วัตต์ 100 วัตต์ 500 วัตต์ และส่วนใหญ่ไม่เกิน 1 กิโลวัตต์ (ศุทธิชัย บุณนาค, 2543)

ปี 2550 จิรพร วิทยศักดิ์พันธุ์ และนาฏยา ตนานนท์ ได้ให้ความหมายของวิทยุชุมชนไว้ว่า “เกิดจากความต้องการของภาคประชาชนที่อยากได้ยินเรื่องราวของตนเอง เรื่องราวที่ตนสนใจ เรื่องราวที่จะก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน แต่วิทยุที่กระจายเสียงอยู่มักจะเสนอเรื่องราวที่ห่างไกลวิถีชีวิตชุมชน เป็นเรื่องที่ชุมชนไม่สนใจและเรื่องที่ไม่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน จึงมีกระแสที่จะจัดตั้งวิทยุชุมชนในท้องถิ่นเพื่อมุ่งประโยชน์ของประชาชนเป็นกระแสที่เกิดขึ้นในหลายภูมิภาคทั่วโลก บ้างก็เรียกว่าสถานีวิทยุท้องถิ่น สถานีวิทยุทางเลือก สถานีวิทยุอิสระ หรือสถานีวิทยุเสรี แต่ไม่ว่าจะมีชื่อเรียกอย่างไรก็มีความเป็นมาที่คล้ายคลึงกัน”

ต่อมาในปี 2552 ธนาวัฒน์ แก้วพงศ์พันธุ์ ได้ให้ความหมายของ วิทยุชุมชนว่า “เป็นสื่อสาธารณะของชุมชน เพื่อชุมชน และเกี่ยวกับชุมชน อันเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ที่สนับสนุนให้คนธรรมดาสามัญสามารถมีสื่อของตนเองได้โดยปราศจากการครอบงำและควบคุมจากรัฐ วิทยุชุมชน สื่อกระจายเสียงของชุมชน ชุมชนในระดับท้องถิ่นทั่วทุกภูมิภาคจะพบเห็นเสาส่งกระจายเสียงของสถานีวิทยุชุมชนเกิดขึ้นตามอาคารสถานที่ต่างๆ ท้องไร่ ท้องนา วัดวาอาราม รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในย่านความถี่ที่ใกล้เคียงกัน การกระจายเสียงด้วยท่วงทำนองภาษาและวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัว ทำให้สื่อวิทยุเข้าถึงความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างรวดเร็ว”

สมาคมการสื่อสารด้านการกระจายเสียง (World Association of Communication Radio Broadcaster) ได้ให้ความหมายวิทยุชุมชนในว่า “วิทยุชุมชนเป็นสื่อที่ตอบสนองต่อความต้องการและให้บริการชุมชนสร้างการพัฒนาชุมชนด้วยมุมมองที่มีความก้าวหน้า ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

เสมอ วิทยุชุมชนมุ่งมั่นพัฒนาการสื่อสารเพื่อประชาธิปไตย ภายใต้ การมีส่วนร่วมของชุมชนใน
 แง่มุมมองที่ต่างกันการดำเนินกิจกรรมวิทยุอาจจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของ
 แต่ละสังคม”

หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 สังคมไทยมีความตื่นตัวในความเป็น
 ประชาธิปไตยสูง จากภาพอดีตของการปฏิบัติและการต่อสู้เมื่อ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2535
 คนจำนวนมากชื่นชมกับรัฐธรรมนูญใหม่ ที่ถือว่ามีความเป็นประชาธิปไตยสูงที่สุดฉบับหนึ่ง
 เท่าที่เคยมีมาในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีบทบัญญัติในมาตรา 40 ที่ว่าด้วยคลื่นความถี่วิทยุและการกำกับ
 ดูแลกิจการวิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคมที่มีความว่า “มาตรา 40 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่ง
 วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์
 สาธารณะให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่งและกำกับดูแลการ
 ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
 การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
 ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดย
 เสรีอย่างเป็นธรรม”

ผลจากมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญนี้ เท่ากับบอกให้ประเทศไทยได้จัดการปฏิรูประบบ
 การจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุ และให้มืองค์กรกำกับการใช้คลื่นใหม่ทั้งหมดซึ่งผลที่จะเกิดขึ้นกับ
 ประชาชนก็คือทำให้ประชาชนมีความตื่นตัว มีความหวังที่จะได้รับการจัดสรรหรือ ได้โอกาสในการ
 จัดทำวิทยุของตนเอง การเกิดขึ้นและขยายตัวของวิทยุชุมชนดังกล่าวนี้ แม้ว่าจะเกิดประโยชน์อย่าง
 มากมาย แต่ในอีกแง่หนึ่งย่อมมีปัญหาตามมาอีกหลายประการเช่นกัน กล่าวคือ การขาดผู้มีอำนาจ
 หน้าที่ในการกำกับกิจการวิทยุเนื่องจากยังไม่สามารถจัดตั้งให้สำเร็จได้ ประกอบกับการที่องค์กรเดิมที่
 มีหน้าที่มิได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ไปตามที่ควรจะเป็นก่อให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารคลื่นต่างๆ
 ตามมาเป็นอย่างมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นมีดังนี้ (พนา ทองมีอาคม,ไม่ระบุปี.)

(1) เกิดคลื่นแทรกสถานีหลัก หากติดตามข่าวสารเรื่องวิทยุชุมชนในวันนี้จะพบว่า
 ประชาชนมีข้อร้องเรียนจำนวนมากเกี่ยวกับคุณภาพการรับฟังว่าสถานีหลักที่เคยรับฟังชัดเจนได้ถูก
 คลื่นแทรกจากสถานีวิทยุชุมชน เช่น ในขณะที่รับฟังวิทยุสถานีหลักอยู่ เกิดเสียงแทรกเข้ามาใน
 รายการของคลื่นสถานีหลัก ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการรับฟัง รับฟังเนื้อหาจากคลื่นสถานีหลักไม่ชัดเจน
 เสียงขาดๆหายๆ ทำให้ผู้รับฟังขาดอรรถรสในการรับฟังวิทยุได้

(2) เกิดการรบกวนวิทยุการบิน ปี 2556 เอกสารวิทยุการบินแห่งประเทศไทย ได้ระบุว่า
 วิทยุชุมชนอาจก่อให้เกิดอันตรายจากการรบกวนวิทยุการบิน และเรื่องนี้ ได้นำไปสู่การเตือนที่มีผลให้
 สถานีวิทยุบางสถานี ต้องปิดตัวเอง(ชั่วคราว) กล่าวคือ ปัญหาวิทยุชุมชนรบกวนการสื่อสารการบิน
 ในลักษณะมีคลื่นแทรกเป็นคำพูดและเสียงเพลง ส่งผลกระทบต่อติดต่อสื่อสารระหว่างนักบินกับ

ผู้ควบคุมการจราจรทางอากาศไม่ชัดเจน อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดและส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยทางการบิน ซึ่งหากเกิดอุบัติเหตุทางการบินจะทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และยังส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของประเทศอีกด้วย ซึ่งสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดการรบกวนดังกล่าวนี้เกิดจากด้านเทคนิคของเครื่องส่ง คุณภาพของสายอากาศ กระบวนการปรับแต่งกำลังส่ง และความสูงของเสาอากาศ ที่ไม่ได้มาตรฐานของวิทยุชุมชน

(3) เกิดการถูกลอกวงจร กระแสการเกิดวิทยุชุมชน ได้ทำให้มีผู้ฉวยโอกาสชักชวนให้ซื้อเครื่องส่งเสาอากาศและจัดทำห้องส่งให้ เช่น เกิดการลอบขายอุปกรณ์การส่งสัญญาณที่ผิดกฎหมายและไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น

(4) กำเนิดวิทยุชุมชนแอบแฝง วิทยุชุมชนในยุคแรกเป็นวิทยุชุมชนที่ทำงานโดยชุมชน คือ ทำงานแบบอาสาสมัคร แต่ต่อมาได้มีการแอบแฝงทำธุรกิจเกิดขึ้น กล่าวคือ การเกิดวิทยุชุมชนแอบแฝงโดยอ้างว่าทำไปเพื่อประโยชน์สาธารณะแต่แท้จริงมุ่งแสวงหากำไร

(5) การร้องเรียนเรื่องการแข่งขันที่เป็นธรรม การเกิดขึ้นของวิทยุชุมชนที่แอบแฝงได้ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการวิทยุที่ถูกต้อง เช่น ในกรณีที่ผู้ประกอบการตามกฎหมายได้ร้องเรียนว่า การจัดทำวิทยุที่ถูกกฎหมาย พวกตนต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสัมปทาน ต้องเสียภาษีถูกกฎหมาย แต่हनสุดท้าย ไม่ได้ได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ต้องถูกตัดราคาค่าโฆษณาจากวิทยุชุมชนที่ไม่มีต้นทุนสัมปทาน ไม่มีค่าลิขสิทธิ์และไม่เสียภาษี ซ้ำรายการที่ออกอย่างถูกกฎหมายต้องถูกรบกวนโดยคลื่นแทรก

(6) คุณภาพรายการ มีผู้ร้องเรียนเรื่องคุณภาพรายการที่ออกอากาศ กล่าวคือ เมื่อวิทยุชุมชนมีจำนวนมาก เกิดการแทรกคลื่นกันเอง เกิดการแย่งชิงโฆษณาและแย่งชิงผู้ฟังที่สุดแล้ว วิทยุชุมชนก็มีการทะเลาะกันเองออกอากาศ การจัดรายการในลักษณะกึ่งสมัครเล่น ทำให้เกิดรายการคุณภาพต่ำ รสนิยมเลว การใช้ภาษาที่ไม่ควรออกอากาศ

เมื่อมีการจัดตั้งคลื่นวิทยุชุมชนขึ้นมาจะพบว่ารายการในคลื่นวิทยุชุมชนมิได้เป็นไปในเชิงการค้า มีช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์ในด้านธุรกิจ แต่วิทยุชุมชนมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์สาธารณะที่จะให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนทั้งในด้านวัฒนธรรม การศึกษา ศาสนา เกษตรกรรม ไรศภัยไข้เจ็บและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความป็นอยู่ของคนในชุมชน ตามกฎหมายที่ได้ระบุไว้ นอกจากนี้วิทยุชุมชนยังมีหน้าที่รายงานข่าวสารภายในชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้รับรู้ วิทยุชุมชนจึงเป็นช่องทางการสื่อสาร (Channel) ช่องทางหนึ่งที่อยู่กับประชาชนจะได้มีปฏิสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ผู้จัดรายการวิทยุสามารถสื่อสารกับประชาชนได้อย่างทั่วถึง เพราะประชาชนในชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นผ่านทางวิทยุชุมชนได้อย่างเสรีภาพ ประชาชนมีสิทธิในการสื่อสารได้อย่างเต็มที่

ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีวิทยุชุมชนได้เข้ามามีบทบาทกับชุมชน วิทยุชุมชนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่คนในชุมชนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ข้อมูลจากผลสำรวจปี 2553 จำนวนสถานีวิทยุชุมชนในประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงเศรษฐกิจ สำนักสถิติพยากรณ์ พบว่า

ตารางที่ 1.1

จำนวนสถานีวิทยุชุมชนในประเทศไทย

ปี พุทธศักราช (พ.ศ.)	จำนวนสถานีวิทยุชุมชน					
	ทั่วประเทศ	กรุงเทพมหานคร	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
2549	2132	177	665	389	713	188
2550	2118	177	666	390	697	188
2551	4021	207	1190	759	1390	475
2552	6030	310	1785	1138	2085	712
2553	6513	335	1928	1229	2252	769

หมายเหตุ: จาก ข้อมูลจากผลสำรวจปี 2553, โดย กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงเศรษฐกิจ.

จากผลสำรวจพบว่า ในช่วงพ.ศ.2549 เป็นต้นมา เป็นช่วงที่ยังไม่มีกฎหมายเข้ามาดูแลควบคุมกิจการคลื่นวิทยุชุมชน จึงทำให้จำนวนการเกิดสถานีวิทยุชุมชนเพิ่มขึ้นทุกปี วิทยุชุมชนดำเนินการโดยไม่มีใบอนุญาตประกอบกิจการจนถึงช่วงพ.ศ.2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เข้ามาจัดการดูแลวิทยุชุมชนอย่างเข้มงวด เพื่อไม่ให้เกิดการแทรกแซงจากกลุ่มคนที่ไม่หวังดีต่อประเทศชาติ ที่จะใช้ช่องทางวิทยุชุมชนในการปลุกระดมประชาชนให้เกิดความแตกแยก จึงได้มีการออกประกาศจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 15/2557 ฉบับที่ 23/2557 และ 32/2557

เมื่อมีประกาศดังกล่าวออกมา สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องได้รับคำสั่งจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติให้ดำเนินการจัดการวิทยุชุมชนที่ผิดกฎหมาย และผิดระเบียบของทางราชการ และข้อมูลจากกสทช. (2559) พบว่า ในปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนที่ได้รับอนุญาตให้ออกอากาศ ทั้งหมด 245 สถานี

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนได้ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งปี 2557 ประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการออกอากาศโทรทัศน์จากระบบอนาล็อกเป็นระบบดิจิทัล ซึ่งเป็นการทดลองออกอากาศและสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้กำหนดช่วงเวลายุติการออกอากาศโทรทัศน์ระบบอนาล็อกภายในช่วงระหว่างปี 2558-2563 และหลังจากนั้นจะเปลี่ยนเป็นการออกอากาศโทรทัศน์ระบบดิจิทัลอย่างเป็นทางการ และนอกจากนี้การกระจายเสียงของวิทยุในระบบอนาล็อกที่ใช้คลื่นความถี่ FM และ AM จะถูกเปลี่ยนให้เป็นวิทยุกระจายเสียงความชัดเจนสูง (Digital HD Radio) ซึ่งวิทยุกระจายเสียงความชัดเจนสูง (Digital HD Radio : Digital High Definition Radio) เป็นเทคโนโลยีใหม่ในศตวรรษที่ 21 ในการส่งวิทยุกระจายเสียง ที่จะมาแทนที่การส่งวิทยุกระจายเสียง ในระบบ AM และ FM ซึ่งใช้งานในการส่งกระจายเสียง รายการข่าว และรายการบันเทิงที่ใช้อุปกรณ์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง และเทปบันทึกเสียงในการผลิตรายการวิทยุในอดีต

ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีด้านวิทยุโทรคมนาคมและเทคนิคการใช้ระบบดิจิทัลในการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงมากขึ้นทำให้มีระบบการส่งกระจายเสียงแบบใหม่เพิ่มขึ้น เช่น การส่งกระจายเสียงระบบผ่านดาวเทียม (Satellite Radio) การส่งกระจายเสียงผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Web casting) การส่งกระจายเสียงผ่านระบบเครือข่ายโทรศัพท์ (ใช้เครื่องรับโทรศัพท์ในการรับฟังการส่งวิทยุกระจายเสียง) วัสดุที่ใช้ในการผลิตรายการกระจายเสียงระบบดิจิทัล ก็จะใช้ CD (Compact Disc) ทำให้คุณเสียงในการส่งกระจายเสียงมีคุณภาพดีขึ้น ในอนาคตการส่งกระจายเสียงจำเป็นต้องเปลี่ยนการส่งกระจายเสียงในระบบเดิมอนาล็อกไปสู่วิทยุกระจายเสียงระบบดิจิทัล ซึ่งขณะนี้ระบบการส่งวิทยุกระจายเสียงระบบดิจิทัล คือ Eureka 147, DRM (Digital Radio Mondiale) , DAB(Digital Audio Broadcasting) และ HD Radio หรือเดิมเรียกเทคโนโลยีการส่งกระจายเสียงว่า IBOC (In-Band On-Carrier) การส่งวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัลจะทำให้คุณภาพในการรับฟังเสียงชัดเจนดีกว่าระบบการส่งกระจายเสียงแบบเดิม นอกจากการส่งสัญญาณเสียงแล้ว ระบบการส่งสัญญาณดิจิทัลยังสามารถส่งข้อมูลในรูปแบบข้อความ (Textual Data) ซึ่งเครื่องรับวิทยุสามารถนำมาใช้แสดง ชื่อสถานี ความถี่ตลอดจนชื่อรายการ หรือหากเป็นเพลงก็สามารถแสดงอักษรชื่อเพลงและชื่อนักร้องได้และการนำไปประยุกต์ใช้ในรูปแบบต่างๆ ได้ ตัวอย่าง เช่น ฝากสัญญาณเตือนภัยพิบัติ (สึนามิ) ให้ระบบเตือนภัยนำไปใช้งานในการควบคุมตัดรายการวิทยุกระจายเสียงเข้าสู่รายการเตือนภัยที่ถ่ายทอดเสียง

การส่งกระจายเสียงในระบบดิจิทัลที่มีผู้คิดค้นนำมาใช้งานในขณะนี้มีการออกแบบการใช้งานตามวัตถุประสงค์ต่างๆกัน เช่น DRM ออกแบบมาใช้กับการส่งกระจายเสียงที่จะทดแทนการส่งวิทยุ AM และวิทยุคลื่นสั้น (SW) โดยการนำคลื่นความถี่วิทยุที่ใช้งานอยู่เดิมมาเปลี่ยนระบบการส่งกระจายเสียงในระบบดิจิทัล ดังนั้น หากนำมาใช้งานก็จะต้องเลิกการส่งวิทยุกระจายเสียง AM (MW,

SW) ในระบบอนาล็อกเป็น DRM ในระบบดิจิทัลส่วน DAB ออกแบบมาใช้งานทดแทนการส่งวิทยุกระจายเสียงระบบ FM แต่จะเปลี่ยนความถี่ที่ใช้งานมาใช้ในย่านความถี่ที่ใช้ในการส่งสัญญาณโทรทัศน์ VHF Band III 174-240 MHz โดยจะเปลี่ยนการส่งสัญญาณโทรทัศน์เป็นระบบดิจิทัลไปใช้งานในย่านความถี่ UHF และใช้ย่านความถี่ 1452-1492 MHz ในการส่งกระจายเสียงระบบดิจิทัลผ่านสัญญาณดาวเทียม สำหรับการส่งกระจายเสียง Digital HD Radio ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ HD Radio Technology เป็นการพัฒนาระบบโดยผู้ผลิต คือ iBiquity Digital ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีแนวคิดที่จะส่งกระจายเสียงระบบดิจิทัล ไปพร้อมกับการส่งกระจายเสียงในระบบ AM, FM ในระบบอนาล็อกเดิมโดยใช้ความถี่เดียวกัน ซึ่ง FCC (Federal Communications Commission) ประเทศสหรัฐอเมริกาได้อนุญาตให้ใช้ส่งกระจายเสียงในย่านความถี่ที่ส่งกระจายเสียงในระบบอนาล็อกเดิมได้ (วีรศักดิ์ เจริญเชาว์, 2549)

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ(กสทช.) จึงมีแผนการเริ่มการรับส่งสัญญาณวิทยุกระจายเสียงระบบดิจิทัลภายใน 2 ปี โดยจะมีหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่สำหรับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัลภายใน 3 ปี และมีการเริ่มรับส่งสัญญาณวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัลภายใน 4 ปี ซึ่งคาดว่าจะมีจำนวนครับเรือในเมืองใหญ่ที่สามารถรับสัญญาณวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัลได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ภายใน 5 ปี

เนื่องจากการออกอากาศวิทยุในระบบอนาล็อกเกิดปัญหาในการใช้งานอย่างมาก คือ สัญญาณวิทยุไม่ชัดเจน มักมีคลื่นวิทยุอื่นแทรก และไม่สามารถรับฟังข้ามพื้นที่ได้ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จึงมีแผนที่จะปรับเปลี่ยนระบบการส่งสัญญาณของวิทยุเพื่อลดปัญหาเหล่านี้ อีกทั้งเมื่อประเทศไทยใช้การส่งสัญญาณวิทยุแบบดิจิทัลจะทำให้มีช่องรายการเพิ่มขึ้น ซึ่งประชาชนจะมีทางเลือกในการเปิดรับฟังรายการวิทยุมากกว่าเดิม และที่สำคัญสัญญาณสามารถกระจายไปได้ทั่วประเทศสามารถรับฟังได้ตลอดเวลา

นโยบายการเปลี่ยนแปลง สัญญาณจากระบบอนาล็อกเป็นระบบดิจิทัลถูกริเริ่มเมื่อสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้กำหนดช่วงเวลายุติการออกอากาศโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบอนาล็อกภายในช่วงระหว่างปี 2558-2563 โดยเริ่มจากการเปลี่ยนสัญญาณการออกอากาศผ่านทางโทรทัศน์ กสทช.ได้ทำการเผยแพร่ภาพแบบ 2 ระบบ คือใช้งานระบบอนาล็อกและระบบดิจิทัลควบคู่กันไปจนกว่าสัญญาณจะหมดในช่วงปี 2563 ก่อนจะทำการยกเลิกสัญญาณระบบอนาล็อกเป็นการถาวร จากนั้นการทำงานของระบบดิจิทัลจะถูกใช้งานอย่างเต็มรูปแบบในการส่งสัญญาณให้กับโทรทัศน์-วิทยุ กสทช.ได้จัดการประมูลช่องโทรทัศน์ดิจิทัลให้กับผู้ประกอบการเอกชนเข้ามาร่วมประมูลคลื่นสัญญาณดังกล่าว

มีผู้เข้าร่วมทำการประมูล 24 สถานี กสทช.ได้รับเงินจากการประมูลทั้งหมด 50,862 ล้านบาท (พรรษา รอดอาตม์, 2558)

เงินในจำนวนนี้ถูกจัดสรรไปยังส่วนต่างๆ อาทิ การจัดทำกล่อง set top box เพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนทั่วประเทศ การทำการประชาสัมพันธ์โครงการ การใช้เงินทุนเพื่อทำงานวิจัย เป็นต้น หลังจากการประมูล 90 วันผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องออกอากาศโทรทัศน์ดิจิทัลทันที ซึ่งทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้ประกอบการบางรายที่ยังขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์เครื่องมือในการทำงานขาดสถานที่ในการปฏิบัติงาน เป็นผลทำให้เกิดการขาดทุนเป็นอย่างมาก ผู้ประกอบบางมีความพร้อมในทุกด้าน แต่ยังเกิดการขาดทุนอย่างต่อเนื่อง เพราะเมื่อสัญญาณดิจิทัลเริ่มออกอากาศ ก็พบว่าเมื่อโทรทัศน์ดิจิทัลมีทางเลือกในการรับชมมาก ผู้บริโภคก็สามารถที่จะเลือกชมช่องรายการใหม่ๆได้ หรือมีการกระจายตัวของกลุ่มผู้ชมไปตามช่องดิจิทัลต่างๆ ซึ่งทำให้ความนิยมของช่องหลักอนาล็อกได้รับความนิยมน้อยลง เมื่อความนิยมลดลงผู้ลงทุนในด้านโฆษณาที่ย่อมลดลงด้วย ซึ่งเป็นสาเหตุให้ผู้ประกอบการหลายรายเกิดวิกฤตการณ์ขาดทุนในขณะการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาในภาคประชาชน กล่าวคือ บางครัวเรือนไม่สามารถรับชมการออกอากาศสัญญาณดิจิทัลได้

เนื่องจาก เกิดปัญหาในการแจกจ่ายเพื่อนำไปแลกกล่อง set top box เช่น บางครัวเรือนไม่ได้รับคู่มือ คู่มือหมตอายุการใช้งาน ประชาชนไม่ทราบวิธีการใช้งานคู่มือ เป็นต้น หรือบางครัวเรือนนำคู่มือไปแลกกล่อง set top box แต่ไม่สามารถติดตั้งได้ เพราะเกิดความยุ่งยากในขั้นตอนการติดตั้ง และยังเกิดปัญหาการส่งสัญญาณในระบบดิจิทัลที่ไม่ทั่วถึงอีกด้วย ปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้เห็นถึงช่องโหว่ของนโยบายหลายอย่างที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพพอ และในกรณีเดียวกันในระยะเวลายังหน้าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงสำหรับการส่งสัญญาณวิทยุอนาล็อกเป็นวิทยุดิจิทัล ผู้ประกอบการไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน ต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ มิเช่นนั้นอาจทำให้เกิดปัญหาอีกมากตามมาเช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงในระบบโทรทัศน์ดิจิทัล

วิทยุชุมชนใช้ระบบการออกอากาศในแบบอนาล็อกที่มีลักษณะการทำงานที่มีกลุ่มคนในชุมชนเป็นกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายหลัก การดำเนินกิจการภายในวิทยุชุมชน การผลิตรายการจึงมีเนื้อหาที่ตอบรับความต้องการของคนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นการทำงานเพื่อชุมชนเป็นหลัก แต่ในอนาคตอันใกล้กระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่การกระจายเสียงในระบบดิจิทัลดังกล่าว จะส่งผลกระทบต่อแนวการดำเนินงานของวิทยุชุมชน จึงเป็นเรื่องที่สนใจจะนำมาศึกษาถึงการวางแผนที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอรายการของวิทยุชุมชนในยุคของวิทยุระบบดิจิทัล ศึกษาเกี่ยวกับความพร้อมของผู้บริหารงานวิทยุชุมชนที่จะต้องเปลี่ยนแปลงในด้านการวางแผนนโยบาย การผลิตรายการทั้งในด้านรูปแบบรายการ เนื้อหารายการ ความยาวในการออกอากาศรายการ ความถี่ในการออกรายการ ความเหมาะสมของวันเวลาที่นำเสนอรายการ ผู้ดำเนินรายการนั้นๆ และความพร้อม

ของบุคลากรในองค์กร ตลอดจนศึกษาถึงความต้องการของประชาชนในชุมชนที่ต้องการให้ผู้ผลิตรายการวิทยุชุมชนได้ปรับปรุงในทางที่ดีขึ้น

เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีมีพื้นที่ใหญ่ในอันดับต้นๆของพื้นที่ประเทศไทยทั้งหมด พื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีมีอาณาเขตติดกับพื้นที่ประเทศลาวและประเทศกัมพูชา ซึ่งทำให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นประตูสู่การค้าของอินโดจีนในพื้นที่ในแถบนี้ และจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรมากติดอันดับ 1 ใน 3 ของประเทศ ประชากรในจังหวัดอุบลราชธานีมีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นอาชีพด้านการประมง อุตสาหกรรม และการค้าบริการ ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าประชากรในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นกลุ่มประชากรที่รับฟังข้อมูลข่าวสารจากวิทยุชุมชนจำนวนมาก ช่วงเวลาที่ประชากรรับฟังวิทยุชุมชน คือ ช่วงเวลาในขณะทำงานจะเป็นการทำงานไปพร้อมๆกับการฟังวิทยุเพื่อความบันเทิงและรับฟังข่าวสารไปพร้อมๆกัน ฉะนั้นจังหวัดอุบลราชธานีจึงเป็นพื้นที่ที่น่าสนใจในการศึกษาในครั้งนี้

จากการศึกษาพบว่า ในปี 2559 ปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนภายในจังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้รับการอนุญาตให้ออกอากาศในขณะนี้ มีจำนวนทั้งหมด 4 สถานี ได้แก่

- (1) สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง คลื่นความถี่ 91.75 MHz.
- (2) สถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO คลื่นความถี่ 104.25 MHz
- (3) สถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม คลื่นความถี่ 103.25 MHz
- (4) สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม คลื่นความถี่ 103.50 MHz

การศึกษาในครั้งนี้จะทำการศึกษาถึงสภาพการณ์การในเรื่องการผลิต การนำเสนอ เนื้อหาของวิทยุชุมชน ในจังหวัดอุบลราชธานี สถานีวิทยุชุมชนทั้งหมด 4 สถานี เพื่อมุ่งให้ผลการศึกษา เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดทำรายการวิทยุชุมชนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนการกระจายเสียงจากระบบอนาล็อกเป็นระบบดิจิทัลในระยะเวลานี้ และศึกษาถึงความต้องการทางด้านเนื้อหาจากสื่อวิทยุชุมชนของประชาชนเพื่อให้การปรับปรุงรูปแบบรายการในอนาคตเป็นไปตามความต้องการของประชาชนและดำรงความเป็นวิทยุชุมชนที่มุ่งสร้างประโยชน์เพื่อสาธารณะอย่างแท้จริง

1.2 ปัญหาวิจัย

1. สถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีมีสภาพการณ์ในปัจจุบันอย่างไร
2. สถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีมีความพร้อมในด้านทรัพยากรเพื่อการเปลี่ยนสู่วิทยุดิจิทัลอย่างไร
3. ความคิดเห็นของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุดิจิทัลเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ในปัจจุบันของสถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีในระบบอนาล็อก
2. เพื่อศึกษาความพร้อมในด้านทรัพยากรของวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีในการเปลี่ยนสู่วิทยุชุมชนระบบดิจิทัล
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุดิจิทัลของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาสภาพการณ์ในปัจจุบันของสถานีวิทยุชุมชนในระบบอนาล็อก และศึกษาความพร้อมในด้านทรัพยากรของวิทยุชุมชนในการเปลี่ยนสู่วิทยุชุมชนระบบดิจิทัลของคลื่นความถี่วิทยุชุมชนภายในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 สถานี ได้แก่

1. สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าสี่อั้งแกง คลื่นความถี่ 91.75 MHz.
2. สถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO คลื่นความถี่ 104.25 MHz
3. สถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม คลื่นความถี่ 103.25 MHz
4. สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม คลื่นความถี่ 103.50 MHz

และศึกษาถึงความต้องการของกลุ่มผู้ฟังต่อการมีวิทยุชุมชนในรูปแบบวิทยุดิจิทัลในจังหวัดอุบลราชธานี สำหรับช่วงเวลาที่ทำการศึกษาระยะเวลา 3 เดือนระหว่างเดือนมีนาคม – กรกฎาคม พ.ศ. 2559

1.5 นิยามศัพท์ในการวิจัย

วิทยุชุมชน (Community radio) หมายถึง วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นที่จัด และ ดำเนินการโดยยึดความต้องการของผู้ฟังในท้องถิ่นนั้นๆ วิทยุชุมชนเป็นรูปแบบหนึ่งของสื่อ ภาวประชาชน ชุมชนเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยมีเป้าหมายและ การดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะของชุมชน โดยไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจและผลประโยชน์ ทางการเมือง ทั้งนี้กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายจะมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนและมีลักษณะที่แคบกว่าผู้ฟัง เป้าหมายของวิทยุกระจายเสียงทั่วไป ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาสภาพการณ์เกี่ยวกับรูปแบบวิทยุ ชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 สถานี ได้แก่

1. สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง คลื่นความถี่ 91.75 MHz.
2. สถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO คลื่นความถี่ 104.25 MHz
3. สถานีวิทยุชุมชนพระพุทธรศาสนาเวตวันวิทยาราม คลื่นความถี่ 103.25 MHz
4. สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม คลื่นความถี่ 103.50 MHz

วิทยุดิจิทัล (Digital radio) หมายถึง การส่งผ่านเสียงโดยสัญญาณดิจิทัลที่มี ประสิทธิภาพสูง เสียงคมชัด สามารถส่งข้อมูลได้มากกว่าแบบอนาล็อกในหนึ่งช่องสัญญาณ และทำให้ได้คุณภาพของเสียงดีกว่าการส่งสัญญาณด้วยระบบอนาล็อก

รูปแบบรายการ (Format) หมายถึง รูปแบบต่างๆในการนำเสนอเนื้อหาออกอากาศ สู่ผู้ฟังในรายการวิทยุ เช่น รายการนิตยสารทางอากาศ, รายการสัมภาษณ์, รายการสารคดี, รายการเกี่ยวกับวัฒนธรรม เป็นต้น

เนื้อหา (Content) หมายถึง สาระ เรื่องราว ข้อมูลต่างๆ ที่อยู่ในรายการโดยมี จุดมุ่งหมาย คือ เพื่อให้ข่าวสารภายในชุมชน ให้ความรู้ ให้ความบันเทิง และการจูงใจให้ผู้ฟัง เกิดการรับรู้สนใจและนำไปใช้ในการปฏิบัติ

สภาพการณ์ หมายถึง ภาวะ สิ่งที่เป็นอยู่ในขณะนั้นของวิทยุชุมชนที่เข้าไปศึกษา จำนวน 4 สถานีในจังหวัดอุบลราชธานี อันได้แก่ ความเป็นมาของวิทยุชุมชน การดำเนินงานของวิทยุ ชุมชน เนื้อหาที่นำเสนอต่อผู้ฟัง การรับฟังความคิดเห็นของผู้ฟัง และปัญหาอุปสรรค ในการบริหารงานวิทยุชุมชน

ความต้องการด้านเนื้อหา หมายถึง เนื้อหา ประเภทของเนื้อหารายการที่ประชาชน ต้องการจากผู้ผลิตรายการวิทยุชุมชนภายหลังจากการเปลี่ยนผ่านไปสู่วิทยุดิจิทัล เช่น เนื้อหาด้านสาธารณสุข เนื้อหาด้านเกษตรกร เนื้อหาด้านศิลปวัฒนธรรม และเนื้อหาด้านข่าว ประจำวัน เป็นต้น

การนำเสนอเนื้อหา หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการวางเนื้อหา และเวลาในการออกอากาศ ซึ่งจะปรากฏอยู่ในผังรายการ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาผังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 4 สถานี

การปรับตัวในด้านการผลิตเนื้อหา หมายถึง การดำเนินการในการผลิตเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนไปสู่วิทยุระบบดิจิทัล โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนในเรื่องของรูปแบบรายการ และเนื้อหารายการ

ความพร้อมของทรัพยากร หมายถึง ความสามารถที่สถานีวิทยุชุมชนในเขตจังหวัดอุบลราชธานี จะปรับเปลี่ยนไปสู่วิทยุชุมชนในระบบดิจิทัล ทรัพยากรในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น

ความคิดเห็นของผู้ฟัง หมายถึง ความพึงพอใจในการรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน ความต้องการในด้านเนื้อหาที่ผู้ฟังอยากฟังจากรายการของสถานีวิทยุชุมชน และความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุดิจิทัลของผู้ฟัง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบสภาพการณ์ในปัจจุบันของสถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีในระบบอนาล็อก
2. ได้ทราบความพร้อมในด้านทรัพยากรของวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีในการเปลี่ยนสู่วิทยุชุมชนระบบดิจิทัล
3. ได้ทราบความคิดเห็นของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุดิจิทัลของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี
4. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินการวางแผน การปรับเปลี่ยนสถานีวิทยุชุมชนไปสู่สถานีวิทยุดิจิทัลของประเทศต่อไป
5. เพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่ต่อยอดเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิทยุดิจิทัลของผู้ที่สนใจต่อไปในอนาคต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” ครั้งนี้ผู้วิจัย ได้นำ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาใช้เพื่อเป็นแนวคิดพื้นฐานในการทำวิจัย ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดระบบวิทยุกระจายเสียง
 - 2.1.1 วิทยุกระจายเสียงอนาล็อก
 - 2.1.2 วิทยุกระจายเสียงดิจิทัล
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์สถานีวิทยุชุมชน
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิทยุชุมชน
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตเนื้อหาวิทยุ
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระบบวิทยุกระจายเสียง

ระบบวิทยุกระจายเสียงเป็นกระบวนการถ่ายทอดเสียงจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยใช้วิธีการเปลี่ยนคลื่นเสียงให้เป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าและแผ่ขยายผลคลื่นไปกับคลื่นของอากาศจากเครื่องส่งไปยังเครื่องรับโดยใช้กำลังไฟฟ้า กล่าวคือ ระบบวิทยุกระจายเสียง ก็คือ กระบวนการส่งคลื่นเสียงไปกับคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า คลื่นวิทยุ ผ่านเครื่องส่งไปยังเครื่องรับวิทยุเพื่อเปลี่ยนกลับให้เป็นคลื่นเสียงตามเดิม

ระบบวิทยุกระจายเสียงเป็นกระบวนการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและมีความชัดเจน ทั้งนี้ การส่งกระจายเสียงจะเริ่มต้นที่ห้องส่งผลิตรายการวิทยุโดยเปลี่ยนคลื่นเสียงให้กลายเป็นสัญญาณเสียงและถ่ายทอดฝากไปกับคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าผ่านเครื่องส่ง แล้วเดินทางต่อไปเพื่อเข้าสู่สายเคเบิล ไมโครเวฟ หรือดาวเทียมแล้วแต่กรณี ไปยังเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงที่ตั้งอยู่ทั่วไปตามสถานที่ต่างๆ (สุทธิติ ชัดติยะ,2555)

การทำงานของวิทยุกระจายเสียงเป็นการฝากสัญญาณเสียงไปกับคลื่นวิทยุไมโครโฟน จะเปลี่ยนคลื่นเสียงให้เป็นความถี่ทางไฟฟ้า รวมถึงเสียงจากแหล่งกำเนิดต่างๆ เช่น เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องเล่นซีดี หรือจากเครื่องคอมพิวเตอร์ จะถูกเปลี่ยนเป็นสัญญาณไฟฟ้า โดยจะต่อเชื่อมแหล่งกำเนิดเสียงเหล่านี้เข้ากับแผงควบคุมเสียง (Audio console) ซึ่งทำหน้าที่ผสมสัญญาณกับคลื่นวิทยุหรือคลื่นพาห์ แล้วออกอากาศโดยผ่านเสาอากาศของสถานีซึ่งคลื่นวิทยุจะทำหน้าที่นำพาสัญญาณเสียงให้แพร่กระจายในอากาศไปยังเครื่องรับของผู้ฟัง เครื่องรับวิทยุจะทำหน้าที่รับคลื่นพาห์และคลื่นเสียงเอาไว้ โดยตัดคลื่นพาห์ออกเหลือไว้แต่คลื่นเสียงโดยลำพังในเครื่องรับวิทยุจะทำหน้าที่แปลงคลื่นเสียงที่เป็นสัญญาณไฟฟ้าเป็นคลื่นเสียงที่มนุษย์สามารถรับฟังได้ (ศุภางค์ นันตา, 2552)

2.1.1 วิทยุกระจายเสียงอนาล็อก

วิทยุกระจายเสียงอนาล็อก คือ การส่งกระจายเสียงจากสถานีวิทยุต่างๆ ที่เรารู้จัก โดยทั่วไปส่งกระจายเสียงในลักษณะ “อนาล็อก” (Analogue) มี 2 ระบบ ได้แก่ ระบบเอเอ็ม (AM) และเอฟเอ็ม (FM) ซึ่งเป็นการผสมสัญญาณระหว่างคลื่นเสียงกับคลื่นวิทยุ โดยกำหนดแถบความถี่หรือช่องสัญญาณไว้ชัดเจน แต่ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านวิทยุกระจายเสียงดิจิทัล (Digital) เพื่อรองรับข่าวสารข้อมูลที่สามารถเปิดช่องสัญญาณในการส่งและการรับได้มากขึ้น

การส่งและรับสัญญาณเสียงวิทยุกระจายเสียง ทำได้โดยการฝากคลื่นเสียงของวิทยุกระจายเสียงไปกับคลื่นวิทยุซึ่งจะทำหน้าที่เป็นคลื่นพาห์ นำเอาคลื่นเสียงผสมไปกับความถี่ของคลื่นวิทยุหรือคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic Waves) ด้วยความแรงดันสูงเข้าไปสู่ระบบเสาอากาศ และส่งกระจายออกไปในอากาศรอบทิศทาง คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่ใช้ในการสื่อสารนั้น คล้ายๆกับคลื่นความร้อนและคลื่นแสง แต่ความถี่ต่ำกว่า

การส่งกระจายเสียงจากสถานีวิทยุต่างๆ โดยทั่วไปส่งกระจายเสียงในลักษณะ “อนาล็อก” (Analog) มี 2 ระบบ ได้แก่ ระบบ เอ.เอ็ม. และ เอฟ.เอ็ม. ซึ่งเป็นการผสมสัญญาณระหว่างคลื่นเสียงกับคลื่นวิทยุ โดยกำหนดแถบความถี่หรือช่องสัญญาณไว้ชัดเจน แต่ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านวิทยุกระจายเสียงดิจิทัล (Digital) เพื่อรองรับข่าวสารข้อมูลที่สามารถเปิดช่องสัญญาณในการส่งและรับได้มากขึ้น (ศุภางค์ นันตา, 2552)

2.1.2 วิทยุกระจายเสียงดิจิทัล

การส่งกระจายเสียงระบบดิจิทัล (Digital audio radio หรือ DAR/Digital audio broadcasting หรือ DAB) คือ การส่งกระจายเสียงระบบดิจิทัลเป็นหลักการดำเนินงานของวิทยุกระจายเสียงระบบดิจิทัล อาศัยการส่งสัญญาณจากสถานีวิทยุไปได้หลายรายการพร้อมๆ กัน ในช่วงความถี่เดียว ด้วยการบีบอัดสัญญาณให้มีขนาดเหมาะสมกับแถบคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีอยู่อย่างจำกัด ส่งสัญญาณได้ 3 วิธี คือ

1. การส่งสัญญาณทางภาคพื้นดิน วิทยุกระจายเสียงดิจิทัลสามารถส่งทางภาคพื้นดินด้วยระบบต่อไปนี้
 - 1.1 ระบบ DRM (Digital radio mondiale) ส่งกระจายเสียงในย่านความถี่ LW, MW และ SW พัฒนาเพื่อใช้ในต่างประเทศ ออกแบบมาเพื่อทดแทนระบบ AM
 - 1.2 ระบบ DAB (Digital audio broadcasting) ส่งกระจายเสียงในย่านความถี่ UHF
 - 1.3 ระบบ HD Radio (high definition radio) ส่งกระจายเสียงในย่านความถี่ AM และ FM
2. การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม (Satellite) เป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปยังดาวเทียมแล้วแพร่กระจายสัญญาณนั้นลงมายังเครื่องรับดาวเทียม ดาวเทียมสื่อสารทำหน้าที่รับสัญญาณจากสถานีหนึ่งแล้วขยายสัญญาณ จากนั้นส่งสัญญาณซ้ำในความถี่ที่แตกต่างกันส่งไปยังอีกสถานีรับหรือพื้นที่ต่างๆ ได้ทุกทิศทาง จึงทำให้สถานีรับสัญญาณดาวเทียมนั้นได้พร้อมกันทั่วโลก
3. การส่งผ่านระบบสายเคเบิล (Cable broadcast networks) เป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการทางการส่งกระจายเสียงทางสาย เป็นการให้บริการทางสายเครือข่ายโทรศัพท์และทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต โดยอาศัยสายนำส่งสัญญาณที่เชื่อมต่อระหว่างเครื่องส่งและเครื่องรับ ที่ใช้สัญญาณทางวิทยุและโทรทัศน์ การส่งกระจายเสียงทางสาย ได้แก่ สายเคเบิล (Cable) ใช้ส่งสัญญาณวิทยุและโทรทัศน์ทางสาย และเส้นใยแก้วนำแสง (Optical fiber) เป็นต้น

การส่งวิทยุกระจายเสียงระบบดิจิทัลในปัจจุบัน นับเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่กำลังก้าวมาแทนที่การส่งกระจายเสียงด้วยระบบอนาล็อก ซึ่งจะช่วยให้เสียงที่ออกอากาศมีคุณภาพชัดเจน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตรายการให้สะดวกรวดเร็วมากขึ้น

เทคโนโลยีระบบดิจิทัลนอกจากจะส่งผลถึงกระบวนการรับส่งสัญญาณของวิทยุกระจายเสียงแล้ว ยังส่งผลถึงกระบวนการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงด้วย เช่น การนำคอมพิวเตอร์เข้ามาตัดต่อเสียงแทนการตัดต่อจากเทปบันทึกเสียง หรือนำมาเรียบเรียงเสียงพูด เสียงสัมภาษณ์ เลือกลงเพลง รวมถึงเสียงประกอบต่างๆ ทำให้รายการน่าสนใจมากขึ้น เมื่อพิจารณาถึง

ข้อดีของวิทยุกระจายเสียงระบบดิจิทัลในแง่คุณสมบัติพื้นฐานและคุณภาพเสียง ได้แก่ การส่งสัญญาณผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้ในหนึ่งช่องความถี่สามารถส่งรายการวิทยุได้มากกว่า 1 รายการ (ประมาณ 4-10 รายการ) คุณภาพเสียงชัดเจน ไม่มีเสียงรบกวน ระดับเสียงคงที่ ไม่มีจางหายหรือเบา คุณภาพเสียงเทียบเท่าระดับเสียงของ CD หรือเสียงที่ผลิตจากห้องส่งกระจายเสียง

ส่วนการพิจารณาในแง่ของการรับฟัง ผู้ฟังสามารถรับฟังรายการวิทยุบนอินเทอร์เน็ตจากทางสถานีต่างๆ ได้โดยไม่ต้องค้นหารายการทางความถี่ แต่จะเลือกจากชื่อรายการต่างๆ แทน และถ้ายังเปิดรับฟังรายการจากสถานีเดียวกันอยู่ ผู้ฟังสามารถเปลี่ยนรายการจากชื่อรายการหนึ่งไปยังอีกรายการหนึ่งได้ทันที (ศุภางค์ นันทา, 2552)

ความแตกต่างระหว่างสัญญาณอนาล็อกและสัญญาณดิจิทัลขั้นพื้นฐาน คือ สัญญาณอนาล็อก (Analog Signal) เป็นสัญญาณข้อมูลแบบต่อเนื่อง (Continuous Data) สัญญาณมีขนาดไม่คงที่และมีลักษณะเป็นเส้นโค้งต่อเนื่องกัน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป อย่างเช่น สัญญาณเสียงในสายโทรศัพท์ เป็นต้น ส่วนสัญญาณดิจิทัล (Digital Signal) เป็นสัญญาณข้อมูลแบบไม่ต่อเนื่อง (Discrete Data) สัญญาณมีขนาดแน่นอนและมีระดับสัญญาณเพียง 2 ค่า คือ สัญญาณระดับสูงสุดและสัญญาณระดับต่ำสุด ระบบดิจิทัลโดยทั่วไปใช้สัญญาณระบบเลขฐานสอง (Binary) อย่างเช่น สัญญาณที่คอมพิวเตอร์ใช้ในการทำงานและติดต่อสื่อสารกัน เป็นต้น (สาโรจน์ แวมณี, 2556)

การส่งสัญญาณแบบอนาล็อก อย่างเช่น การกระจายเสียงวิทยุระบบเอ.เอ็ม.(A.M.) แม้จะให้เสียงตรงตามต้นเสียงเดิมแต่การส่งสัญญาณแบบอนาล็อกอาจถูกรบกวนจากบรรยากาศ และอุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ จนทำให้สัญญาณเกิดการผิดเพี้ยนได้ ส่วนการกระจายเสียงวิทยุระบบเอฟ.เอ็ม. นั้น ถึงแม้จะมีคุณภาพของเสียงดี และมีความเพี้ยนของสัญญาณน้อยกว่าระบบเอ.เอ็ม. แต่ใช้แถบความถี่ในการส่งสัญญาณกว้างมาก จึงได้มีการพัฒนาระบบการส่งสัญญาณที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม นั่นก็คือ การส่งสัญญาณวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล

การส่งสัญญาณระบบดิจิทัลนั้นมีคุณสมบัติที่ดี คือ ความคมชัดของเสียง ปราศจากการรบกวน และสามารถส่งได้หลายรายการในแถบความถี่เดียวกัน ในการกระจายเสียงวิทยุระบบดิจิทัล สถานีวิทยุต้องปรับเปลี่ยนอุปกรณ์ต่างๆ จากระบบอนาล็อกเป็นระบบดิจิทัล ส่วนด้านเครื่องรับก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนเป็นระบบดิจิทัลด้วยเช่นเดียวกัน

หลักการวิทยุกระจายเสียงในระบบอนาล็อกและระบบดิจิทัลสามารถนำมาใช้ในการวิจัยเรื่อง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของระบบการกระจายเสียงทั้งสองระบบว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร และนำมาพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงระบบการกระจายเสียงที่จะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์สถานีวิทยุชุมชน

วิทยุชุมชนเป็นวิทยุกระจายเสียงที่ถือกำเนิดมาในสังคมไทยเป็นลำดับสุดท้าย โดยเกิดขึ้นเนื่องจากการมีรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการสาธารณะของสังคม และมีผลสืบเนื่องมาถึงการปฏิรูปสื่อเพื่อให้มีลักษณะประชาธิปไตยที่ทุกภาคส่วนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของและการดำเนินงานบริหารจัดการสื่อสาธารณะได้มากขึ้น ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน วิทยุชุมชนเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยที่ว่า “เป็นสื่อของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” กล่าวคือสถานีวิทยุชุมชนเป็นสื่อที่มีชุมชนเป็นเจ้าของ (ทั้งคลื่นและสถานี) ดำเนินการโดยการบริหารจัดการของประชาชน และมีเป้าหมายที่จะทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

นับตั้งแต่การถือกำเนิดของวิทยุชุมชนในสังคมไทยเมื่อ พ.ศ.2540 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ในช่วงเวลาที่ผ่านมาหนึ่งทศวรรษนี้เกิดการแตกตัวของวิทยุชุมชนที่มากมายทั้งในเชิงปริมาณ การสำรวจใน พ.ศ.2549 มีจำนวนวิทยุชุมชนมากกว่า 2,000 แห่งในประเทศไทย และหลากหลายทั้งในแง่คุณภาพ และระดับ กล่าวคือ อาจจะมีทั้งวิทยุชุมชนที่เป็นเพียงรายการหรือของโครงการนำร่องของกรมประชาสัมพันธ์ และวิทยุชุมชนระดับที่ประชาชนก้าวเข้ามาเป็นเจ้าของคลื่น/สถานี บริหารจัดการด้วยตนเอง ผลิตรายการด้วยตนเอง ฯลฯ และเนื่องจาก 15 ปีที่ผ่านมา บริบทของสังคมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิทยุชุมชนในสังคมไทยยังไม่มีที่ชัดเจนแน่นอน มีความคลุมเครือ ในบางช่วงเวลา เช่น พ.ศ. 2549 ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมาย (นอกจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ) และยังคงขาดองค์การที่จะดำเนินการทางกฎหมายในการอนุญาตให้ประชาชนเป็นเจ้าของคลื่นวิทยุได้ ในบางแห่งจึงพบว่ามีกรเรียกรวิทยุชุมชนว่า “ศูนย์ หรือ จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน” เพื่อหลีกเลี่ยงความผิดทางกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ สภาพการดังกล่าวส่งผลต่อเรื่องการบริหารจัดการวิทยุชุมชนในประเทศไทย

วิทยุกระแสหลักคือ วิทยุสาธารณะของรัฐ และวิทยุธุรกิจก็ไม่สามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะถิ่นของแต่ละชุมชนได้ เนื่องจากวิทยุสาธารณะของรัฐมักเสนอข้อมูลข่าวสารที่รัฐต้องการเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้และปฏิบัติตาม เรียกว่า เป็นการสื่อสารที่ถือเอาผู้ส่งสารเป็นตัวตั้ง เป็นการสื่อสารแนวตั้งข่าวสารไหลจากบนลงล่าง จึงมักถูกวิจารณ์ว่าพยายามครอบงำความคิดของประชาชน และไม่คำนึงถึงความต้องการของประชาชน ส่วนวิทยุธุรกิจนั้นมักมุ่งหวังกำไรเป็นที่ตั้ง เน้นการโฆษณาเพื่อกระตุ้นให้เกิดความต้องการซื้อสินค้า และละเลยการทำบทบาทหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2550)

วิทยุทั้ง 2 รูปแบบจึงมักนำเสนอเรื่องราวที่ห่างไกลจากชีวิตของคนในชุมชน และเรื่องราวที่ไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ส่งผลให้ ภาษา ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นค่อยๆ สูญหายไป ปัญหาและความเดือดร้อนของคนในชุมชนถูกเพิกเฉยไม่ได้รับ

การแก้ไข สภาพดังกล่าวนี้นำไปสู่ความต้องการทางเลือกใหม่ คือ วิทยุชุมชน ด้วยเหตุนี้ วิทยุชุมชน ขนานแท้จึงเกิดขึ้นจากความต้องการของภาคประชาชน ที่อยากได้ยินเรื่องราวของตนเอง เรื่องราวที่ สนใจ เรื่องราวที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองครอบครัว และชุมชน เป็นสื่อแนวระนาบระหว่าง สมาชิกในชุมชน เป็นช่องทางให้ชุมชนได้สืบสานภาษา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นการบริหาร วิทยุชุมชนจึงต้องคำนึงถึงพันธกิจดังกล่าวนี้เป็นหลักสำคัญ

2.2.1 คุณลักษณะสำคัญของวิทยุชุมชน

2.2.1.1 คุณลักษณะสำคัญของวิทยุชุมชน

- (1) วิทยุชุมชนทำเพื่ออะไร และทำเพื่อใคร
- (2) วิทยุชุมชนทำเพื่อสร้างประชาธิปไตย
- (3) วิทยุชุมชนทำเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน เพราะ ต้องสำรวจความต้องการของชุมชนก่อนเสมอ

2.2.1.2 วิธีการดำเนินงานของวิทยุชุมชน

- (1) มีคณะกรรมการที่มาจากการเลือกตั้ง
- (2) กรรมการเป็นตัวแทนของคนทุกกลุ่ม
- (3) ใช้วิธีการดำเนินงานแบบประชาธิปไตย (ปรึกษาหารือ ไม่ใช่การสั่งการ)

2.2.1.3 ผู้จัดการรายการและผู้รับฟังรายการ

- (1) ไม่แยกผู้จัดการรายการกับผู้ฟังรายการอย่างเด็ดขาด
- (2) ผู้จัดการรายการ ผู้ฟังรายการมีบทบาทสลับกัน
- (3) เป็นการสื่อสารสองทาง

2.2.1.4 วิทยุชุมชนบริหารจัดการอย่างไร แบบไหน และกับใคร (Self-Management)

- (1) มีหลักเกณฑ์การทำงานที่ชัดเจน
- (2) มีการวางแผนงาน การทำงานโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

- (3) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ
- (4) บริหารงานอย่างอิสระ
- (5) คณะกรรมการวางหลักเกณฑ์การทำงาน

2.2.1.5 รูปแบบ เนื้อหารายการของสถานีวิทยุชุมชน

- (1) ตอบสนองความต้องการชุมชนแต่ละแห่งหลากหลาย
- (2) มีความหลากหลายในรูปแบบ เนื้อหา
- (3) เป็นสิทธิของชุมชนสอดคล้องกับรสนิยมประเพณีของชุมชน

2.2.1.6 สถานีวิทยุชุมชนมีกิจกรรมเสริมที่มากกว่าการทำวิทยุ

2.2.1.7 สถานีวิทยุชุมชนมีการประเมินผลต่อเนื่อง

2.2.2 ปัญหาเรื่องการรับรู้วิทยุชุมชนในประเทศไทย

2.2.2.1 ช่องว่างระหว่างหลักการกับความเป็นจริง

วิทยุชุมชนมีการกระจายเสียงเหมือนกับวิทยุสาธารณะและวิทยุธุรกิจ แต่ทว่าวิทยุชุมชนก็มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างจากวิทยุทั้ง 2 ประเภทอย่างมาก เมื่อมาพิจารณาในสภาพความเป็นจริงของสังคมไทย ก็ยังมีปัญหาคือ วิทยุชุมชน นั้น มีความแตกต่างอย่างแท้จริงและมาน้อยจากวิทยุสาธารณะและธุรกิจอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากศึกษาการรับรู้ของประชาชนส่วนใหญ่ ประชาชนไม่อาจแยกแยะความแตกต่างระหว่างวิทยุ 3 ประเภทออกจากกันได้ (กาญจนา แก้วเทพ และคณะนักวิชาการ, 2549)

2.2.2.2 ที่มาของช่องว่าง

เนื่องจากวิทยุสาธารณะและวิทยุธุรกิจเป็นประเภทของวิทยุที่มาเปิดตัวในสังคมไทยเอาไว้ก่อน และได้วางพื้นฐานความเข้าใจเรื่องการใช้วิทยุเอาไว้ในแง่มุมมองที่ประชาชนรับรู้และเข้าใจว่า วิทยุคืออะไร ใครมีสิทธิเข้าไปใช้เพื่อประโยชน์อะไร และวิทยุทำหน้าที่อะไรบ้าง

เมื่อประสานกับข้อเท็จจริงที่ว่า ในเมืองไทยไม่เคยมีกฎหมายการแยกแยะ วิทยุทั้ง 3 ประเภทออกจากกัน คือ วิทยุสาธารณะสำหรับภาครัฐใช้เพื่อกิจการของรัฐ วิทยุธุรกิจใช้สำหรับภาคธุรกิจเชิงการค้า (วิทยุ 2 ประเภทนี้พัวพันกันจนแยกออกได้ยาก) และวิทยุชุมชนสำหรับภาคประชาชนให้เพื่อประโยชน์ของชุมชนจวบจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้ประกาศใช้จึงได้ริเริ่มการแบ่งประเภทวิทยุในลักษณะดังกล่าว

แม้ว่าจะมีการประกาศกฎหมายรัฐธรรมนูญใช้มาหลายปีแล้ว แต่กระบวนการทางกฎหมายก็ยังไม่สิ้นสุด ทำให้สภาพการณ์ต่างๆ ยังไม่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ภาครัฐยังคงถือครองคลื่นความถี่ แล้วแบ่งบางรายการมาให้ประชาชนทดลองทำวิทยุชุมชนภายใต้กรอบของรัฐ ซึ่งอาจจะมีผลทำให้ประชาชนงงงวยและสับสนว่า “วิทยุชุมชนคืออะไรกันแน่” ในขณะที่ภาคธุรกิจยังคงดำเนินวิทยุธุรกิจภายใต้สัมปทานจากรัฐ แต่จัดรายการ “วิทยุเพื่อชุมชน” โดยใช้ชื่อว่า “วิทยุชุมชน” ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นประชาชนส่วนใหญ่จึงยังไม่คุ้นเคยกับความคิดที่ว่าประชาชนจะเข้ามาผลิตรายการด้วยตนเอง เข้ามาบริหารจัดการคลื่นความถี่ รวมทั้งสามารถเข้ามาเป็นเจ้าของสถานีวิทยุได้ ซึ่งดูเป็นเรื่องที่ไกลเกินความนึกคิดของประชาชน ซึ่งเคยถูกมอบหมายบทบาทให้เป็นเพียงแค่ “ผู้ฟังวิทยุ” เท่านั้น

เนื่องจากทั้งเรื่องกรรมสิทธิ์และการดำเนินงาน (Ownership & Operation) งานวิทยุ นั้นเป็นสิทธิและอยู่ในความรับผิดชอบของภาครัฐและเจ้าหน้าที่รัฐมาตลอดช่วงประวัติศาสตร์ของวิทยุไทย และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องกรรมสิทธิ์และการดำเนินงาน ความรู้และความเข้าใจในเรื่องวิทยุชุมชนจึงไม่เพียงแต่เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับฝ่ายประชาชนเท่านั้น หากแต่เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งยวดสำหรับฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐด้วย เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐขาดความเข้าใจที่ชัดเจน ปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นแรกเริ่มก็คือปัญหาการทำงานร่วมระหว่างข้าราชการกับประชาชน ส่วนปัญหาที่เกิดจากการขาดความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ในลำดับต่อมาก็คือเมื่อทำงานร่วมกับประชาชนไม่ได้ เจ้าหน้าที่รัฐก็ขาดโอกาสที่จะเล่นบทบาทเป็นปัจจัยสนับสนุน และเปลี่ยนบทบาทไปเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคแทน กล่าวคือ เจ้าหน้าที่รัฐขาดโอกาสที่ถ่ายโอนความรู้ความเข้าใจในเรื่อง “การสื่อสารในพื้นที่สาธารณะผ่านสื่อวิทยุ” ให้แก่ภาคประชาชนแต่เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐมีความเข้าใจกระจ่างชัด ปัญหาในการทำงานร่วมกับประชาชนก็มีน้อยลง

ถึงแม้ว่า แนวคิดเรื่อง “กรรมสิทธิ์ และความเป็นเจ้าของคลื่น” ที่ระบุอยู่ใน มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญปี 2540 จะเป็น “ปัจจัยเบื้องต้นที่จำเป็น” (Necessary factor) และอาจถือว่า ประชาชนได้รับปัจจัยแรกนี้มาระดับหนึ่ง แต่สำหรับเรื่องวิทยุชุมชนแล้ว เรื่องการเป็นเจ้าของคลื่นยังไม่เป็น “ปัจจัยเพียงพอ” (Sufficiency factor) และในปัจจุบันบรรดาองค์กรหน่วยงานภาคประชาสังคมที่มีส่วนสนับสนุนเกี่ยวกับเรื่องวิทยุชุมชน (External support) ได้มีความพยายามในเรื่องการรณรงค์และการสร้างความเข้าใจเรื่องสิทธิของประชาชนในการเป็นเจ้าของคลื่น

ซึ่งนับว่าเป็นการวางพื้นฐานปัจจัยเบื้องต้นที่จำเป็นในขั้นแรก แต่ทว่าองค์ความรู้ในเบื้องต้นนี้น่าจะยังไม่เพียงพอ และจำเป็นต้องมีปัจจัยตัวที่สอง คือการสร้างความเข้าใจเรื่องปรัชญาธรรมชาติ ความแตกต่างระหว่างวิทยุชุมชนกับวิทยุอีก 2 ประเภท อันจะนำไปสู่ความเข้าใจอื่นๆ ที่ตามมา เป็นขบวน

การวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์สถานีวิทยุชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์สภาพการณ์ในปัจจุบันของสถานีวิทยุชุมชนทั้ง 4 แห่งในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งในเรื่องของคุณลักษณะสำคัญของวิทยุชุมชน รูปแบบ เนื้อหารายการของสถานีวิทยุชุมชน ปัญหาเรื่องการรับรู้วิทยุชุมชนในประเทศไทย เป็นต้น เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสภาพการณ์ของวิทยุชุมชนในประเทศไทยกับวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง และเพื่อเป็นแนวทางไปสู่การศึกษาในขั้นต่อไป

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร

การบริหารงานองค์กร คือ การจัดการของผู้นำหรือผู้บริหารองค์กร ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและการร่วมกันทำงานของคนกลุ่มต่างๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ หน้าที่ในการบริหารของผู้บริหารสามารถจำแนกออกเป็นหน้าที่ในการวางแผน การจัดการองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งงาน การประสานงาน การรายงานงบประมาณ หากพิจารณาถึงหน้าที่ในการบริหารที่กล่าวมานี้ ล้วนแต่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเป็นลักษณะของกระบวนการอย่างหนึ่ง ผู้บริหารจะปฏิบัติหน้าที่บริหารโดยวิธีทำเป็นขั้นตอนมีความต่อเนื่อง และสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ

2.3.1 รูปแบบของกระบวนการบริหารองค์กร

การจัดการ คือ กระบวนการดำเนินงานขององค์กรที่จะทำให้องค์กรนั้นบรรลุเป้าหมายที่องค์กรนั้นได้กำหนดไว้ โดยการผสมผสานทรัพยากรที่สำคัญ 3 ประการ คือ ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรสินทรัพย์ (เงิน) และทรัพยากรด้านกายภาพ เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์กร ในการผลิตสินค้าหรือบริการ ซึ่งเป็นที่ปรารถนาของสังคม แต่ในปัจจุบันได้มีการพิจารณาทรัพยากรการบริหารไปในลักษณะที่มีขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น โดยมีทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญ 4 อย่าง (ธนพล หิรัญบุรณะ, 2552) ได้แก่

- (1) ทรัพยากรคน (Man) เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมขององค์กรนั้นๆ
- (2) ทรัพยากรสินทรัพย์หรือเงิน (Money) ใช้สำหรับเป็นค่าจ้าง หรือซื้อวัตถุดิบ วัสดุสิ่งของต่างๆ
- (3) ทรัพยากรวัตถุดิบ (Materials) เป็นส่วนที่ใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการ ซึ่งอาจจะรวมไปถึงเครื่องจักร (Machines) และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อาคารสถานที่ในการดำเนินงาน
- (4) การจัดการ (Management) เป็นการใช้ความรู้ในการบริหารจัดการรวมไปถึงการตลาด (Marketing)

การบริหารจัดการองค์กรเป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องดำเนินการจัดการงานส่วนต่างๆ ในองค์กรดำเนินไปได้ด้วยดี ซึ่งต้องมีลักษณะเป็นกระบวนการปฏิบัติหน้าที่บริหารเป็นขั้นตอน มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายขององค์กร

จากแนวคิดของ Luther Gulick และ Lyanall Urwick แบ่งรูปแบบกระบวนการบริหารประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 7 ประการ หรือแนวทางของ Posdcorb คือ

- (1) การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนแรกของการบริหาร หมายถึง กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย แนวปฏิบัติและมาตรฐานของงาน เพื่อเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารในการจัดการได้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งการวางแผนจะต้องคำนึงถึงสภาวะแวดล้อม ระบบของสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นที่ยึดถือของบุคคลในกลุ่มนั้นๆ ด้วย โดยแบ่งลักษณะของการวางแผนเป็น 3 แบบ คือการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Plans) เป็นการวางแผนระยะยาว 5 ปีขึ้นไป อาจหมายถึงการกำหนดนโยบายขององค์กร แผนกลวิธี (Technical Plans) เป็นแผนระยะปานกลาง 1-5 ปี จะต้องมีรายละเอียดที่จำเป็นให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร และแผนปฏิบัติการ (Operational Plans) เป็นแผนระยะสั้นประมาณ 1 ปี หรือน้อยกว่า ใช้ในปฏิบัติงานระยะสั้นที่เป้าหมายชัดเจน

- (2) การจัดการ (Organizing) หมายถึงการจัดการองค์กรหรือหน่วยงานและกำหนดระบบการทำงานของหน้าที่ต่างๆ ในองค์กรเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีเป็นเรื่องสำคัญมาก กำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ การบังคับบัญชา ซึ่งต้องระวังไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและสับสน และอาจแสดงไว้ในรูปของแผนภูมิองค์กร เพื่อให้เกิดการสื่อสารความเข้าใจองค์กรในการปฏิบัติได้อย่างราบรื่น

- (3) การบริหารงานบุคคล (Staffing) หมายถึง การทำหน้าที่บริหารบุคคลต่างๆ ตั้งแต่การสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม มีการกำกับดูแล รู้จักเลือกคนทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถ มีการพิจารณาความดีความชอบและและดูแลเรื่องสวัสดิการสนับสนุนการเลื่อนระดับและการเลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร รวมถึงการลงทุนโทษอย่างมีเหตุผลและคุณธรรมเมื่อกระทำผิด

(4) การสั่งการ (Directing) หมายถึงขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการบริหาร และเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารในความพยายามที่จะให้การกระทำต่างๆบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยรู้จักวิธีการชี้แนะ และควบคุมบังคับบัญชาให้การทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นไปตามความต้องการมากที่สุด

(5) การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การทำให้กลไกต่างๆขององค์กร สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบในการจัดการ มีระบบวิธีการประสานงานระหว่างหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานได้ร่วมมือร่วมใจในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีความซับซ้อนหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานบรรลุความสำเร็จ ซึ่งองค์กรแต่ละแห่งต้องมีหลักการที่ดี ได้แก่ การมีระบบการสื่อสารที่ดี ระบบการประสานงานไม่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานมีทักษะ และเข้าใจการประสานงานที่มีแนวทางเดียวกัน เป็นต้น

(6) การรายงาน (Reporting) หมายถึงการทำรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นแนวทางที่ใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงานได้ทั้งในรูปแบบของรายการเป็นทางการ ช่องทางการสื่อสารโดยปกติ ขึ้นอยู่กับระบบการรายงานของแต่ละองค์กร เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานสามารถตรวจสอบผลการดำเนินงาน ปัญหาในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเป็นการนำมาใช้ในการประเมินผล และเป็นข้อมูลในการพัฒนาองค์กรต่อไป

(7) งบประมาณ (Budgeting) หมายถึงงบประมาณ หรือแผนประมาณการเกี่ยวกับข้อมูลยอดรายรับ รายจ่ายและผลกำไร หรือสถานภาพทางการเงินในการดำเนินงานขององค์กร ให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานและวัตถุประสงค์ขององค์กร ทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานและความรับผิดชอบที่จะเป็นตัวชี้วัดในการประเมินผลความสำเร็จด้วย

2.3.2 การบริหารการสื่อสารตามแนวคิดการบริหารเชิงระบบ

ทฤษฎีการบริหารแบบระบบ (System Approaches) ได้มีการพัฒนาขึ้นในระยะต่อมา ขณะที่องค์กรได้มีขนาดใหญ่ขึ้น มีความสัมพันธ์ระหว่างกันขององค์กรต่างๆ ต่อกันมากขึ้น และโยงใยกับการเปลี่ยนแปลงระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอกกับสิ่งที่อยู่ภายในด้วย ซึ่งโดยหลักการของแนวคิดของวิธีการเชิงระบบคือ การหวังให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารและจัดการองค์กรให้ดีที่สุด โดยมีการพิจารณาและรับรู้นำเอาปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลง และที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพผลผลิตขององค์กรเข้ามาปรับการทำงานให้ดีขึ้น และสอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ด้วย

จะเห็นว่าคุณสมบัติที่เป็นลักษณะของระบบ คือ การต้องมีช่องทางการรับข่าวสารข้อมูลเข้ามาในระบบอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันเวลา กับการต้องมีระบบข้อมูลที่มีการจัดระเบียบและไหลไปได้ทั่วองค์กรการผ่านจุดสำคัญของการบริหารต่างๆโดยสามารถประสานกันได้เป็นระบบเดียว

นั่นคือระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร (Management Information Systems) ทั้งนี้ส่วนประกอบสำคัญ (Components) ประการต่างๆ คือ ระบบจะประกอบขึ้นด้วยระบบที่มีขนาดใหญ่เล็กรวมอยู่ด้วยกัน โดยในระบบใหญ่จะประกอบด้วยระบบย่อยต่างๆ ที่มีการแยกย่อยลดหลั่นลงไป ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการที่ระบบต่างๆ ทำงานได้ดีภายใน และประสานกันได้ดีกับระบบหรือหน่วยงานอื่นๆ ก็ต่อเมื่อต้องสามารถได้รับข่าวสารหรือความรู้เป็นไปของฝ่ายอื่นๆ หรือต้องมีช่องทางการสื่อสารจากวงกว้างภายนอกได้ด้วยตลอดเวลา (ธงชัย สันติวงษ์และชนาธิป สันติวงษ์, 2542)

ระบบจะมีความเกี่ยวข้องต่อกัน คือ การสัมพันธ์ในแง่ที่หากมีการเปลี่ยนแปลง หรือ การดำเนินการในจุดหนึ่งก็จะก่อผลกระทบต่ออีกส่วนซึ่งเท่าที่บอกให้ทราบถึงความจำเป็นที่องค์กรหรือหน่วยงานย่อยทุกหน่วย ที่ต่างจะต้องสามารถรับรู้ข้อมูลในส่วนเกิดขึ้นจากจุดอื่น และที่จะมีคนมากระทบเพื่อจะได้ปรับตนเองให้เข้ากันได้กับเงื่อนไขใหม่ ระบบมักจะมีกลไกเป็นระบบเปิด โยงใยกับสภาพแวดล้อมตลอดเวลาและทำนองเดียวกันก็มักจะเปิดถึงกันกับองค์กรอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

ในอีกแง่มุมหนึ่งของแนวคิดเชิงระบบ คือ ระบบจะทำงานเป็นกระบวนการ (Process) คือ ในขณะที่ระบบดำเนินการไปนั้น จะมีการดำเนินการเป็นกระบวนการ ที่ซึ่งมีการนำเข้าสู่วัตถุดิบ และปัจจัยจากภายนอก แล้วมีการดำเนินการในระบบตามขั้นตอนหรือกระบวนการ และเมื่อทำเสร็จสิ้นก็จะมีการส่งออกหรือกระจายไปในสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งจะเห็นว่าตามกระบวนการ ข้อมูลที่เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในกระบวนการคือสิ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามและประสานการทำงานในขั้นตอนต่างๆ นั้นได้ และภายในวงจรของกระบวนการนี้เอง เครื่องมือที่จะช่วยในการคุมระบบได้ก็คือข้อมูลที่ย้อนกลับหรือผลตอบรับที่องค์กรหรือระบบจะมีไว้สำหรับการปรับแก้ข้อผิดพลาดเพื่อการสร้างสรรค์ให้เกิดการเติบโตต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรมาใช้ในการวิจัย เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการใช้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานีวิทยุชุมชนทั้งในเรื่องระบบการวางแผนการบริหารงานภายในสถานีวิทยุชุมชน เนื่องจากสถานีวิทยุชุมชนเป็นเสมือนองค์กรเล็กๆ องค์กรหนึ่ง ที่ต้องมีการจัดการบริหารงานที่ดี ฉะนั้นผู้บริหารสถานีวิทยุชุมชนจำเป็นต้องมีการจัดการในเรื่องของการวางแผนการบริหารด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรจะนำไปใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับการวางแผนในการปรับตัวด้านต่างๆ ของสถานีวิทยุชุมชน

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิทยุชุมชน

เนื่องจากวิทยุชุมชนเป็นวิทยุกระจายเสียงประเภทที่เกิดมาที่หลังวิทยุของภาครัฐ และภาคธุรกิจ และแม้ว่าสังคมไทยจะมีการกระจายสิทธิในการเป็นเจ้าของคลื่นวิทยุ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาบริหารจัดการวิทยุชุมชนด้วยตัวเอง ฉะนั้นการบริหารงานของสถานีวิทยุชุมชนกับสถานีวิทยุของภาครัฐและภาคธุรกิจ จึงมีความแตกต่างกันไปอย่างมาก แต่ทว่าในสังคมไทยยังคงค่อนข้างขาดการกระจายความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชนไปสู่ภาคประชาชนไม่ว่าจะเป็นความรู้เรื่องธรรมชาติและลักษณะเฉพาะตัวของวิทยุชุมชน ซึ่งมีทั้งลักษณะร่วมกับการบริหารจัดการวิทยุประเภทอื่นๆ แต่ก็มีลักษณะเฉพาะตัวประกอบอยู่ด้วย ในภาคปฏิบัติพบความสับสน เนื่องจากวิทยุชุมชนบางแห่งได้บริหารโดยใช้หลักการของการบริหารวิทยุของภาครัฐหรือภาคธุรกิจ ซึ่งเบี่ยงเบนไปจากหลักการของการบริหารวิทยุชุมชน และวิทยุชุมชนเป็นวิทยุประเภทที่เกิดขึ้นมาที่หลังวิทยุแบบอื่นๆ ที่มีมาก่อน คือวิทยุสาธารณะและวิทยุธุรกิจ วิทยุชุมชนกำเนิดมาเมื่อประมาณ 60 ปีมาแล้วในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ.1948 ดังนั้นวิธีที่จะทำความรู้จักกับวิทยุชุมชนได้ดีที่สุด ในที่นี้จึงจะเปรียบเทียบกับวิทยุ 2 แบบที่มีก่อน (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2549) ดังนี้

ตารางที่ 2.1

เปรียบเทียบวิทยุสาธารณะ วิทยุชุมชน และวิทยุธุรกิจ

ลำดับ	เกณฑ์	วิทยุสาธารณะ	วิทยุชุมชน	วิทยุธุรกิจ
1	การเป็นเจ้าของ	รัฐ	กลุ่มประชาชน	ธุรกิจ/เอกชนขอเช่าสัมปทานจากรัฐ
2	พื้นที่ครอบคลุม	กว้างขวาง	กำลังส่งแค่ 1 กิโลวัตต์ ครอบคลุมประมาณ 10 กิโลเมตร	กว้างขวาง
3	เป้าหมาย	เป็นเครื่องมือถ่ายทอดข่าวสารจากรัฐไปสู่ประชาชน	เป็นสื่อกลางระหว่างประชาชน/มีเป้าหมายไม่แสวงกำไร	เป็นเครื่องมือทางธุรกิจ/หวังผลกำไร
4	ปรัชญา/ธรรมชาติ	เป็นวิทยุของมีอาซีฟที่เป็นข้าราชการเพื่อเป็นกลไกของรัฐ	เป็นวิทยุอาสาสมัครเพื่อสร้างระบบประชาธิปไตย	เป็นวิทยุของมีอาซีฟที่เป็นเอกชน

ตารางที่ 2.1

เปรียบเทียบวิทยุสาธารณะ วิทยุชุมชน และวิทยุธุรกิจ (ต่อ)

ลำดับ	เกณฑ์	วิทยุสาธารณะ	วิทยุชุมชน	วิทยุธุรกิจ
5	การไหลของข่าวสาร	ทางเดียว	หลายทาง	ทางเดียว
6	บทบาทหน้าที่	เป็นช่องทางถ่ายทอดข่าวสารของรัฐไปสู่ประชาชน	เป็นสื่อโดยประชาชน/เพื่อ/ของประชาชน	ทำหน้าที่เป็นช่องทางดำเนินงานทางธุรกิจ
7	การบริหารจัดการ	รูปแบบการบริหารแบบสั่งการแบบราชการ	เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน/ใช้ระบบบริหารด้วยตนเองแบบประชาธิปไตย	บริหารแบบธุรกิจโดยนักวิชาชีพ
8	สถานะผู้ฟัง	ตั้งรับ (passive)	Active-เข้ามามีส่วนร่วมในหลายบทบาท	Passive
9	แหล่งรายได้	งบประมาณจากรัฐ	มาจากหลายแหล่งแต่ไม่แสวงหากำไร	จากธุรกิจ/การค้า
10	รูปแบบวิทยุ	เป็นวิทยุระดับชาติ	มีลักษณะหลากหลายแล้วแต่ความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับลักษณะของชุมชน	อาจเป็นระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ

หมายเหตุ. จาก *หลักการแนวคิดและสถานการณ์ที่เป็นจริง* (น.23), โดย กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2549, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

การบริหารวิทยุชุมชนเป็นวิทยุประเภทที่มีอยู่ในเกือบทุกประเทศในโลก หากในแต่ละท้องถิ่นอาจจะมีวิธีการบริหารเป็นแบบเฉพาะตัว การบริหารจัดการวิทยุชุมชนจึงไม่ได้มีเพียงรูปแบบเดียวที่เป็นสากลเหมือนการบริหารในวิทยุภาครัฐและภาคธุรกิจ การบริหารจัดการวิทยุชุมชนในประเทศไทยจึงมีรูปแบบที่หลากหลาย และปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะความต้องการของแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งองค์ความรู้ในเรื่องการบริหารวิทยุชุมชนในสังคมไทยนั้นก็ยังไม่ได้มีบทสรุปที่แน่นอนตายตัว และยังเปิดกว้างต่อการศึกษาค้นคว้าและการสร้างสรรค์แบบใหม่ๆ ในภาคปฏิบัติการ

ความสำคัญของการบริหารวิทยุชุมชน ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในช่วงสังคมไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ที่มีการกระจายสิทธิในการเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ให้แก่ประชาชน หากทว่ายังไม่มีการกระจายความรู้เรื่องวิทยุชุมชนเพื่อไปแปรรูปสิทธิดังกล่าวให้เห็นเป็นจริงเป็นจังและมีผลอย่างยั่งยืนโดยส่วนใหญ่แล้ว ชุดความรู้ที่ได้รับการแพร่กระจายในเรื่องวิทยุชุมชนนั้น มักจะขมวดอยู่ใน 2 ประเด็นคือ การเผยแพร่ให้ทราบถึงสิทธิในการเป็นเจ้าของที่สถานี และเนื้อหาว่าด้วยกระบวนการผลิตรายการวิทยุ แต่เนื้อหาส่วนที่ค่อนข้างขาดหายไปอย่างมากคือเนื้อหาว่าด้วยการบริหารจัดการวิทยุชุมชน (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2549)

ปัจจัยที่ขาดความรู้เรื่องการบริหารจัดการวิทยุชุมชนที่แท้จริงทำให้ปริมาณวิทยุชุมชนจำนวนมากที่เกิดหลังจากมีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ต้องปิดทำการสถานีในช่วงเวลา 2 ถึง 3 ปีหลังจากก่อตั้ง หรือแม้ที่อยู่รอดได้ก็มีลักษณะขบเซาะไม่พัฒนาขยายตัว หรือมีเดิมนั้นก็มีแต่ชื่อว่าเป็น “วิทยุชุมชน” แต่เป้าหมายและวิธีการดำเนินงานนั้นเบี่ยงเบนไปจากหลักการของวิทยุชุมชน ประมาณการว่าจากจำนวนวิทยุชุมชน 2000 กว่าสถานีที่ก่อตั้งขึ้นมาตั้งแต่หลังการปฏิรูป 4 พ.ศ.2540 จนถึงปีที่สำรวจคือ พ.ศ.2553 นั้นเหลือสถานีวิทยุชุมชนเพียง 200 ถึง 300 สถานี ที่ยังคงรักษาสถานะความเป็นสถานีวิทยุที่ไม่แสวงหากำไรอยู่ ส่วนที่เหลือกลายเป็นสถานีวิทยุทางธุรกิจ บางสถานีก็ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง และแน่นอนว่า วิทยุชุมชนที่เป็นไปตามหลักการที่แท้จริงที่สามารถดำเนินการมาได้อย่างต่อเนื่องนั้น ปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ขาดเสียไม่ได้ก็คือ การมีระบบการบริหารจัดการวิทยุที่มีประสิทธิภาพ (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2549)

ระบบการบริหารจัดการวิทยุชุมชนที่มีประสิทธิภาพ 3 ส่วนที่สำคัญ ดังนี้

- 2.4.1 โครงสร้างการบริหารงานวิทยุชุมชน
- 2.4.2 หลักการของการบริหารงานวิทยุชุมชน
- 2.4.3 เครื่องมือและกลไกการบริหารวิทยุชุมชน

2.4.1 โครงสร้างการบริหารงานของสถานีวิทยุชุมชน

โครงสร้างของการบริหารงานวิทยุชุมชนไม่แตกต่างไปจากโครงสร้างของการบริหารงานโดยทั่วไป ประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญ 6 ส่วน ดังนี้

2.4.1.1 เป้าหมายของสถานีวิทยุชุมชน

เป้าหมายของวิทยุชุมชน คือ การตอบคำถามว่า เรามาทำวิทยุชุมชนไปเพื่ออะไร เช่น เพื่อการพัฒนาชุมชนในด้านใด ในภาคปฏิบัติมีความจำเป็นอย่างไรที่จะต้องให้มีกระบวนการสื่อสารให้คนทำงานและกลุ่มผู้ฟังมีความเข้าใจร่วมกันในเรื่องเป้าหมายของวิทยุชุมชน

2.4.1.2 นโยบายของสถานีวิทยุชุมชน

นโยบาย ในขณะที่เป้าหมายเป็นเสมือนการให้คำตอบแก่ผู้เดินทางว่าจุดหมายปลายทางที่เราจะไปให้ถึงนั้นอยู่ที่ไหน แต่ในการเดินทางนั้นเรามีวิธีการหลายแบบที่จะใช้ได้ วิธีการที่เลือกใช้ ก็คือ นโยบาย เช่น หากเราวางเป้าหมายเอาไว้ว่า จะสร้างวิทยุชุมชนให้มีลักษณะประชาธิปไตยให้มากที่สุด เราก็ต้องกำหนดนโยบายให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการวิद्यุให้หลากหลายรูปแบบ หรือหากเราวางเป้าหมายที่จะเพิ่มความนิยมในการรับฟังของชุมชน เราก็ต้องกำหนดนโยบายให้มีการประชาสัมพันธ์รายการวิद्यุชุมชนให้กว้างขวางที่สุด เป็นต้น

2.4.1.3 แผนงานของสถานีวิทยุชุมชน

แผนงานเป็นสะพานเชื่อมต่อระหว่างเป้าหมายกับนโยบายอันเป็นสิ่งที่ป็นนามธรรม จับต้องไม่ได้ กับกิจกรรมการทำงานที่เป็นรูปธรรม มองเห็นจับต้องได้ และเป็นการคำนวณสมดุลระหว่างทรัพยากรที่เรามีกับเป้าหมายที่วางไว้ให้รับมือกัน

2.4.1.4 ระบบการทำงานของสถานีวิทยุชุมชน

สถานีวิทยุชุมชนมีการจัดระบบการแบ่งงานกันทำ การจัดระบบการแบ่งงานกันทำนั้น มีประโยชน์หลายอย่างกล่าวคือ นอกจากจะทำให้รู้ว่าใครต้องทำอะไรบ้างแล้วยังเป็นการกระจายความรับผิดชอบและภาระออกไป รวมทั้งมองเห็นปริมาณงานที่แต่ละตำแหน่งต้องรับผิดชอบ การจัดระบบแบ่งงานกันทำอาจมีหลายแบบแล้วแต่ความต้องการของวิद्यุชุมชนในแต่ละที่ และควรระบุลักษณะรายละเอียดของงานเอาไว้ ในกรณีที่มีการหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนตัวบุคคล คนใหม่จะสามารถเรียนรู้การทำงานได้อย่างรวดเร็วโดยดูจากลักษณะรายละเอียดของงาน

2.4.1.5 การประสานงานของสถานีวิทยุชุมชน

การประสานงานเปรียบเสมือนเลือดที่นำพาทั้งของดีและของเสียไปส่งต่อตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย หากร่างกายขาดเลือดแล้ว อวัยวะทุกส่วนก็ไม่อาจจะทำงานต่อไป การประสานงานในวิทยุชุมชนก็คือ กลไกหล่อเลี้ยงการทำงานของวิทยุชุมชนนั่นเอง

2.4.1.6 การประเมินผลของสถานีวิทยุชุมชน

การประเมินผลจะต้องถูกบรรจุเอาไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานเสมอ และควรจะต้องมีการ ทำแบบประเมินผลเอาไว้อย่างชัดเจนแน่นอน

2.4.2 หลักการของการบริหารงานวิทยุชุมชน

หลักการของการบริหารงานวิทยุชุมชน เนื่องจากวิทยุชุมชนเป็นวิทยุที่ถือกำเนิดขึ้นมา เพื่อประกอบภารกิจเฉพาะตัว ดังนั้น โฉมหน้าของวิทยุชุมชนจึงถูกออกแบบให้สอดคล้องกับภารกิจที่ถูกคาดหวังเอาไว้ เช่น วิทยุชุมชนถือกำเนิดขึ้นมาจากเป้าหมายที่เป็นสังคมประชาธิปไตย และถูกคาดหวังว่าจะย้อนกลับไปทำหน้าที่เป็นกลไกธำรงประชาธิปไตย แต่ตามหลักการทั่วไปที่ว่า เราไม่อาจจะให้อะไรแก่ใครในสิ่งที่เราไม่มีไม่ได้ ดังนั้น เมื่อวิทยุชุมชนจะอาสาไปเป็นเครื่องมือธำรงรักษาประชาธิปไตยให้แก่สังคม ภายในตัวของวิทยุชุมชนเองก็จำเป็นต้องมีประชาธิปไตย เสียก่อน ซึ่งหลักการสำคัญ ของการบริหารงานวิทยุชุมชนมี ดังนี้

2.4.2.1 หลักการประชาธิปไตยในสถานีวิทยุชุมชน

หลักการประชาธิปไตย คือ กระบวนการทำงานของวิทยุชุมชนนั้นจะเน้น การร่วมประชุมปรึกษาหารือรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน และทุกระดับชั้น มิใช่รูปแบบ การถ่ายทอดคำสั่งการสั่งการไปตามลำดับชั้น

2.4.2.2 หลักการมีส่วนร่วมในสถานีวิทยุชุมชน

เน้นหลักการมีส่วนร่วมของทุกระดับ หลักการเรื่อง การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง นอกจากจะเป็นหลักการทั่วไปของประชาธิปไตย แล้วอย่างเป็นธรรมชาติเนื้อแท้ของวิทยุชุมชนที่แตกต่างไปจากวิทยุสาธารณะ และวิทยุธุรกิจการค้า

2.4.2.3 กระบวนการทำงานในสถานีวิทยุชุมชน

การทำงานในสถานีวิทยุชุมชนเป็นกระบวนการทำงานที่เน้นหลักการมากกว่าการยึดติดกับตัวบุคคลอันเป็นหลักของการบริหารองค์การสมัยใหม่ซึ่งอาจจะขัดแย้งกับวิถีวัฒนธรรมของชาวบ้านทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนแน่นอนในการทำงานและเกิดความยุติธรรมในการทำงาน

2.4.2.4 การบริหารจัดการด้วยตนเองในสถานีวิทยุชุมชน

สถานีวิทยุชุมชนมีลักษณะการบริหารจัดการด้วยตนเอง เป็นการบริหารจัดการที่มาจากชุมชนและไปสู่ชุมชน หมายความว่าบรรดาทรัพยากรที่จะใช้ในการบริหารจัดการนั้นจะได้มาจากชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรความรู้ สินทรัพย์ เครือข่าย สถานที่ การร่วมมือจากสถาบันต่างๆในชุมชน เป้าหมายของการบริหารจัดการทั้งหมดนั้นจะเป็นไปเพื่อการตอบรับกับความต้องการลักษณะของชุมชนเช่นค่านึงถึงจังหวะชีวิตของชุมชนและผลประโยชน์ของชุมชน

2.4.3 เครื่องมือและกลไกการบริหารวิทยุชุมชน

เครื่องมือและกลไกในการบริหาร เพื่อให้การทำงานในองค์ประกอบย่อยต่างๆ เป็นไปตามหลักการที่หวังเอาไว้ในทุกองค์การจะต้องสร้างสรรค์ติดตั้งเครื่องมือ กลไกในการบริหารงาน ดังตัวอย่างเช่น มีการกำหนดการประชุมประจำเดือนที่แน่นอนของคณะกรรมการ หน่วยงาน แผนกต่างๆ มีการบันทึกรายงานการประชุม มีการมอบหมายให้มีผู้ติดตามตรวจสอบงานที่แน่นอน เป็นต้น

สำหรับตัวแปรภายนอกที่อาจเข้ามาเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิทยุชุมชนอาจจะ มีทั้งวิธีการ กระบวนการที่จะได้มาซึ่งระบบบริหารงานดังกล่าว ขนาดของวิทยุชุมชน บริบทความเป็นเมือง เป็นชนบทบรรยากาศทางการเมือง สภาวะเศรษฐกิจหรือปัจจัยความขัดแย้งภายในชุมชน ผู้วิจัยจะนำเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิทยุชุมชนมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการใช้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานีวิทยุชุมชนทั้งในเรื่องการวางแผนการบริหารงานว่าเป็นไปตามโครงสร้างการทำงานของสถานีวิทยุชุมชนที่กำหนดไว้หรือไม่ และรวมไปถึงการเลือกใช้

ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานี่ ซึ่งแนวคิดนี้จะสามารถอธิบายได้ถึงความพร้อมของคณะผู้บริหารสถานีวิทย์และบุคลากรภายในของสถานีวิทย์ในเรื่องการวางแผนการทำงานวิทย์ดิจิทัลต่อไป

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตเนื้อหา

การผลิตรายการวิทยุชุมชนนั้นต้องถือเอาผู้ฟังเป็นศูนย์กลาง ทั้งในแง่ของเนื้อหา รูปแบบรายการ วิธีการนำเสนอ กล่าวคือในแง่เนื้อหานั้นจะต้องเป็นเรื่องราวที่ชาวบ้านสนใจเป็นสำคัญ (ซึ่งจะทราบได้โดยการสำรวจความต้องการของชุมชน) ต้องเอาความเชื่อวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นเนื้อหาให้มีเอกลักษณ์ของชุมชน (กาญจนา แก้วเทพ, 2548)

วิธีการนำเสนอนั้นก็ต้องเป็นแบบชาวบ้านและอย่างที่ชาวบ้านต้องการ ประเด็นเรื่องวิธีการนำเสนอจะมีเรื่องสำคัญอยู่ 2 เรื่องคือช่วงเวลาและภาษา

ในเรื่องช่วงเวลานั้น จะเห็นได้ว่าวิทยุชุมชนยังอยู่ภายใต้โครงสร้างของรัฐจะมีปัญหาเรื่องการกำหนดช่วงเวลาเป็นอย่างมาก เพราะอำนาจในการตัดสินใจจะออกอากาศช่วงเวลาใดนั้นมิได้ถือเอาความต้องการของชุมชนเป็นหลัก แต่กลับเป็นนโยบายและข้อกำหนดจากทางสถานี เช่นหน่วยงานรัฐจากส่วนกลางเป็นตัวกำหนด นโยบายของสถานีที่นำเอาช่วงเวลาดีๆ ไปขายให้ภาคธุรกิจ แต่หากสถานีใดมีนโยบายที่จะไม่ขายเวลาให้ภาคธุรกิจ ก็สามารถจะเลือกเวลาที่เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนได้

ส่วนเรื่องภาษาที่ใช้นั้น โดยทั่วไปแล้ว วิทยุสาธารณะของทางราชการนั้นจะใช้ภาษาไทยกลางแบบเดียวกันทั่วประเทศ แต่เอกลักษณ์ของวิทยุชุมชนก็คือมีการใช้ภาษาท้องถิ่น และผลสำรวจผู้ฟังก็มักจะพบว่าการใช้ภาษาท้องถิ่นนั้นเป็นประเด็นที่ชาวบ้านชื่นชอบ อย่างไรก็ตามการใช้ภาษาใดในรายการแบบใดก็ยังคงหนีไม่พ้นหลักความต้องการของผู้ฟังเป็นแนวทาง

2.5.1 ประเภทของเนื้อหาวิทยุชุมชน

ประเภทของเนื้อหาวิทยุชุมชน ได้แจกแจงประเภทของเนื้อหาวิทยุชุมชนมีเนื้อหาประเภทต่างๆ (กาญจนา แก้วเทพ, 2548) ดังนี้

2.5.1.1 เนื้อหาที่เกี่ยวกับการทำมาหากิน เช่นการเกษตร แรงงานเศรษฐกิจ

2.5.1.2 เนื้อหาด้านการปกครอง เช่น กฎหมาย การเมือง

2.5.1.3 เนื้อหาด้านสังคม วัฒนธรรม ศาสนาและปัญหาสังคม เนื้อหาด้าน

การศึกษา เช่น ความรู้ต่างๆ วิทยาการทันโลก เป็นต้น

2.5.1.4 เนื้อหาด้านสุขภาพอนามัย

2.5.1.5 เนื้อหาด้านศิลปะ ความบันเทิง

2.5.1.6 เนื้อหาด้านสิ่งแวดล้อม

2.5.1.7 เนื้อหาด้านการท่องเที่ยว

2.5.1.8 เนื้อหาอื่นๆ เช่น พยากรณ์อากาศ

ความหลากหลายของประเภทเนื้อหานั้นสะท้อนให้เห็น “ความเป็นตัวตน” และ “ความต้องการ” ที่แตกต่างกันหลากหลายของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างดี

2.5.2 การแบ่งประเภทเนื้อหาตามเกณฑ์ สาระบันเทิง

หลักการทฤษฎีของ “การสื่อสารเพื่อชุมชน” เนื่องจากสื่อวิทยุส่วนใหญ่ได้กลายเป็นสื่อเพื่อการค้าและธุรกิจ ส่งผลให้ประเภทของเนื้อหารายการนั้นหนักไปทางด้านทำให้ความบันเทิงและมีสัดส่วนของรายการที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน น้อยกว่าที่ควร ดังนั้นหน้าที่ประการหนึ่งของการสื่อสารเพื่อชุมชน เช่น วิทยุชุมชนจึงควรเป็นการเพิ่มสัดส่วนของรายการที่ให้ประโยชน์มากขึ้น จึงเป็นที่มาของการตั้งเกณฑ์ ในการตรวจสอบว่าสัดส่วนของเนื้อหา รายการประเภทสาระบันเทิงว่ามีมากน้อยเพียงใด สามารถจำแนกเนื้อหาประเภทที่มุ่งให้สาระและเนื้อหาประเภทให้ความบันเทิงได้ดังนี้

2.5.2.1 เนื้อหาประเภทที่มุ่งให้สาระ

เนื้อหาประเภทที่มุ่งให้สาระ ได้แก่ เนื้อหาที่เป็นข้อมูลข่าวสารเป็นเรื่องราวที่เป็นจริง เป็นเนื้อหาที่ให้ความรู้แบบต่างๆ ตัวอย่างเช่น รายการข่าว รายการสารคดี ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

2.5.2.2 เนื้อหาประเภทให้ความบันเทิง

เนื้อหาประเภทให้ความบันเทิง ได้แก่ เนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องราวที่สนุกสนาน รื่นเริง สร้างความรู้สึกผ่อนคลายหรือเราอารมณ์ความรู้สึก เช่น เนื้อหาที่เป็นเพลง กีฬา เป็นต้น

2.5.3 การวิเคราะห์เนื้อหารายการเพื่อดูเป้าหมายของการสื่อสาร

หลักการของการสื่อสารเพื่อชุมชนที่ระบุเอาไว้ เป้าหมายของการสื่อสารเพื่อชุมชนนั้นนอกจากจะมีเป้าหมายของระบบการสื่อสารโดยทั่วไป เช่น เพื่อการถ่ายทอดข่าวสาร เพื่อการให้ความรู้ การกระตุ้นให้ชุมชนเห็นคุณค่าของตนเองด้วยการเปิดโอกาสในพื้นที่สาธารณะให้ชุมชนได้พูดถึงท้องถิ่นของตนเองรวมถึงกิจกรรมของตนเอง และได้แสดงออกซึ่งตัวตนของตัวเอง สร้างความมั่นใจให้ชุมชน ยกย่องความคิดและความรับผิดชอบต่อชุมชน ทั้งนี้ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความรู้สึก ความต้องการ ชี้ปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไข เป็นต้น

2.5.4 การวิเคราะห์เนื้อหารายการโดยใช้เกณฑ์ภายในและภายนอกชุมชน

แนวคิดที่อยู่เบื้องหลังเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาว่าเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวกับ ภายใน หรือ ภายนอก ชุมชน มาจากหลักการเรื่องการไหลของข่าวสารของการสื่อสารมวลชน (กระแสหลัก) และการสื่อสารเพื่อชุมชน กล่าวคือ

การไหลของข่าวสารของการสื่อสารมวลชนนั้น จะมีทิศทางของการไหลแบบทางเดียว และเป็นการไหลของข่าวสารจากภายนอกชุมชนเข้าไปสู่ชุมชนเป็นส่วนใหญ่ๆ แม้ว่าทิศทางของการไหลเช่นนั้นจะช่วยให้ประชาชนรับรู้ความเป็นไปของสังคมและโลกภายนอก พร้อมปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น แต่ปัญหาก็คือชุมชนได้แค่รู้จักคนอื่นอย่างดีแต่กลับไม่รู้จักตัวเอง

คุณลักษณะประการหนึ่งของการสื่อสารเพื่อชุมชนจึงต้องเป็นเนื้อหาที่เป็นข่าวสารของท้องถิ่นเอง เพื่อให้มีทิศทางของการไหลของข่าวสารในเส้นทางอื่นเพื่อส่งข่าวสารจากภายในชุมชนสู่สังคมภายนอก เป็นการใช้สื่อเพื่อส่งสารเกี่ยวกับท้องถิ่นไปยังบุคคลอื่นๆ ในสังคม เพื่อกระจายอัตลักษณ์ของตนเองสู่สังคมหรือเป็นการไหลของข่าวสารในแนวระนาบ เพื่อใช้สื่อกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารภายในชุมชน

วิทยุชุมชนจึงมีความแตกต่างจากวิทยุสาธารณะและวิทยุธุรกิจตรงที่มีเนื้อหาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเป็นหลัก ซึ่งประเภทของเนื้อหาจากเกณฑ์ภายในและภายนอกสามารถแบ่งได้เป็น ดังนี้

2.5.4.1 เนื้อหาภายในชุมชน

เนื้อหาภายในชุมชน ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านการทำมาหากิน ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ประวัติความเป็นมา บุคคลสำคัญ ปัญหาของชุมชน เป็นต้น

2.5.4.2 เนื้อหาภายนอกชุมชน

เนื้อหาภายนอกชุมชน ได้แก่ เนื้อหาทุกประเภทที่มีต้นตอมาจากภายนอกชุมชน ในการตีความข้อมูลสัดส่วน เรื่องเรียนเนื้อหาภายในภายนอกชุมชนนี้ มีข้อพึงระวังว่า สัดส่วนที่เนื้อหาภายในมีมากกว่าภายนอกนั้น ยังไม่น่าจะหมายความว่า วิทยุชุมชนนั้นได้ทำหน้าที่เป็นสื่อเพื่อชุมชนที่ดีแล้วเสมอไป ทั้งนี้ เนื่องจากข้อเท็จจริงว่า ชุมชนเองก็น่าจะมีความต้องการที่จะรับข้อมูลข่าวสารจากโลกภายนอกเพื่อการรู้เท่าทันด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตเนื้อหาเป็นแนวคิดที่จะเป็นหลักในการวิเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ กล่าวคือ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการผลิตเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชน ฉะนั้นแนวคิดการผลิตเนื้อหาจะเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ แยกแยะประเภทเนื้อหาที่วิทยุชุมชนได้นำเสนอว่าแต่ละสถานีนำเนื้อหาในประเภทใดบ้างทั้งในการกระจายเสียงในรูปแบบอนาล็อกปัจจุบัน และเมื่อจะมีการกระจายเสียงในรูปแบบดิจิทัลวิทยุชุมชนจะนำเสนอเนื้อหาในประเภทใดบ้าง และวิเคราะห์ถึงความต้องการของคนในชุมชนว่าเนื้อหาประเภทใดที่ผู้ฟังในชุมชนต้องการบ้าง

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่องศึกษาพฤติกรรมการรับฟังวิทยุ ความต้องการ และการมีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลสงขลา ของประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์ มหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดย นางสาววิสุญา เกตสุริยงค์ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับฟังวิทยุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับฟังวิทยุโดยฟังที่บ้าน ส่วนใหญ่มีการฟังทุกวัน โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 15.73 ชั่วโมง ฟังมากที่สุดในช่วงเวลา 20.01 น. เป็นต้นไป เหตุผลที่เปิดฟังวิทยุเพื่อความเพลิดเพลิน โดยเลือกฟังรายการตามเวลาที่สะดวก ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักวิทยุชุมชน

ในส่วนของการต้องการเกี่ยวกับวิทยุชุมชน ส่วนใหญ่ต้องการให้ตัวแทนของประชาชน เป็นผู้ดำเนินรายการ เป็นเพศชายและใช้ภาษากลางในการดำเนินรายการ ต้องการเนื้อหาประเภทข่าว เพลง และการศึกษาตามลำดับ และรูปแบบรายการส่วนใหญ่ ต้องการรายการข่าว รายการเพลง และ รายการพูดคุยกับผู้ฟังตามลำดับ

ประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา เห็นด้วยต่อการที่ประชาชนมีส่วนร่วมใน จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลา ประชาชนในเขตเทศบาลนครสงขลา สามารถมีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลา ในระดับของการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร การเข้ามาร่วมจัดรายการ และในระดับเป็นเจ้าของรายการ สำหรับการมีส่วนร่วมในระดับประชาชน รวมตัวในรูปคณะกรรมการเพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา วิธีการนำเสนอ และจัดรายการเอง การมีส่วนร่วมในระดับรวมตัวเป็นนิติบุคคลเพื่อขอใช้คลื่นความถี่โดยว่าจ้างมืออาชีพมาดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในระดับรวมตัวกันเป็นนิติบุคคลเพื่อขอเป็นเจ้าของวิทยุชุมชน โดยการดำเนินงาน ใช้อาสาสมัคร ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าจะมีส่วนร่วมได้หรือไม่

จากผลงานวิจัยนี้ ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงความสนใจในการรับฟังรายการของสถานี วิทยุชุมชนและความต้องการของผู้ฟังเกี่ยวกับวิทยุชุมชนทั้งในด้านลักษณะของผู้ดำเนินรายการ เนื้อหาจากรายการของสถานีวิทยุชุมชนที่ผู้ฟังต้องการรับฟัง ผู้ศึกษานำมาเป็นแนวทางในการ วิเคราะห์ถึง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” ต่อไป

งานวิจัยเรื่องการบริหารจัดการวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดย นางสาวเพชร เกษัชชา เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ จากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า วิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี มีการก่อตั้ง 3 ลักษณะ คือ 1) ก่อตั้งโดยนายทุนคนเดียว เนื่องจาก มีประสบการณ์ในการทำงานวิทยุหลักมาก่อน ช่วงแรกทดลองออกอากาศ พร้อมทั้งประกาศรับสมัคร บุคลากรร่วมงาน ในตำแหน่งต่างๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำธุรกิจและบริการข่าวสารให้กับประชาชน 2) ก่อตั้งโดยการรวมกลุ่มกันก่อตั้ง ในกลุ่มอาชีพเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ สังคม ในการสนับสนุนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 3) ก่อตั้งโดยการระดมทุนและมีนักการเมือง ให้การสนับสนุน วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และเพื่อประโยชน์ทาง การเมือง รูปแบบการบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มี 2 ลักษณะ คือ 1) การบริหารแบบอิสระ โดยผู้บริหารวิทยุชุมชนซึ่งเป็นผู้ลงทุนในการก่อตั้งวิทยุ ชุมชน บริหารงานเอง โดยแบ่งงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ มีการประชุมกันเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนางานของบุคลากรแต่ละคน พร้อมทั้งประเมินผลการรับฟังของประชาชน 2) การบริหาร

แบบมีส่วนร่วม ในรูปแบบของคณะกรรมการ โดยมีผู้นำชุมชนเป็นหนึ่งในคณะกรรมการ ประชุมปรึกษาหารือทุกเดือน เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับบทบาทในการช่วยเหลือชุมชน ของวิทย์ชุมชนในพื้นที่อำเภอ จังหวัด

อุบลราชธานี พบว่ามีการแสดงบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และการสื่อสารเรื่องราวระหว่างชุมชนและการแสดงบทบาทในการพัฒนาชุมชน ในการช่วยกันแก้ไขปัญหาในชุมชน ด้านปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการวิทย์ชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบปัญหา 6 ประการ คือ 1) ด้านเทคนิค 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ 5) ด้านกฎหมาย และ 6) ด้านนโยบาย

จากผลงานวิจัยนี้ ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงรูปแบบการบริหารจัดการสถานีวิทย์ชุมชน และบทบาทในการช่วยเหลือชุมชนของสถานีวิทย์ชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งผู้ศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิทย์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” ต่อไป

งานวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารงานรายการวิทย์ชุมชนเพื่อเผยแพร่ศาสนา กรณีศึกษา สถานีวิทย์กระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม วัดนายโรง รายงานโครงการเฉพาะบุคคล วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์ และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยนางสาววลีรัตน์ แสงสุดใจ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการค้นคว้าจากเอกสารข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษา ในเรื่องการบริหารงานและโครงสร้างของสถานีวิทย์วิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม วัดนายโรง พบว่า นโยบายที่เด่นชัดและให้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ คือ เป็นสถานีวิทย์ที่เผยแพร่หลักธรรมคำสอน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงในหลักธรรมและเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ชุมชน ทั้งนี้ สถานีวิทย์วิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม วัดนายโรงค่อนข้างมีความพร้อมในด้านการบริหารและมีศักยภาพในการเป็นสถานีวิทย์เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนา แต่ปัญหาที่พบ คือ ด้านการเงิน เพราะเป็นการทำงานแบบวิทย์ชุมชน ทำงานโดยไม่มีกำไรและไม่แสวงหากำไร ปัญหาอีกเรื่อง คือ ด้านบุคลากร เนื่องจากในปัจจุบันนี้ยังไม่มีค่าตอบแทนให้กับผู้ที่ปฏิบัติงาน จึงเป็นการทำงานแบบจิตอาสา ทำให้บุคลากรอาจทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ดังนั้นต้องอยู่ที่การบริหารจัดการภายในองค์กร ซึ่งอยู่ภายใต้คณะกรรมการของสถานีวิทย์แต่ในขณะเดียวกันผู้มีอำนาจตัดสินใจเด็ดขาด คือ ประธานกรรมการ

ผลการศึกษาในรูปแบบการจัดรายการและเนื้อหาของสถานีวิทย์วิทยุกระจายเสียงเพื่อ

พระพุทธศาสนาและสังคม วัดนายโรง ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน คือ สัดส่วนที่เป็นรายการสาระธรรมะที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับพระไตรปิฎก ตามสาระแก่นธรรม ความถูกต้อง คิดเป็น 80% และเป็นรายการเพื่อสังคม เกี่ยวกับข่าว สุขภาพ นานาสาระ การบริการให้ข่าวสารแก่ชุมชน

และเป็นการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวต่างๆไปคิดเป็น 20% หากรายการไหนเป็นรายการสดมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือถามตอบคำถามในเรื่องประเด็นของธรรมะ ก็ทำให้ผู้ฟังรู้สึกสนใจ และ เข้าถึงหลักธรรมคำสอนได้เป็นอย่างดี นี่ถือว่าเป็นจุดเด่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อ พระพุทธศาสนาและสังคม วัดนายโรง ที่ทำให้คนสนใจที่จะเลือกฟังคลื่นธรรมะมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยัง พบว่า กลุ่มผู้ฟังเริ่มมีอายุที่แตกต่างกัน ตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน จนถึงวัยสูงอายุ เพราะเนื่องจาก สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม วัดนายโรง มีรายการที่ค่อนข้างหลากหลาย จึง ทำให้เข้าถึงกลุ่มผู้ฟังได้ง่าย และเป็นการสืบสานหลักพระธรรมตามแบบฉบับของพระพุทธศาสนา ต่อไป

สำหรับผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคของสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนา และสังคม วัดนายโรง พบว่าปัญหาหลักที่เกิดขึ้นคือ ภัยธรรมชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สามารถคาดเดาได้ โดยเฉพาะถ้าฝนตกหนัก พายุ ร้อน พายุหนาว ต้องมีการงดออกอากาศชั่วคราว ซึ่งทางสถานี วิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม วัดนายโรง มีการดำเนินงานและแก้ไขอย่างต่อเนื่อง และในเรื่องการออกอากาศ เนื่องจากมีลักษณะเป็นวิทยุชุมชนในการส่งสัญญาณยังไปได้ไม่ไกลมากนัก หรือบางครั้งมีคลื่นรบกวน หรือทับซ้อนกัน ทั้งนี้ สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อเพื่อศาสนาและ สังคม วัดนายโรง มีข้อจำกัดหลายอย่างในการออกอากาศ แต่อย่างไรก็ตาม หากภาครัฐเล็งเห็นถึง ความสำคัญและมีการสัมปทานคลื่น ก็จะทำให้สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม วัดนายโรง มีการพัฒนาคุณภาพในด้านต่างๆให้ดีขึ้น เพื่อเป็นสถานีแห่งพระพุทธศาสนาที่มีชื่อเสียง และรักษาความเป็นศาสนาพุทธสืบต่อไป

จากผลงานวิจัยนี้ ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงในเรื่องการบริหารงานและโครงสร้างของ สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม วัดนายโรง รวมไปถึงปัญหาในการบริหาร และ ทราบถึงรูปแบบการจัดการรายการและเนื้อหาอีกด้วย ซึ่งผู้ศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการ วิเคราะห์ถึง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” ต่อไป

งานวิจัยเรื่องการบริหารสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญา นิเทศ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิตเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ โดย สรวิรุส สมศรีรัตน์ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชนกาญจนบุรี มีการบริหาร จัดการโดยตัวแทนของชาวบ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องสื่อ มารวมตัวกันเป็นกลุ่มปฏิรูปสื่อภาค ประชาชน มีโครงสร้างการบริหารจัดการตามขั้นตอนของการดำเนินงานกล่าวคือ คณะกรรมการของ สถานีประกอบด้วยตัวแทนชาวบ้านจากกลุ่มต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางกลยุทธ์ และมาตรการในการปรับปรุงพัฒนารายการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนจัดทำ

รูปแบบทั้งรายการของสถานี รวมทั้ง ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกผู้ดำเนินรายการจากชาวบ้านกลุ่มต่างๆที่สนใจเป็นอาสาสมัครเข้ามาจัดรายการ

ต่อมาคณะกรรมการสถานีได้จัดทำโครงสร้างการทำงานของคณะกรรมการสถานีใหม่ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น ด้วยการแบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการออกเป็นฝ่ายต่างๆ จำนวน 7 ฝ่าย คือ ฝ่ายกิจกรรมระดมทุน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายพัฒนาผังรายการ ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายติดตาม และประเมินผล และฝ่ายกิจกรรม

สำหรับหลักที่ใช้ในการบริหารจัดการคือใช้หลักการประชาธิปไตย หลักการมีส่วนร่วม และหลักการบริหารอย่างเป็นอิสระปราศจากการครอบงำของอิทธิพลใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความหมายที่แท้จริงของวิทยุชุมชน

ส่วนการศึกษาเรื่อง เครือข่ายในการดำเนินการของสถานีวิทยุชุมชนกาญจนบุรี พบว่า มีการวางแผนในการดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่ก่อนที่จะมีการก่อตั้งสถานีได้มีการลงพื้นที่จัดเวทีเสวนาเพื่อสร้างการเรียนรู้ตามชุมชนต่างๆของ 13 อำเภอ ในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นการสร้างเครือข่ายแบบแนวร่วมในการทำงานของกลุ่มปฏิรูปสื่อฯ และเมื่อมีการจัดตั้งสถานี ได้มีการสร้างเครือข่ายที่เป็นแนวร่วมในระดับประเทศจากกลุ่มองค์กร ตัวแทนภาคประชาชนจากทั่วประเทศ เพื่อช่วยกันผลักดันให้เกิดการยอมรับสิทธิของประชาชนในการเป็นเจ้าของสื่อเมื่อดำเนินการในระดับนโยบายและปฏิบัติการจนเกิดความเข้มแข็งแล้ว จึงได้ขยายเครือข่ายทางแนวความคิดและการดำเนินงานออกไปยังพื้นที่ใกล้เคียงภายในจังหวัด ที่มีความพร้อมในการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนเพื่อให้บริการแก่ชาวบ้านในชุมชนของตนเอง รวมทั้งยังเน้นการสร้างเครือข่ายในกลุ่มเยาวชนภายในท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้จัดรายการในปัจจุบันของสถานี มีอายุค่อนข้างมาก การฝึกหัดให้เข้ามาเรียนรู้ มาบริหารจัดการ สามารถทำได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีใหม่ ซึ่งทางคณะกรรมการจึงได้มีการเตรียมความพร้อมให้กับสถานีในอนาคต ด้วยการเปิดให้เยาวชนได้เข้ามาฝึกฝนและเรียนรู้

นอกจากนั้น การศึกษาในประเด็นของกลยุทธ์ที่สถานีวิทยุชุมชนกาญจนบุรีนำมาใช้ เพื่อผลักดันให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานี พบว่ามี 3 ลักษณะ คือ

1. ใช้การจูงใจเป็นแรงผลักดัน โดยแสดงให้เห็นประโยชน์ของการจัดตั้งสถานีของวิทยุชุมชน ประกอบกับผู้ที่ชักชวนเป็นคนในชุมชนเดียวกัน ทำให้ชาวบ้านสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในสถานี

2. โอกาสให้ทุกคนและทุกกลุ่มในชุมชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โดยในการเข้าร่วมอาจอยู่ในรูปของการมีตัวแทนหรือเข้าร่วมโดยตรงก็ได้ ซึ่งทางคณะกรรมการสถานี จะได้จัดสรรเวลาที่แน่นอนให้ตามกับผู้เข้าร่วมสามารถมาร่วมในการดำเนินงานของสถานีได้

3. เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานี ทั้งมีส่วนร่วมในการจัดรายการ และหรือเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะเป็นผู้รับฟัง ทางสถานีได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้วยการแสดงความคิดเห็นที่มีต่อรายการต่างๆของสถานีเพื่อจะได้นำไปปรับปรุงตลอดจนนำเสนอวิธีการ หรือกิจกรรมของสถานีที่จะเป็นต่อชุมชนด้วยซึ่งก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

การที่ชุมชนมีสถานีวิทยุเป็นของตนเองนั้น สามารถช่วยให้ชาวบ้านได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้อย่างชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากวิทยุกระแสหลักสามารถทำได้เพียงนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ไม่สามารถเจาะจงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนใดชุมชนหนึ่งได้

จากผลงานวิจัยนี้ ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงในเรื่องการบริหารงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงสถานีวิทยุชุมชนกาญจนบุรี รวมไปถึงกลยุทธ์ที่สถานีนำมาใช้เพื่อผลักดันให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชน อีกทั้งยังทราบถึงการวางแผนเพื่อตอบรับเทคโนโลยีใหม่ของสถานีวิทยุชุมชนอีกด้วย ซึ่งผู้ศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” ต่อไป

งานวิจัยเรื่องแนวทางการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงดิจิทัลเพื่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทย วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดย พระสมชาย ชวลิตเนตร (ชวนปญโญ) เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่าสภาพการณ์ในการดำเนินกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากรัฐธรรมนูญพ.ศ. 2540 และธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ในด้านลักษณะการบริหารจัดการสถานีส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทให้บริการเพื่อสาธารณะและให้บริการเพื่อชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหาผลกำไรในทางธุรกิจ โดยเน้นการเผยแพร่เนื้อหาทางด้านพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงในหลักธรรมและเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ออกอากาศเป็นประจำทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งมีเพียงบางสถานีวิทยุที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของรายการในสถานีวิทยุกระจายเสียงคลื่นกระแสหลักทั่วไป โดยเป็นการบริหารจัดการกันเองภายในองค์กร อีกทั้งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายๆด้าน ในการพัฒนากิจการสถานีตลอดจนสถานีกำลังเผชิญปัญหาด้านแหล่งเงินทุน ซึ่งที่ผ่านมาเป็นงบจากการระดมทุนกันเอง งบบริจาค ส่วนประเด็นด้านรูปแบบเนื้อหาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบรายการถามตอบปัญหาทั่วไป เทศนาโวหารและความบันเทิง อีกทั้งยังพบว่า มีกลุ่มผู้ฟังเฉพาะ มีอายุที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ในรายการด้านพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่ จะอยู่ในช่วงเช้ามีด หรือช่วงดึกเกินไป ส่งผลให้ไม่สามารถ

ถ่ายทอดเนื้อหาที่เป็นจุดมุ่งหมายหลักทางพุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่ ส่วนรูปแบบเนื้อหา มีการนำเสนอที่หลากหลายออกอากาศทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง

ในด้านลักษณะการบริหารจัดการสถานีพบว่า ควรมีคณะกรรมการบริหารจัดการที่มีความหลากหลาย ทั้งสถานภาพ การศึกษา อาชีพ หน่วยงานเป็นการบริหารกิจการร่วมกัน ทั้งคณะสงฆ์และฆราวาส และให้มีประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานีทุกระดับ โดยต้องปฏิบัติตามกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนโครงสร้างการดำเนินงานกิจการของสถานี พบว่าเป็นการบริหารจัดการตามโครงสร้างการทำงานที่เป็นองค์กรที่จัดตั้งเป็นกรณีเฉพาะ เป็นโครงสร้างที่ยืดหยุ่นได้ ไม่จำกัดว่าเป็นภาครัฐหรือเอกชน ไม่จำกัดว่าเป็นพระสงฆ์หรือฆราวาส โดยวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ในรูปแบบคณะกรรมการอิสระ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานีตลอดจนการจัดหาบุคลากร ในการดำเนินงานกิจการสถานี พบว่า องค์กรวิชาชีพด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง รวมทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงทั้งภาครัฐและสถานีวิทยุกระจายเสียงภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความร่วมมือในการส่งเสริม พัฒนาทักษะความรู้ และจัดการฝึกอบรมด้านเทคนิคต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานกิจการสถานี ซึ่งทางกสทช. มีหน้าที่โดยตรงในการจัดอบรมบุคลากรด้านความรู้ เทคนิค และลงมือปฏิบัติออกอากาศจริง เน้นการเข้าถึงของประชาชน มีกลยุทธ์ในการสื่อสาร เน้นประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล และทดลองระบบพร้อมกับอุปกรณ์เครื่องส่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล ในส่วนด้านผู้ประกอบการกิจการวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล ทางกสทช. ควรให้ความรู้ โดยร่วมกันทดลองออกอากาศเพื่อให้ประชาชนได้ทดลองรับฟังรายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงดิจิทัลเพื่อพระพุทธศาสนาไปพร้อมๆกัน เพื่อนำมาประเมินผล และแก้ปัญหาได้ทันที

สำหรับในด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานกิจการสถานี ส่วนใหญ่พบปัญหา ด้านเทคนิควิทยุดิจิทัล รวมถึงความกังวล ความเข้าใจผิดคิดว่ามีเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัลมีราคาสูง ตลอดจนการเปลี่ยนเครื่องส่งที่ต้องลงทุนใหม่ แต่ทว่า ทุกสถานีไม่จำเป็นต้องมีเครื่องส่งและเสา รวมถึงปัญหาการขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล และปัญหาด้านกลุ่มผู้ฟัง ที่ต้องกระจายเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัลให้ผู้ฟังหันมาใช้โดยเร็วที่สุด

ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหา ในด้านเทคนิคทางกสทช. ควรทดลองพร้อมกับอุปกรณ์เครื่องรับส่งสัญญาณ วิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัลให้ใช้จากเครื่องรับระบบอนาล็อกเดิมได้ หรือสามารถรับฟังทางโทรศัพท์มือถือได้ หรือให้ผู้ผลิตโทรศัพท์ ใส่ตัวรับสัญญาณวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล

ในโทรศัพท์มือถือ และควรรอออกอากาศคู่ขนาน ทั้งระบบอนาล็อก ระบบเอฟ.เอ็ม.(F.M.) ระบบเอ.เอ็ม.(A.M.) และระบบดิจิทัล

จากผลงานวิจัยนี้ ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงสภาพการณ์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทย รวมไปถึงปัญหาในการปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมในการออกอากาศวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ซึ่งผู้ศึกษาสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” ต่อไป

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิद्यุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ภายใต้อำนาจที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยการบันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง รวมทั้งการศึกษาจากข้อมูลเอกสารต่างๆ (Document) โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูลในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิद्यุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” ในครั้งนี้ ศึกษาระหว่างช่วงเดือนมีนาคม – กรกฎาคม พ.ศ.2559 โดยมีข้อมูลที่ใช้ศึกษา ประกอบด้วย การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และข้อมูลประเภทต่างๆ จากเอกสาร (Document) แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) จากวิสัยทัศน์ และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี, ผู้ผลิตสื่อ นักจัดรายการภายในวิทยุชุมชนพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อมุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับสภาพการณ์ของวิทยุชุมชน และการนำเสนอเนื้อหาของวิทยุชุมชนในรูปแบบการกระจายเสียงแบบระบบอนาล็อกและแบบดิจิทัล

3.1.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาถึงสภาพการณ์ในการดำเนินงานบริหารจัดการวิทยุชุมชน อาทิ หนังสือเอกสาร บทความ รายงานการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากเว็บไซต์ (Web Site) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้

3.2 การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักและเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ 4 กลุ่ม โดยจำแนกดังนี้

3.2.1 กลุ่มผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี หมายถึง ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชน หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบสถานีวิทยุชุมชน ซึ่งผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี 5 ท่าน คือ

- (1) พระปลัดประคอง ปัญญาโม ผู้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อ
ฮักแพง
- (2) นายยุทธการ ปิยะนันท์ ผู้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา
R-TECH RADIO
- (3) พระครูเวตวันวรกิจ บุญใจรักษ์ ผู้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนา
วัดเวตวันวิทยาราม
- (4) พระอาจารย์เอกฤทธิ์ บุญทริก ผู้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรม
ลำน้ำโดม

3.2.2 กลุ่มผู้ผลิต นักจัดรายการวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มผู้ผลิต นักจัดรายการวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี หมายถึง ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ และความสามารถในด้านการผลิตรายการ ผู้ที่มีหน้าที่ทำงานภายในองค์กรสถานีวิทยุชุมชนในแต่ละสถานี จำนวนสถานีละ 2 ท่าน คือ

3.2.2.1 บุคลากรภายในสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง

- (1) นายสุวัฒน์ ละครดำ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ช่างเทคนิค
- (2) คุณอำนวย เหล่าไก่ ตำแหน่ง ผู้จัดรายการ

3.2.2.2 บุคลากรภายในสถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา

R-TECH RADIO

- (1) นางสาวศิริวาส นนทการ ตำแหน่ง ผู้ดูแลประสานงาน
- (2) นางสาวปานพร ศรีโสพันธ์ ตำแหน่ง ผู้จัดรายการ

3.2.2.3 บุคลากรภายในสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวัน

วิทยาราม

- (1) นายพิศ ฉวี ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ช่างเทคนิค
- (2) คุณสุภาพร ทองไทย ตำแหน่ง ผู้จัดรายการ

3.2.2.4 บุคลากรภายในสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

- (1) พระทศพร วิลานันท์ ตำแหน่ง ผู้จัดรายการ
- (2) พระอาจารย์เอกฤทธิ์ บุญทวีกร ตำแหน่ง ผู้จัดรายการ

3.2.3 กลุ่มผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี หมายถึง ผู้ที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี โดยการสุ่มผู้ให้สัมภาษณ์แบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ใช้วิธีการเลือกผู้ให้สัมภาษณ์แบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์จะมีคุณสมบัติเบื้องต้น ดังนี้

- (1) เป็นประชาชนพื้นที่ของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 4 สถานี โดยไม่จำกัดช่วงอายุ
- (2) ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนอยู่เป็นประจำ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

3.3.1 ส่วนแรก

ส่วนแรก คือ การวิเคราะห์สภาพการณ์ของวิทยุชุมชนในปัจจุบันที่ใช้กระจายเสียงแบบอนาล็อก ผ่านข้อมูลทุติยภูมิ หนังสือเอกสาร บทความ รายงานการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 ส่วนที่สอง

ส่วนที่สอง คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี, ผู้ผลิตสื่อ นักจัดรายการภายในวิทยุชุมชนพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี, ผู้บริหารงานด้านวิทยุกระจายเสียง, และผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล (Face to Face) ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบเกี่ยวกับเนื้อหาในการนำเสนอของวิทยุชุมชน ความพร้อม สภาพปัญหาและอุปสรรคในการเปลี่ยนผ่านระบบการกระจายเสียงวิทยุชุมชนระบบอนาล็อกสู่วิทยุดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย 4 กลุ่มคำถามตามกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ศึกษาได้ยึดตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

3.3.2.1 กลุ่มที่ 1 คำถามสำหรับกลุ่มผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชน ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

คำถามแยกเป็นประเด็นทั้งหมด 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 รูปแบบการกระจายเสียงแบบอนาล็อก

- การบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชน
- รูปแบบโครงสร้างองค์กร
- วัตถุประสงค์หลักของสถานีวิทยุชุมชน
- ทรัพยากรบุคคล
- การตรวจสอบ และประเมินผล

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ประเด็นที่ 2 ความพร้อมในการปรับตัวเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่วิทยุระบบดิจิทัล

- การรับรู้ถึงนโยบายการเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล
- การวางแผนนโยบายเพื่อตอบรับการส่งสัญญาณระบบดิจิทัล
- การปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการที่นำเสนอ
- ความพร้อมในด้านเทคโนโลยี ความรู้ทางเทคนิค
- ความพร้อมด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย

3.3.2.2 กลุ่มที่ 2 คำถามสำหรับกลุ่มผู้ผลิต ผู้จัดรายการสถานีวิทยุชุมชน ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

คำถามแยกเป็นประเด็นทั้งหมด 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 รูปแบบรายการการกระจายเสียงแบบอนาล็อก

- วัตถุประสงค์ของรายการ
- เนื้อหารายการที่นำเสนอ
- กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ฟัง
- ผลตอบรับจากกลุ่มผู้ฟัง

ทรัพยากรในการผลิตรายการ

- ความพร้อมด้านอุปกรณ์

- ความพร้อมด้านบุคลากร

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

ประเด็นที่ 2 ความพร้อมในการทำงานในรูปแบบการกระจายเสียงแบบ
ดิจิทัล

- ความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัล

- บุคลากรในสถานีวิทยุมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำงานเกี่ยวกับการกระจายเสียงระบบดิจิทัล

- การวางแผนรูปแบบรายการ เนื้อหารายการที่ต้องการนำเสนอ

3.3.2.3 กลุ่มที่ 3 คำถามสำหรับผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

คำถามแยกเป็นประเด็นทั้งหมด 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในระบบอนาล็อก

- ความถี่ในการรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน

- ประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังรายการของวิทยุชุมชน

- รายการของวิทยุชุมชนมีความหลากหลาย

- ผู้จัดรายการของวิทยุชุมชนแสดงความเป็นกันเอง มีลีลาการในการพูด

- ผู้ฟังมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน

- รายการของสถานีวิทยุชุมชนมีโฆษณาเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน

ประเด็นที่ 2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับฟังวิทยุระบบดิจิทัล

- ผู้ฟังมีความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย

- ผู้ฟังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล

ด้านความต้องการในการรับฟังวิทยุชุมชนในระบบดิจิทัล

- เนื้อหาที่ต้องการฟังจากรายการของวิทยุชุมชน

- ช่วงเวลาในการออกอากาศรายการ

- ความต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนพัฒนาเปลี่ยนแปลง

3.4 การทดสอบความถูกต้อง

การตรวจสอบความถูกต้องของคำถามต่างๆ ก่อนนำคำถามไปใช้ในการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มในการเก็บข้อมูลจริง เพื่อให้คำถามมีความสมบูรณ์ สามารถนำมาวิจัยได้จริง ผู้ศึกษาจะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลคำถาม โดยวิธีการดังนี้

3.4.1 ข้อมูลประเภทบุคคล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของชุดคำถาม ผู้ศึกษาได้นำชุดคำถามไปทดสอบใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มโดยสังเกตคำตอบของแต่ละกลุ่มตัวอย่างว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จแล้วผู้ศึกษาจึงนำผลการตรวจสอบความน่าเชื่อถือให้ รองศาสตราจารย์ กิติมา สุรสนธิ อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้อง ของคำถาม มีความครอบคลุม ตรงตามวัตถุประสงค์ กรอบความคิดหรือไม่ เมื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแล้วจะมีความเข้าใจหรือไม่ อย่างไร และเมื่อได้รับการตรวจสอบยืนยันความสมบูรณ์ของชุดคำถามแล้ว จึงทำการเก็บข้อมูล โดยการสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คำถามสำหรับกลุ่มผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัด อุบลราชธานี

ประเด็นที่ 1 รูปแบบการกระจายเสียงแบบอนาล็อก

ประเด็นที่ 2 ความพร้อมในการปรับตัวเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่วิทยุระบบดิจิทัล

กลุ่มที่ 2 คำถามสำหรับกลุ่มผู้ผลิต ผู้จัดการรายการในสถานีวิทยุชุมชน

ประเด็นที่ 1 รูปแบบรายการการกระจายเสียงแบบอนาล็อก

ประเด็นที่ 2 ความพร้อมในการทำงานในรูปแบบการกระจายเสียงแบบดิจิทัล

กลุ่มที่ 3 คำถามสำหรับผู้รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัด อุบลราชธานี

ประเด็นที่ 1 การรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในระบบอนาล็อก

ประเด็นที่ 2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับฟังวิทยุระบบดิจิทัล

เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) แล้ว ผู้ศึกษาจะนำชุดคำถามเหล่านี้ไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 กลุ่มที่ได้กำหนดไว้ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ในลำดับต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้รับจากการศึกษาทั้งจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ทั้ง 3 กลุ่ม และข้อมูลประเภทต่างๆ จากเอกสาร (Document) อาทิ หนังสือเอกสาร บทความ รายงานการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากเว็บไซต์ (Web Site) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพที่ได้จากการศึกษา ทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลมาจำแนก แยกแยะ ทำการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และนำข้อมูลตีความในเชิงคุณภาพ สุดท้ายนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่อไป

3.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 3.1 กรอบแนวคิดการวิจัยความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนผ่านของวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีสู่วิทยุดิจิทัล

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการณ์ของสถานีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ศึกษาความพร้อมในด้านทรัพยากรของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ในการเปลี่ยนสู่วิสาหกิจชุมชนระบบดิจิทัล ตลอดจนศึกษาถึงการเสนอเนื้อหาในระบบออนไลน์ การปรับตัวเรื่องการผลิตเนื้อหาของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีในการเปลี่ยนสู่วิสาหกิจชุมชนระบบดิจิทัล และศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี โดยจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และการศึกษาจากข้อมูลเอกสารต่างๆ (Document) เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ จากกลุ่มตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้อง ความชำนาญในด้านต่างๆ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้อำนวยการสถานีวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มผู้ผลิตนักจัดรายการวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และผู้รับฟังรายการของสถานีวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อประมวลแนวคิดและทรรศนะในเรื่อง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” นั้น ผู้วิจัยจึงจัดทำสรุปผลของการวิจัยไว้ดังนี้

4.1 สภาพการณ์สถานีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีระบบออนไลน์ ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ และการนำเสนอเนื้อหา

4.1.1 สภาพการณ์ของสถานีวิสาหกิจชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง

ผลการวิจัยสภาพการณ์ของสถานีวิสาหกิจชุมชน “อุบลคนเหล่าเสือฮักแพง” ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ พระปลัดประคอง ปัญญาคโม ผู้อำนวยการสถานีวิสาหกิจชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง นายสุวัฒนา ละดาร์ ทำหน้าที่ช่างเทคนิค และนายอำนาจ เหล่าไก้ก(บ่าวป.4) ทำหน้าที่ผู้จัดรายการ ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2559 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

4.1.1.1 ความเป็นมาของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง

สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง คลื่นความถี่ 91.75 MHz เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2553 ตั้งอยู่ภายในวัดมงคลใน สถานที่ตั้ง 154 วัดมงคลใน หมู่ 2 ถนนเหล่าเสื่อโก้ อำเภอลำเสื่อโก้ จังหวัดอุบลราชธานี 34000 บริหารงานโดย พระปลัดประคอง ปัญญาโคโม ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดมงคลใน และเจ้าคณะตำบลโพธิ์เมือง เขต 2 ร่วมด้วย

สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพงมีวัตถุประสงค์ในการออกอากาศเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชุมชนภายในอำเภอลำเสื่อโก้ ให้ประชาชนในอำเภอลำเสื่อโก้และอำเภอใกล้เคียงได้รับรู้

ภาพที่ 4.1, 4.2 บริเวณสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง

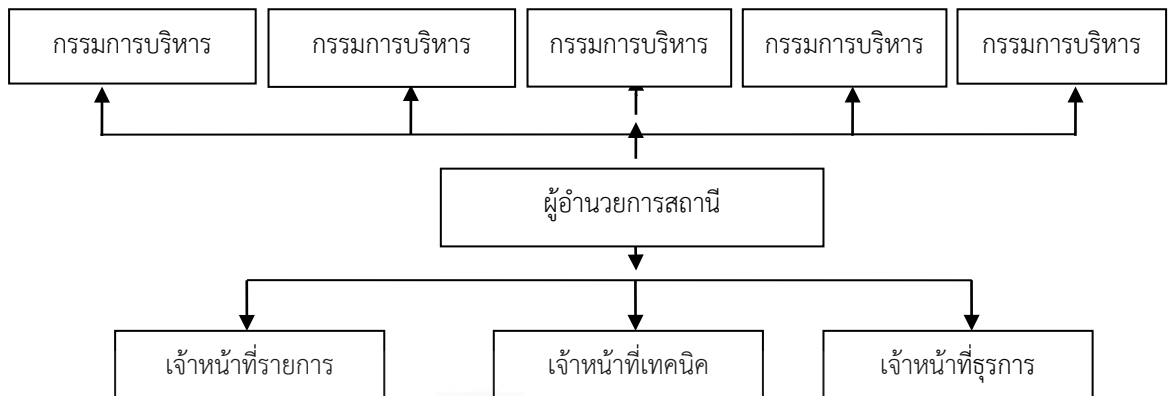
4.1.1.2 สภาพการณ์ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และ ทรัพยากรงบประมาณ ของสถานีวิทยชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง

ตารางที่ 4.1

สรุปสภาพการณ์ของสถานีวิทยชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง

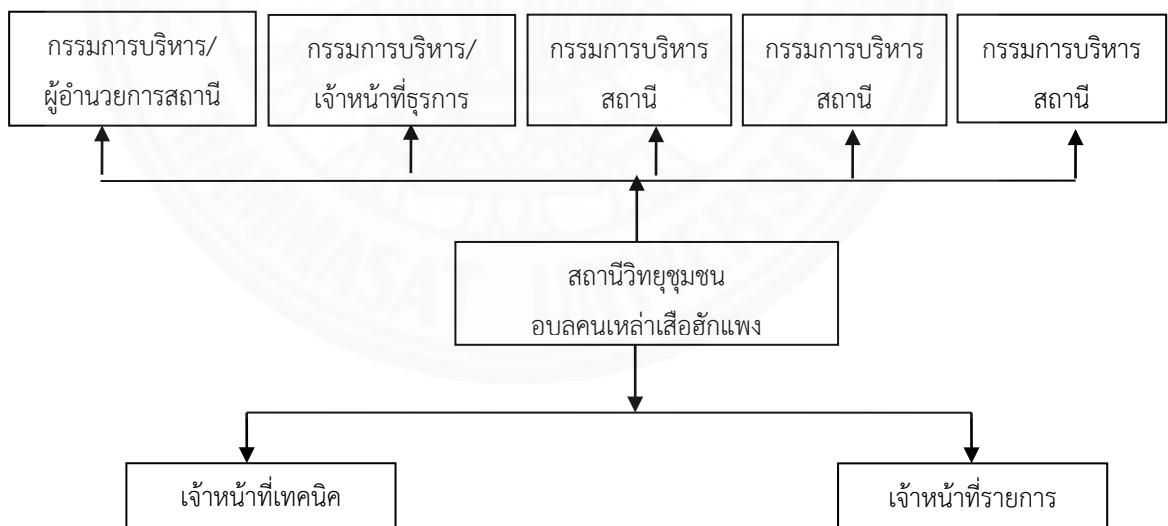
ประเด็น	สรุปผล
สภาพการณ์การกระจายเสียงแบบอนาล็อก - การบริหารจัดการสถานีวิทยชุมชน - โครงสร้างองค์กร - วัตถุประสงค์หลักของสถานีวิทยชุมชน - ทรัพยากรบุคคล - การตรวจสอบ และประเมินผล ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	- สถานีวิทยดำเนินการบริหารภายใต้การดูแลของ บุคลากรภายในวัดมงคลโนและชาวบ้านอำเภอเหล่าเสือโก้ก - โครงสร้างองค์กร จำนวนผู้บริหารงานเป็นไปตามที่ ระเบียบกฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งมีผู้ทำงานภายใน สถานีหลัก 7 คน - เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ภายในอำเภอเหล่าเสือโก้กเป็นหลัก - ผู้ทำงานเป็นอาสาสมัครของหมู่บ้าน ชาวบ้านใน ท้องถิ่นที่มีจิตอาสาเข้ามาช่วยกันทำงานในสถานีวิทย ชุมชน - เนื้อหาที่จะนำออกอากาศหากเป็นเทปจะมีการ ตรวจสอบที่มาของข่าวก่อนนำออกอากาศ และ สถานีวิทยจัดทำรายงานประเมินผลทุกปี - ปัญหาด้านกฎหมาย และงบประมาณค่าใช้จ่าย

การบริหารจัดการสถานีวิทยชุมชนมีรูปแบบโครงสร้างองค์กรที่เป็นไปตาม ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แห่งชาติ ซึ่งตามรูปแบบโครงสร้างบริหารกิจการสถานีทั่วไป ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจาย เสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้วางรูปแบบผังโครงสร้างไว้ ดังนี้

ภาพที่ 4.3 ผังโครงสร้างการบริหารจัดการสถานี่ทั่วไป จาก ข้อมูลด้านบริการจัดการสถานี่ โดยคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

เมื่อสถานี่วิทยุชุมชนได้นำโครงสร้างการบริหารจัดการสถานี่ทั่วไปเป็นโครงสร้างหลักในการบริหารงาน ฉะนั้นผู้อำนวยการสถานี่จึงได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างเพื่อให้สอดคล้องกับทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ ดังนี้

ภาพที่ 4.4 ผังโครงสร้างองค์กรของสถานี่วิทยุชุมชนอปคคนเหล่าสี่อัยกแพง

โครงสร้างองค์กรของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง มีบุคลากรทั้งหมด 7 คน โดยแยกหน้าที่เป็น บุคลากรทำหน้าที่ 2 ตำแหน่ง คือ พระปลัดประคอง ปัญญาโคโม เจ้าอาวาส วัดมงคลโน ทำหน้าที่กรรมการบริหารสถานีวิทยุชุมชนและผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชน ในส่วนของกรรมการบริหารสถานีวิทยุชุมชน และเจ้าหน้าที่ธุรการ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบคือ นายมธิธร สีหนาท ส่วนนายสันติกร วงศ์สุวรรณ และ นายวุฒิกิจ จันทรักรักษ์ ทำหน้าที่กรรมการบริหารสถานีวิทยุชุมชน และนายสุวัฒน์ ละดาห์ ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่เทคนิค และในด้านของเจ้าหน้าที่รายการหรือนักจัดรายการจะมาจากกลุ่มอาสาสมัครที่ว่างงาน เป็นบุคลากรในชุมชน นำทีมโดยพระปลัดประคอง, นายบุญมา ผลาผล และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการที่ผลัดเปลี่ยนกันมาทำหน้าที่ในสถานีวิทยุชุมชน ทั้งนี้ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานไม่ได้จบการศึกษา เกี่ยวข้องกับการทำงานและบริหารงานสถานีวิทยุชุมชนโดยตรง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้รับข้อมูลในด้านวุฒิ การศึกษาของบุคลากรภายในสถานีวิทยุชุมชน ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนกล่าวว่า “พระอาจารย์เองก็ไม่ทราบ เช่นกันว่าคณะกรรมการแต่ละท่านจบวุฒิการศึกษาในด้านใดมาบ้าง ทราบเพียงแต่ทุกท่านไม่มีใครจบ ทางด้านวิทยุมาเลย ทุกคนเรียนรู้การทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนโดยการปฏิบัติงานจริง และศึกษา ความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ เรียนรู้ไปพร้อมๆกัน” ซึ่งการปฏิบัติงานจริงเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนได้เป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการ ทำงานสูงสุด

บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครของหมู่บ้าน ชาวบ้านในท้องถิ่นที่มีจิต อาสาเข้ามาช่วยกันทำงาน ในส่วนของคณะกรรมการผู้บริหารของสถานีวิทยุชุมชนจะเป็น พระ ผู้นำชุมชน และคนในชุมชน สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี และในส่วนของผู้จัดรายการ ของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพงส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่มีความสนใจในการจัดรายการ วิทยุ เพื่อให้ความรู้ สร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้ฟัง และให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ซึ่งผู้จัดรายการ หลัก ได้แก่ พระปลัดประคอง, นายบุญมา ผลาผล, นางนงคราญ แสงโชติ, บ่าวนาตู และบ่าวป.4

นอกจากนี้สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพงได้รับความร่วมมือจาก หน่วยงานราชการต่างๆ เช่น สาธารณสุขอำเภอเหล่าเสือโก้ก องค์การบริหารส่วนตำบลภายในอำเภอ เหล่าเสือโก้ก สถานีตำรวจอำเภอเหล่าเสือโก้ก การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเหล่าเสือโก้ก เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานราชการที่เข้ามาร่วมจัดรายการจะประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมที่จะจัดขึ้นภายใน หน่วยงาน และนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน เช่น สาธารณสุขอำเภอ เหล่าเสือโก้ก ให้ความรู้ในเรื่องของสุขภาพ โรคภัยที่ควรระวัง ,สถานีตำรวจอำเภอเหล่าเสือโก้ก ให้ความรู้ในเรื่องของกฎหมายจราจร เรื่องที่ควรป้องกันระวังภัย เป็นต้น

เจ้าหน้าที่บุคลากรของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพงได้รับการอบรม อบรมการทำงานเรื่องของระเบียบกฎหมายสำหรับการนำเสนอเนื้อหาออกอากาศ เพื่อไม่ให้เกิด ปัญหาผิดต่อระเบียบที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ และสถานีวิทยุชุมชนได้ส่งบุคลากรภายในเข้าร่วมอบรมกับ หน่วยงานของรัฐที่จัดการอบรม งานการผลิตรายการวิทยุ โครงการฝึกอบรมและปฏิบัติการผู้ประกอบ วิชาชีพผู้ประกาศและจัดรายการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อให้ความรู้ ในเรื่องวิทยุชุมชน ขึ้นเป็นประจำ และทุกครั้งบุคลากรของสถานีได้รับการอบรม สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮัก แพงก็จะจัดการอบรมภายในของสถานี เพื่อให้บุคลากรที่เป็นตัวแทนไปอบรม ได้นำความรู้ที่ได้รับจาก การอบรมมาถ่ายทอดให้กับบุคลากรภายในได้เรียนรู้ไปด้วยกัน สร้างให้เกิดการทำงานที่มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 4.5 การประชุมนักจัดรายการสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง จาก เพชบุรีอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง

นอกจากนี้ผู้อำนวยการสถานีได้มีการตรวจสอบเนื้อหาที่จะนำออกอากาศด้วย ตนเอง หากเป็นเทปจะมีการตรวจสอบ คัดกรองทุกครั้ง ก่อนออกอากาศเพื่อความถูกต้อง ในด้านเนื้อหาที่สมควรนำออกอากาศ หรือเนื้อหาที่ไม่สมควรนำออกอากาศ เช่น การแอบแฝงด้วย โฆษณาสินค้า แต่หากเป็นเนื้อหาข่าวประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานราชการ สถานีวิทยุชุมชนค่อนข้าง จะมีความมั่นใจในเนื้อหาของข่าวนั้น เพราะถือว่าเป็นเนื้อหาที่ได้รับการตรวจสอบมาก่อนแล้ว และ ข่าวประชาสัมพันธ์ที่ส่งมายังสถานีวิทยุนอกเหนือจากหน่วยงานราชการ สถานีวิทยุชุมชนจะต้อง ตรวจสอบความเป็นมาของข่าว แหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือก่อนจะนำเสนอทุกครั้ง และสถานีวิทยุชุมชนได้

จัดทำรายงานประเมินผลส่งสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ทุกปี และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของสถานีวิทยุชุมชนทุก 3 เดือน เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงาน และปรับปรุงการทำงานให้ได้มาตรฐาน

ผู้อำนวยการสถานีกล่าวว่า “ปัญหาที่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการบริหารงานของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง คือ ปัญหาในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวกับสถานีวิทยุชุมชน เช่น การขออนุญาตต่อสัญญาเพื่อดำเนินการสถานีวิทยุชุมชนอย่างถูกกฎหมาย เนื่องจากผู้อำนวยการสถานีไม่ได้มีพื้นฐานในเรื่องข้อกฎหมาย ฉะนั้นการศึกษาในเรื่องของกฎหมายจึงเป็นไปตามสถานการณ์ที่สถานีวิทยุเข้าไปเกี่ยวข้อง คณะผู้ทำงานจะมีการจัดประชุมภายในเพื่อศึกษาระเบียบข้อกฎหมายร่วมกันเป็นประจำ และปัญหาในเรื่องคลื่นที่ใช้ออกอากาศ เพราะบางครั้งเกิดปัญหาคลื่นแทรกในขณะที่ยังออกอากาศ ซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ เมื่อสถานีวิทยุชุมชนแจ้งปัญหาไปยังหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขในปัญหานี้ ถือว่ากรณีนี้เป็นปัญหาในการดำเนินงานของสถานีวิทยุชุมชนเช่นกัน ทำให้การออกอากาศเกิดการติดขัด และค่าใช้จ่ายที่ต้องชำระเป็นปัญหาหลักของสถานีวิทยุ ซึ่งค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 5,000-6,000 บาท ซึ่งสถานีต้องแบกรับค่าน้ำ ค่าไฟภายในสถานี และค่าใช้จ่ายในการดูแลสถานีด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงภูมิทัศน์สถานี การซ่อมบำรุงอุปกรณ์ เป็นต้น ซึ่งเงินที่เป็นทุนค่าใช้จ่ายของสถานีล้วนมาจากปัจจัยที่ชาวบ้านร่วมกันบริจาคให้กับวัดมงคลใน และการทำบุญทอดผ้าป่าในทุกๆปี เฉลี่ยแล้วยอดเงินทำบุญประมาณปีละ 100,000 บาท อย่างไรก็ตามปัจจัยที่ได้รับมาก็ไม่มีความแน่นอน ซึ่งในบางครั้งปัจจัยที่ได้รับบริจาคก็ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ภาพที่ 4.6 การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง จากเฟซบุ๊กอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง

4.1.1.3 สภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่า เสื่อฮักแพงในระบบออนไลน์

ในปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพงมีช่วงเวลาออกอากาศ คือ เวลา 04.00-23.00 น. ซึ่งผังรายการระบุว่าในช่วงเวลาเปิดสถานีจะเริ่มจากรายการธรรมะยามเช้า และปิดสถานีด้วยรายการธรรมะก่อนนอน เพื่อให้ผู้ฟังได้ฟังธรรมะก่อนออกไปปฏิบัติภารกิจประจำวัน และรับฟังธรรมะเพื่อทำใจให้สบายก่อนเข้านอน และในส่วนของรายการออกอากาศสถานีเลือกใช้ การออกอากาศสดเป็นหลัก ส่วนรายการออกอากาศเทปจะเป็นรายการข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์ โดยสามารถศึกษารายละเอียดได้ตามผังรายการ ดังต่อไปนี้

ผังรายการประจำสัปดาห์ของสถานีวิทยุชุมชน

สถานีวิทยุชุมชน “อุบลคนเหล่าเสือฮักแพง” อำเภอเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลราชธานี

ลำดับ	เวลา	วันอาทิตย์	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์
1	04.00 น. - 05.00 น.	1.เปิดสถานี ท้าวต๋นเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.เปิดสถานี ท้าวต๋นเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.เปิดสถานี ท้าวต๋นเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.เปิดสถานี ท้าวต๋นเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.เปิดสถานี ท้าวต๋นเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.เปิดสถานี ท้าวต๋นเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.เปิดสถานี ท้าวต๋นเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ
2	05.00 น. - 06.00 น.	1.ธรรมะยามเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะยามเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะยามเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะยามเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะยามเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะยามเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะยามเช้า 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ
3	06.00 น. - 07.00 น.	1.ข่าวปกครองท้องถิ่น 2.นายบุญมา ผลาผล 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ข่าวปกครองท้องถิ่น 2.นายบุญมา ผลาผล 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ข่าวปกครองท้องถิ่น 2.นายบุญมา ผลาผล 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ข่าวปกครองท้องถิ่น 2.นายบุญมา ผลาผล 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ข่าวปกครองท้องถิ่น 2.นายบุญมา ผลาผล 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ข่าวปกครองท้องถิ่น 2.นายบุญมา ผลาผล 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ข่าวปกครองท้องถิ่น 2.นายบุญมา ผลาผล 3.ภาษาท้องถิ่น
4	07.00 น. - 08.00 น.	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ
	08.00 น.	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ
5	08.00 น. - 09.00 น.	1.พูดจาภาษาครู 2.ครุฑมด 3.ภาษาท้องถิ่น	1.อบต.พบประชาชน 2.อบต.แพ่งใหญ่ 3.ภาษาราชการ	1.เทศบาลสัมพันธ์ 2.ทต.เหล่าเสือโก้ก 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ตำรวจมดสัมพันธ์ 2.สภ.เหล่าเสือโก้ก 3.ภาษาราชการ	1.เทศบาลสัมพันธ์ 2.ทต.เหล่าเสือโก้ก 3.ภาษาท้องถิ่น	1.อบต.พบประชาชน 2.อบต.โพนเมือง 3.ภาษาราชการ	1.พูดจาภาษาครู 2.ครุฑมด 3.ภาษาท้องถิ่น
6	09.00 น. - 10.00 น.	1.ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.นายประสาน ศรีพันธ์ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.กศน.สัมพันธ์ 2.กศน.อ.เหล่าเสือโก้ก 3.ภาษาราชการ	1.ส่งเสริมสุขภาพ 2.สาธารณสุขอำเภอฯ 3.ภาษาราชการ	1.กศน.สัมพันธ์ 2.กศน.อ.เหล่าเสือโก้ก 3.ภาษาราชการ	1.รพ.สต.พบประชาชน 2.นางนงคราญ แสงโชติ 3.ภาษาราชการ	1.กศน.สัมพันธ์ 2.กศน.อ.เหล่าเสือโก้ก 3.ภาษาราชการ	1.ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2.นายประสาน ศรีพันธ์ 3.ภาษาท้องถิ่น

ลำดับ	เวลา	วันอาทิตย์	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์
7	10.00 น. - 11.00 น.	1.ลูกทุ่งชุมชนคนเหล่าเสือ 2.สาวสวยขอยตัน,แอนตี้ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.อาเซียน บวก 3 2.ผอ.เพชรรินทร์ 3.ภาษาราชการ	1.พัฒนาการอำเภอ 2.บัวดี 3.ภาษาราชการ	1.พัฒนาการอำเภอ 2.บัวดี 3.ภาษาราชการ	1.พัฒนาการอำเภอ 2.บัวดี 3.ภาษาราชการ	1.นายอำเภอพบประชาชน 2.นายอำเภอเหล่าเสือโก้ 3.ภาษาราชการ	1.ลูกทุ่งชุมชนคนเหล่าเสือ 2.สาวสวยขอยตัน,แอนตี้ 3.ภาษาท้องถิ่น
8	11.00 น. - 12.00 น.	1.อีสานม่วนซื่น 2.บ่าวนาตุน 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านบ้านเฮา 2.บ่าวข่อหล่อ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.อบต.หนองบก สัมพันธ์ 2.อบต.หนองบก 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านบ้านเฮา 2.บ่าวข่อหล่อ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.อบต.พบประชาชน 2.อบต.โพนเมือง 3.ภาษาราชการ	1.สุขภาพถ้วนหน้า 2.รพ.อ.เหล่าเสือโก้ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.อีสานม่วนซื่น 2.บ่าวนาตุน 3.ภาษาท้องถิ่น
9	12.00 น. - 13.00 น.	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ
10	13.00 น. - 14.00 น.	1.เพลงดังในอดีต 2.บ่าวป.4 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงดังในอดีต 2.บ่าวป.4 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงดังในอดีต 2.บ่าวป.4 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงดังในอดีต 2.บ่าวป.4 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงดังในอดีต 2.บ่าวป.4 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงดังในอดีต 2.บ่าวป.4 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงดังในอดีต 2.บ่าวป.4 3.ภาษาท้องถิ่น
11	14.00 น. - 15.00 น.	1.สบายๆลูกทุ่ง 2.บ่าวยาว 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สบายๆลูกทุ่ง 2.บ่าวยาว 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สบายๆลูกทุ่ง 2.บ่าวยาว 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สบายๆลูกทุ่ง 2.บ่าวยาว 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สบายๆลูกทุ่ง 2.บ่าวยาว 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สบายๆลูกทุ่ง 2.บ่าวยาว 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สบายๆลูกทุ่ง 2.บ่าวยาว 3.ภาษาท้องถิ่น
12	15.00 น. - 16.00 น.	1.เพลงเก่าเสาร์อาทิตย์ 2.ทีมงานไม่ยอมแก่ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ปรียัติสัมพันธ์ 2.พ่อน้องเบนซ์ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ปรียัติสัมพันธ์ 2.พ่อน้องเบนซ์ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ปรียัติสัมพันธ์ 2.พ่อน้องเบนซ์ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ปรียัติสัมพันธ์ 2.พ่อน้องเบนซ์ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ปรียัติสัมพันธ์ 2.พ่อน้องเบนซ์ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงเก่าเสาร์อาทิตย์ 2.ทีมงานไม่ยอมแก่ 3.ภาษาท้องถิ่น
13	16.00 น. - 17.00 น.	1.เพลงเก่าเสาร์อาทิตย์ 2.ทีมงานไม่ยอมแก่ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านบ้านเฮา 2.บ่าวข่อหล่อ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านบ้านเฮา 2.บ่าวข่อหล่อ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านบ้านเฮา 2.บ่าวข่อหล่อ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านบ้านเฮา 2.บ่าวข่อหล่อ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านบ้านเฮา 2.บ่าวข่อหล่อ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงเก่าเสาร์อาทิตย์ 2.ทีมงานไม่ยอมแก่ 3.ภาษาท้องถิ่น
14	17.00 น. - 18.00 น.	1. ม.ชีวิตคิดแล้วทำ 2.ทีมงานม.ชีวิตฯ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านลูกทุ่ง 2.หนุ่มเมืองชน 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านลูกทุ่ง 2.หนุ่มเมืองชน 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านลูกทุ่ง 2.หนุ่มเมืองชน 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านลูกทุ่ง 2.หนุ่มเมืองชน 3.ภาษาท้องถิ่น	1.สี่ส้านลูกทุ่ง 2.หนุ่มเมืองชน 3.ภาษาท้องถิ่น	1. ม.ชีวิตคิดแล้วทำ 2.ทีมงานม.ชีวิตฯ 3.ภาษาท้องถิ่น

ลำดับ	เวลา	วันอาทิตย์	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์	
15	18.00 น.	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ	เคารพธงชาติ	
	18.00 น. – 19.00 น.	1.ต้นกล้าสีขาว 2.น้องนก,น้องน้ำ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงรักยามเย็น 2.ครูชานเมือง 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงรักยามเย็น 2.ครูชานเมือง 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงรักยามเย็น 2.ครูชานเมือง 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงรักยามเย็น 2.ครูชานเมือง 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงรักยามเย็น 2.ครูชานเมือง 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพลงรักยามเย็น 2.ครูชานเมือง 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ต้นกล้าสีขาว 2.น้องนก,น้องน้ำ 3.ภาษาท้องถิ่น
	19.00 น. – 20.30 น.	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ ข่าวในพระราชสำนัก 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ ข่าวในพระราชสำนัก 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ ข่าวในพระราชสำนัก 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ ข่าวในพระราชสำนัก 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ ข่าวในพระราชสำนัก 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ ข่าวในพระราชสำนัก - รายการคืนความสุขฯ 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ ข่าวในพระราชสำนัก 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าวกรมฯ ข่าวในพระราชสำนัก 2.เจ้าหน้าที่ 3.ภาษาราชการ
17	20.30 น. – 22.00 น.	1.เพื่อนก่อนนอน 2.ทีมงานไม่ยอมแก่ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพื่อนก่อนนอน 2.ทีมงานไม่ยอมแก่ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพื่อนก่อนนอน 2.ทีมงานไม่ยอมแก่ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพื่อนก่อนนอน 2.ทีมงานไม่ยอมแก่ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพื่อนก่อนนอน 2.ทีมงานไม่ยอมแก่ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพื่อนก่อนนอน 2.ทีมงานไม่ยอมแก่ 3.ภาษาท้องถิ่น	1.เพื่อนก่อนนอน 2.ทีมงานไม่ยอมแก่ 3.ภาษาท้องถิ่น	
	22.00 น. – 23.00 น.	1.ธรรมะก่อนนอน 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะก่อนนอน 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะก่อนนอน 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะก่อนนอน 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะก่อนนอน 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะก่อนนอน 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	1.ธรรมะก่อนนอน 2.พระปลัดประคองฯ 3.ภาษาราชการ	
19	23.00 น.	ปิดสถานี	ปิดสถานี	ปิดสถานี	ปิดสถานี	ปิดสถานี	ปิดสถานี	ปิดสถานี	

หมายเหตุ หมายเลข 1 คือ ชื่อรายการ หมายเลข 2 ผู้จัดรายการ หมายเลข 3 ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

ตารางที่ 4.2 ผังรายการประจำสัปดาห์ของสถานีวิทยุชุมชนสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าสี่อักษะ จาก ข้อมูลผังรายการสถานีวิทยุชุมชนสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าสี่อักษะ.

จากการวิจัยข้อมูลผังรายการพบว่ามีสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง มีรูปแบบการจัดรายการแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ จัดรายการสด ร้อยละ 70 ของจำนวนรายการ ที่ออกอากาศของสัปดาห์ อาทิรายการอีสานม่วนซื่น, สีสันบ้านเฮา, เพลงดังในอดีต, เพลงเก่าเสาร์ อาทิตย์, อบต.พบประชาชน และสุขภาพถ้วนหน้า เป็นต้น ส่วนเชื่อมโยงสัญญาณ ร้อยละ 10 ของจำนวนรายการที่ออกอากาศของสัปดาห์ อาทิ รายการถ่ายทอดข่าวกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น และเผยแพร่โดยสื่ออื่นๆ (เช่น CD/DVD/INTERNET เป็นต้น) ร้อยละ 20 ของจำนวนรายการ ที่ออกอากาศของสัปดาห์ เป็นการโฆษณากิจกรรมของชุมชนจากเทศบาล เป็นต้น โดยรูปแบบรายการสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ตามตารางต่อไป

ตารางที่ 4.3

การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง

ประเด็น	สรุปผล
รูปแบบรายการกระจายเสียงแบบ อนาล็อก	
- วัตถุประสงค์ของรายการ	- รายการของสถานีวิทยุกระจายข้อมูลข่าวสารของ อำเภอเหล่าเสื่อโก้ และให้ความรู้ที่มีประโยชน์กับ ผู้ฟัง
- เนื้อหารายการที่นำเสนอ	- ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ข้อมูลข่าวสารภายในอำเภอ และเปิดเพลงสร้างความบันเทิงให้ผู้ฟัง
- กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ฟัง	- กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในชุมชนอำเภอเหล่า เสื่อโก้เป็นหลัก และประชาชนอำเภอใกล้เคียง
- ผลตอบรับจากกลุ่มผู้ฟัง	- ผู้ฟังให้การตอบรับเป็นอย่างดี รายการของสถานีเป็น ที่ชื่นชอบของผู้ฟัง สถานีวิทยุเป็นที่รู้จักมากขึ้น
ทรัพยากรในการผลิตรายการ	
- ความพร้อมด้านอุปกรณ์	- อุปกรณ์ภายในสถานีวิทยุชุมชนมีความพร้อม สามารถใช้งานในการออกอากาศได้เป็นอย่างดี
- ความพร้อมด้านบุคลากร	- ทรัพยากรบุคคลเพียงพอต่อการทำงาน
ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	- เกิดปัญหาในส่วนของฝ่ายเทคนิค เพราะช่างเทคนิค ไม่มีความชำนาญในการซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด

จากตารางสรุปการนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง พบว่า รูปแบบรายการของสถานีในระบบอนาล็อกมีวัตถุประสงค์รายการเพื่อต้องการกระจายข้อมูลข่าวสารของชุมชน เช่น ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อมูล สถานที่ วันเวลาการบริการตรวจสอบสุขภาพเคลื่อนที่ในชุมชน หรือข่าวการซ่อมถนนในชุมชน เป็นต้น อีกทั้งรายการยังมุ่งสร้างความบันเทิงให้กับผู้ฟัง เช่น เปิดเพลงตามคำขอของแฟนเพลงที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการ หรือเปิดเพลงดังในอดีต ซึ่งผู้จัดรายการกล่าวว่า “รายการเพลงดังในอดีตเป็นรายการที่ต้องการอนุรักษ์เพลงเก่าไม่ให้สูญหายไป และให้ความรู้ที่มีประโยชน์กับคนในชุมชน แต่ก็ไม่ได้เปิดเพลงอย่างเดียว เพราะจะมีเนื้อหาการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารของชุมชนสอดแทรกเข้าไปด้วย” นอกจากนี้ยังมีรายการของหน่วยงานราชการเข้ามาร่วมจัดรายการเพื่อให้ความรู้กับประชาชน เช่น รายการนายอำเภอพบประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้โทรศัพท์เข้ามาพูดคุย ร้องทุกข์ หรือแจ้งปัญหาที่พบในชุมชน เป็นต้น และมีเนื้อหาที่ให้ความบันเทิง เช่น ผู้จัดรายการจะเปิดเพลงดังในอดีต เพื่อสร้างความบันเทิงซึ่งเป็นการรำลึกความหลังเพลงที่เคยฟังในอดีตให้กับผู้ฟังสูงอายุได้ฟัง และต้องการให้ผู้ฟังที่เป็นวัยรุ่นได้รู้ถึงความแตกต่างของเพลงในสมัยใหม่กับเพลงในอดีต ว่ามีความเหมือน ความแตกต่างในเนื้อหาสาระอย่างไรบ้าง ”

ภาพที่ 4.7 ทำเนียบอาสาสมัครนักจัดรายการสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง

นอกจากนี้ผู้จัดรายการยังบอกต่อไปว่า “เนื้อหาในรายการมักจะเล่าถึงประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟังและชุมชน เช่น เล่าถึงการทำเกษตรในอดีตกับปัจจุบัน ว่ามีความเหมือนความแตกต่างกันอย่างไร การบริโภคของคนในอดีตมีประโยชน์กว่าในปัจจุบันอย่างไร เป็นต้น และมีแทรกการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร งานบุญงานกุศลเข้าไปด้วย

ซึ่งผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของรายการ คือ ประชาชนคนในชุมชนอำเภอเหล่าเสือโก้กที่ทำกิจกรรมอยู่ที่ไร่นาหรือที่บ้าน ผู้ฟังอำเภอใกล้เคียงที่สามารถรับฟังรายการของสถานีวิทยุได้ และหน่วยงานราชการในเขตที่สามารถรับฟังได้”

ผู้จัดรายการกล่าวว่า “เวลาที่นอกเหนือจากการจัดรายการจะเข้าไปพูดคุยกับชาวบ้านอยู่เสมอ เพื่อตรวจสอบผลตอบรับจากผู้ฟัง แล้วพบว่ารายการได้รับผลตอบรับจากผู้ฟังเป็นอย่างดี ผู้ฟังส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยกลางคน กลุ่มผู้ฟังผู้สูงอายุ คนในชุมชนรับรู้ข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์ออกอากาศไป นอกจากการพูดคุยแล้วการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ฟังรายการยังสามารถเป็นตัวชี้วัดผลตอบรับของผู้ฟังได้เป็นอย่างดี” สถานีวิทยุชุมชนมักจะมีกิจกรรมที่จัดร่วมกับแพนอยู่เป็นประจำ เช่น กิจกรรมทำบุญร่วมกันภายในวัด เพื่อระดมทุนบริจาคให้กับวัด และสถานีวิทยุชุมชน รายการเพลงดังในอดีตเป็นที่ชื่นชอบของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน เนื่องจากได้ทำการสอบถามความแตกต่างเกี่ยวกับเพลงในอดีตกับปัจจุบัน กลุ่มวัยรุ่นสามารถตอบได้ว่าคุณภาพของเพลงในอดีตกับปัจจุบันแตกต่างกันอย่างไร และนอกจากนี้ผู้จัดรายการยังเป็นที่รู้จักในชุมชนมีแฟนรายการเพิ่มขึ้น”

ในส่วนของทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตรายการภายในสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแกงมีความพร้อมของอุปกรณ์ในระดับปานกลาง ประสิทธิภาพในการใช้งานมีปัญหาเรื่องความมาตรฐานของเครื่องส่งสัญญาณในบางครั้ง แต่ในช่วงที่จัดรายการไม่เคยพบปัญหาเกี่ยวกับการใช้งานอุปกรณ์ภายในสถานีวิทยุชุมชน

ช่างเทคนิคให้ข้อมูลว่า “ในตอนนีทรัพยากรบุคคลไม่เพียงพอต่อการทำงานในบางจุด เพราะงานภายในสถานีวิทยุชุมชนเป็นลักษณะการทำงานของอาสาสมัคร ใครว่างจากการทำนาก็จะเข้ามาช่วยทำงานตรงนี้ ฉะนั้นผู้ทำงานก็จะเข้ามาในช่วงเวลาว่างจากงานหลัก หากไม่มีคนทำงานในช่วงเวลาที่จำเป็น สถานีวิทยุก็จะแก้ปัญหาโดยการหาคนที่สามารถเข้ามาทำงานชั่วคราวแทน แต่ในส่วนของผู้จัดรายการจะมีผังรายการที่แน่นอนว่าใครรับผิดชอบในช่วงเวลาใด และผู้จัดรายการที่ได้รับมอบหมายงานก็สามารถทำงานที่รับผิดชอบได้โดยไม่บกพร่อง”

ในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคในการทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแกง ช่างเทคนิคให้ความเห็นว่า “ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นตอนนี้ หลักๆจะเกิดปัญหาในส่วนของฝ่ายเทคนิค เพราะช่างเทคนิคจะมีหน้าที่ดูแลอุปกรณ์ทุกอย่างในสถานีวิทยุเบื้องต้น แต่โดยส่วนตัวแล้ว ผมไม่ได้เรียนจบทางด้านช่างมาโดยตรง จึงมีความชำนาญในการซ่อมแซม ฉะนั้นทุกครั้งที่อุปกรณ์มีปัญหาหากเกินความสามารถของผมที่จะดูแลได้ ก็จะติดต่อช่างผู้ชำนาญภายนอกให้เข้ามาดูแลซ่อมแซมต่อไป และปัญหาที่เรียกว่าเป็นปัญหาหลักนั่นคือ ปัญหาด้านการเงิน ซึ่งสถานีไม่มีรายรับเพียงพอต่อรายจ่าย ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าซ่อมบำรุง เพราะสถานีวิทยุชุมชนไม่มีรายได้ จึงทำให้

เกิดปัญหาต่อการบริหารงานของกลุ่มคณะกรรมการ และผู้ทำงานหลักของสถานีวิทยุชุมชนที่จะต้องระดมทุน เพื่อหาทุนมาสนับสนุนกิจการของสถานีวิทยุชุมชนให้สามารถคงอยู่ได้”

4.1.2 สภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO

ผลการวิจัยสภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ นายยุทธการ ปิยะนันท์ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO คุณศิริवासัน นนทการ ทำหน้าที่ผู้ดูแล และคุณปานพร ศรีโสพันธ์ ทำหน้าที่ผู้จัดรายการ ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2559 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

4.1.2.1 ความเป็นมาของสถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO

สภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO คลื่นความถี่ 104.25 MHz ตั้งอยู่ภายในวิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์ วิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์ เลขที่ 330 หมู่ 10 บ้านหนองสำราญ ถนนเดชอุดม-นาเยีย ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี 34160 บริหารงานโดยนายยุทธการ ปิยะนันท์ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บริหารวิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์ ร่วมด้วย

วิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ถูกจัดตั้งขึ้นมาในปีพ.ศ.2548 ภายในสถานที่วิทยาลัยราชพฤกษ์ ด้วยวัตถุประสงค์ที่วิทยาลัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้นอกห้องเรียนของนักศึกษา และต้องการให้นักศึกษาได้มีช่องทางที่จะแสดงความสามารถที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด ดังนั้น วิทยาลัยจึงได้ทำการจัดตั้งสถานีวิทยุเพื่อการศึกษาขึ้น

ภาพที่ 4.8 อาคารที่ตั้งสถานีวิทยเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO

4.1.2.2 สภาพการณ์ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากร งบประมาณของสถานีวิทยเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO

ตารางที่ 4.4

สภาพการณ์ของสถานีวิทยเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO

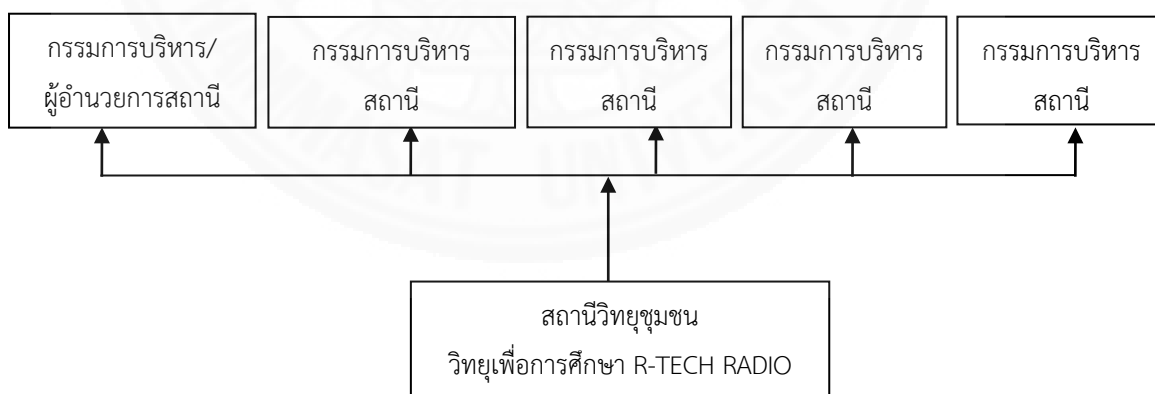
ประเด็น	สรุปผล
สภาพการณ์การกระจายเสียงแบบอนาล็อก - การบริหารจัดการสถานีวิทยชุมชน - โครงสร้างองค์กร - วัตถุประสงค์หลักของสถานีวิทยชุมชน	- สถานีวิทยดำเนินการบริหารภายใต้การดูแลของบุคลากรอาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์ - โครงสร้างองค์กร จำนวนผู้บริหารงานเป็นไปตามที่ระเบียบกฎหมายกำหนดไว้ - เพื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษา และประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายในชุมชนเป็นหลัก

ตารางที่ 4.4

สภาพการณ์ของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผล
- ทรัพยากรบุคคล	- บุคลากรภายในวิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์ ครู อาจารย์และนักศึกษา ที่ผ่านการอบรมของสถานีวิทยุชุมชนแล้ว
- การตรวจสอบ และประเมินผล	- เนื้อหาออกอากาศอาจารย์จะเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องทั้งก่อนและระหว่างการจัดรายการทุกครั้ง และสถานีวิทยุจัดทำรายงานประเมินผลทุกปี
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	- ไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

การบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชนมีรูปแบบโครงสร้างองค์กรที่เป็นไปตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ โดยรูปแบบโครงสร้างจะถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นไปตามบุคลากรที่มีอยู่ โดยมีคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุชุมชนเป็นบุคลากรภายในวิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์ทั้งหมด 5 คน ซึ่งจะเห็นได้ตามผังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.9 ผังโครงสร้างองค์กรของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO

จากผังโครงสร้างองค์กรของสถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO พบว่า นายยุทธการ ปิยะนันท์ ทำหน้าที่ผู้อำนวยการสถานีและคณะกรรมการบริหารร่วมกัน ซึ่ง จบวุฒิกการศึกษาปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และ ปริญญาบัณฑิต สาขาบริหาร การศึกษา และในส่วนการศึกษาของคณะกรรมการท่านอื่น คือ นางปานพร หมั่นสุข จบวุฒิกการศึกษา

ปริญญาตรี สาขาพัฒนาชุมชน นายสมัย ประสมพันธ์ จบวุฒิการศึกษา วศ.บ.ไฟฟ้า นายธนวัฒน์ ไชแสง จบวุฒิการศึกษาปวส.ไฟฟ้า และนางสาวศิริวาสน์ นนทการ จบวุฒิการศึกษา ศษ.ม.บริหาร การศึกษา จะเห็นว่าบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานมิได้จบการศึกษาทางด้านการ บริหารงานสถานีวิทย์โดยตรง แต่มีความรู้และทักษะในการทำงานในด้านเทคนิคเล็กน้อยจาก การศึกษาจากการทำงานจริง เช่น การดูแลเครื่องมือเบื้องต้น จึงสามารถเข้ามาช่วยงานภายในสถานี ได้ และนอกจากนี้ทางสถานีได้จัดส่งบุคลากรเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น การอบรม ผู้บริหารสถานีวิทย์ชุมชน ที่มีการจัดขึ้นในพื้นที่ภาคอีสานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับคณะกรรมการ บริหาร และผู้ทำงานหลักของสถานีวิทย์ชุมชน เพื่อนำความรู้มาบริหารจัดการองค์กร ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ในส่วนของการบริหารงานและการทำงานของสถานีวิทย์ชุมชน สถานีดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษา เช่น การแนะนำ แนวทาง การศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย การแนะนำเทคนิคการเรียนเล็กๆน้อยๆ เป็นต้น อีกทั้งยังมีการ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายในชุมชน เช่น กิจกรรมงานบุญภายในอำเภอ งานกีฬาในหมู่บ้าน เป็นต้น และนอกจากวัตถุประสงค์การเผยแพร่ข่าวสารแล้วสถานีวิทย์ชุมชนแห่งนี้ยังให้ความสำคัญกับ การเรียนรู้ในห้องเรียนของนักศึกษาภายในวิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์อีกด้วย ซึ่งต้องการที่จะให้ สถานีวิทยุแห่งนี้เป็นช่องทางให้นักศึกษาแสดงความสามารถในการให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์ข่าว ให้กับคนในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด

วิทยาลัยได้มีการวางแผนนโยบายเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการบริหารจัดการ สถานีวิทย์ชุมชน เนื่องจากสถานีวิทย์ชุมชนแห่งนี้ตั้งอยู่ในสถานศึกษา กล่าวคือ วิทยาลัยได้มีนโยบาย ให้ชั่วโมงเรียนของนักศึกษาได้มีชั่วโมงเรียนว่างหรือคาบว่างในตารางเรียน เพื่อที่จะได้ใช้เวลาในช่วงนี้ ได้เข้ามาทำกิจกรรมกับสถานีวิทย์ และเพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์

บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานภายในสถานีวิทย์เพื่อการศึกษา R-TECH RADIO เป็นบุคลากรภายในวิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์ สถานีวิทยุเพื่อการศึกษาแห่งนี้จะเปิดโอกาส ให้กับบุคลากร อาจารย์ ภายในวิทยาลัยราชพฤกษ์ ที่ว่างจากการสอน ได้เข้ามาจัดรายการ โดยจะ จัดรายการในประเภทรายการข่าวสารและบันเทิง ในบางช่วงเวลาทางสถานีวิทยุได้เรียนรู้ให้ผู้ นำ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการร่วมกัน

นักศึกษาภายในวิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด รายการ ในประเภทรายการส่งเสริมการศึกษา และวัฒนธรรม ซึ่งการจัดให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมใน การออกอากาศนี้ เป็นแนวทางการพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้มี ความกล้าที่จะแสดงออก มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น และประการสำคัญคือ นักศึกษาต้องเป็นผู้ที่มี ความรับผิดชอบในทำหน้าที่ กล่าวคือ เมื่อทำหน้าที่เป็นผู้จัดรายการ คำพูดหรือข้อความที่สื่อสารไป

ไม่ว่าจะเป็นคำพูดในลักษณะส่งเสริมไปเรื่องที่เป็นประโยชน์หรือคำพูดที่สร้างผลกระทบในด้านต่างๆ นักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้น

บุคลากรที่ปฏิบัติงานในส่วนของสถานีวิทยุนี้เป็นผู้ที่มีจิตอาสาที่ว่างจากการทำงาน และ นักศึกษาที่ต้องการแสดงความสามารถที่จะทำประโยชน์เพื่อชุมชน ซึ่งไม่ได้รับผลตอบแทนในการทำงานจากสถานีวิทยุแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตามบุคลากรที่เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้จัดรายการจะได้รับการอบรมเบื้องต้น เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบรายการ เนื้อหาที่พึงนำเสนอ มารยาทการสื่อสารกับผู้ฟัง และในเรื่องของความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้งานอุปกรณ์ในห้อง ออกอากาศ เป็นต้น จากผู้อำนวยการสถานีวิทยุ เพื่อให้ผู้จัดรายการได้ทราบถึงขอบเขตการสื่อสารว่า สิ่งใดควรสื่อสาร หรือสิ่งใดที่ควรสื่อสารกับผู้ฟัง

ในขณะที่นักศึกษาเป็นผู้จัดรายการวิทยุออกอากาศสด จะมีคณะอาจารย์เป็นผู้ฟัง ผ่านวิทยุ ในห้องพักอาจารย์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหาและการใช้คำพูด ในการจัดรายการที่นักศึกษาได้นำเสนอออกไป เพื่อนำมาประเมินผลการทำงานนักศึกษาให้ทราบว่า มีข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขในส่วนใดบ้าง และเป็นการตรวจสอบว่าเนื้อหาที่นักศึกษานำเสนอนั้นขัดต่อกฎระเบียบของสถานีวิทยุหรือไม่ และสถานีวิทยุจัดทำรายงานประเมินผลส่ง สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ทุกครั้งที่ดำเนินการต่อไปประกอบกิจการ

4.1.2.3 สภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ในระบบอนาล็อก

ในปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO มีช่วงเวลา ออกอากาศ คือ เวลา 06.00-22.00 น. ซึ่งผังรายการระบุว่าในช่วงวันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ จะมีรายการ ประจำออกอากาศตามเวลาที่กำหนดไว้ โดยสามารถศึกษารายละเอียดได้ตามผังรายการ ดังต่อไปนี้

จากการวิจัยข้อมูลผังรายการพบว่า ผังรายการสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO มีรายการทั้งหมด 12 รายการ แต่ละรายการออกอากาศในช่วงเวลาเดิมของทุกวัน เช่น ทุกวันเวลา 09.00 น.- 10.00 น. จะเป็นเวลาของรายการเพลงตามคำขอ ซึ่งเป็นรายการประเภท ข่าวสารและบันเทิง และในช่วงเวลา 18.30 – 19.00 น. ของทุกวันจะเป็นรายการเทคโนโลยีสัมพันธ์ ซึ่งเป็นประเภทรายการเพลง เป็นต้น การจัดเวลาออกอากาศเช่นนี้เป็นการแก้ปัญหาผู้จัดรายการไม่เพียงพอการทำงาน และในส่วนของรายการออกอากาศสถานีเลือกใช้การออกอากาศสดเป็นหลัก ส่วนรายการออกอากาศเทปจะเป็นรายการข่าวจากกรมประชาสัมพันธ์ หรือการเปิดเทปออกอากาศเป็นการแก้ปัญหาผู้จัดรายการไม่เพียงพอในช่วงเวลาของรายการสดนั้นๆ และเมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว สามารถสรุปรูปแบบรายการของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.6

การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO

ประเด็น	สรุปผล
<p>การนำเสนอรายการการกระจายเสียงแบบอนาล็อก</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัตถุประสงค์ของรายการ - เนื้อหารายการที่นำเสนอ - กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ฟัง - ผลตอบรับจากกลุ่มผู้ฟัง 	<ul style="list-style-type: none"> - รายการของสถานีวิทยุเปิดโอกาสให้อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลได้เข้าไปมีส่วนร่วมแสดงความสามารถในการจัดรายการ เพื่อให้ความรู้เนื้อหาสาระ และประชาสัมพันธ์ข่าวสารกับผู้ฟังในชุมชน - เนื้อหา ข่าวสารเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเป็นหลัก และเป็นข่าวสารประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมต่างๆภายในวิทยาลัยและชุมชน - กลุ่มเป้าหมายคือคนในชุมชนทั่วไป - มีผู้ติดตามรายการเพิ่มมากขึ้น และผู้จัดรายการเป็นที่รู้จักในชุมชน

ตารางที่ 4.6

การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผล
ทรัพยากรในการผลิตรายการ - ความพร้อมด้านอุปกรณ์ - ความพร้อมด้านบุคลากร ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานความ	- อุปกรณ์ภายในห้องส่งมีความพร้อมในการออกอากาศ - ในช่วงเวลาเปิดภาคเรียนจะมีบุคลากรทำงานเพียงพอ ในช่วงปิดภาคเรียนบุคลากรไม่เพียงพอ - ค่าพูด หรือบทสนทนาที่ไม่เหมาะสมของผู้จัดรายการ เนื่องด้วยวุฒิภาวะของนักศึกษาที่ยังน้อยและการ รู้เท่าไม่ถึงการณ์อาจทำให้บางคำพูดที่ถูกถ่ายทอดออกไป นั้นส่งผลกระทบต่อผู้ฟังได้

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบรายการของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ออกอากาศในระบบอนาล็อกมีวัตถุประสงค์ในการทำงานเพื่อให้อาจารย์ และนักศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์เข้ามาร่วมจัดรายการ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนได้ และยังเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในวิทยาลัยกับคนในชุมชนอีกด้วย โดยรายการที่นักศึกษาเป็นผู้จัดนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน อาทิ การนำเสนอข่าวใกล้ตัวของเยาวชน การให้ความรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันของเยาวชน อีกทั้งยังมีการเปิดรับโทรศัพท์จากผู้ฟังเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นกับผู้จัดรายการ เป็นต้น และรายการที่อาจารย์เป็นผู้จัดรายการจะมีเนื้อหา มุ่งประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมของวิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์ เช่น กิจกรรมวันเปิดเทอม ปิดเทอม หรือกิจกรรมกีฬาภายในวิทยาลัย เป็นต้น สลับกับการเปิดเพลงเพื่อความบันเทิงสอดแทรกกับเนื้อหากิจกรรมที่นำเสนอ

เมื่อสอบถามผู้จัดรายการเกี่ยวกับผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายของสถานี ผู้จัดรายการได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มคนในชุมชนบ้านหนองสำราญ ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 31,349 คน เพราะสถานีตั้งอยู่ในพื้นที่ของบ้านหนองสำราญ อำเภอเดชอุดม ในชุมชนทั้งหมดเลยเป็นกลุ่มเป้าหมายไปโดยปริยาย กลุ่มเป้าหมายรองลงมาจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน เนื่องจาก รายการที่นักศึกษาเป็นผู้จัดรายการ จะมีเนื้อหาที่ฟังง่าย สบายหู และมีประโยชน์ต่อกลุ่มวัยรุ่น เช่น นำเสนอข่าวการศึกษา การสมัครเรียนโรงเรียนต่างๆ หรือการพูดคุยเรื่องเพื่อน การแก้ปัญหาในกลุ่มเพื่อน เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้เป็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับเด็กวัยรุ่น เมื่อฟังแล้วจะสามารถนำไปปรับในการใช้ชีวิตได้ กลุ่มผู้ฟังรายการจึงเน้นที่เด็กวัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งการพูดคุย

ของผู้จัดรายการนั้นจะสร้างความสนุกสนาน ความคุ้นเคยให้กับผู้ฟัง และผู้ฟังจะรู้สึกเป็นกันเองกับผู้จัดรายการที่เป็นวัยเดียวกันได้ง่าย เสมือนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนในอีกแง่มุมหนึ่ง ทำให้เห็นว่ารายการของสถานีวิทยุมีผลตอบรับที่ดี รายการมีแฟนคลับรายการเพิ่มขึ้น ซึ่งทราบได้จากในช่วงเวลาที่มีการออกอากาศมีแฟนคลับโทรศัพท์เข้ามาในรายการเพื่อพูดคุยกับผู้จัดรายการ ทั้งพูดคุยออกอากาศและไม่ออกอากาศอยู่เป็นประจำ อีกทั้งผู้ฟังยังโทรศัพท์เข้ามาในรายการเพื่อขอเพลงกับผู้จัดรายการ และขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผู้จัดรายการได้ประชาสัมพันธ์ไป ประชาชนได้เข้ามาร่วมกิจกรรมที่วิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์และสถานีวิทยุได้จัดขึ้นอยู่เป็นประจำ เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมทำบุญทอดผ้าป่า เป็นต้น และผู้จัดรายการเป็นที่รู้จักของคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น”

ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตรายการภายในสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO มีความพร้อมของอุปกรณ์ในระดับหนึ่ง มีความพร้อมที่จะออกอากาศทุกครั้ง ไม่เกิดปัญหาขัดข้องในขณะที่ออกอากาศ ในส่วนของทรัพยากรบุคคล ผู้จัดรายการกล่าวว่า “บุคลากรยังไม่เพียงพอต่อการทำงาน เนื่องจากรายการเด็กและเยาวชนในช่วงเวลาที่นักศึกษาเป็นผู้จัดรายการ นักศึกษาจะสามารถจัดรายการได้ในเวลาที่เปิดเทอม ว่างจากการเรียนแล้ว แต่เมื่อถึงช่วงเวลาปิดเทอมสถานีวิทยุจะไม่มีนักศึกษาเข้ามาจัดรายการในช่วงเวลานั้น จึงทำให้เกิดปัญหาผู้จัดรายการไม่เพียงพอทำให้ในช่วงปิดเทอมสถานีวิทยุจะเน้นการเปิดเทปรายการมากกว่าการจัดรายการสด อีกทั้งในช่วงเวลาปิดเทอมทรัพยากรบุคคลไม่เพียงพอต่อการทำงาน ซึ่งต่างจากช่วงเวลาเปิดเทอมจะมีนักศึกษาเข้ามาช่วยทำงานในสถานีวิทยุตลอดเวลา”

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงานภายในสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO คือ ในระหว่างการจัดรายการของนักศึกษาจะทำให้เกิดปัญหาในระหว่างการออกอากาศสด จะมีการพูดคุยในเรื่องต่างๆ ในบางครั้งนักศึกษาจะลืมนำสิ่งของที่ควรพูด และไม่ควรพูด ซึ่งอาจจะทำให้เกิดปัญหาในภายหลัง ฉะนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น ผู้ดูแลก็ต้องตักเตือนนักศึกษาเพื่อให้ทราบถึงขอบเขตในการพูดคุย การสื่อสารเนื้อหาสาระที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟังมากขึ้น ในช่วงเวลาจัดรายการจะมีผู้ฟังรายการโทรศัพท์เข้ามาขอเพลงเป็นประจำ เพลงที่สถานีวิทยุใช้เปิดเป็นเพลงจากแผ่นซีดีที่จัดซื้อจากร้านค้า โดยถูกต้องตามลิขสิทธิ์ ในบางครั้งทางสถานีวิทยุไม่มีเพลงเพื่อเปิดตามคำขอของผู้ฟังรายการ จึงทำให้เป็นปัญหาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ฟังได้อย่างเต็มที่ และปัญหาหลักในการทำงานคือการจัดรายการสด สถานีวิทยุจะไม่มีผู้จัดรายการประจำ เนื่องจาก การทำงานในสถานีวิทยุชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือ จิตอาสาจากผู้ที่สนใจ ผู้ที่ว่างจากเวลาทำงานเข้ามาจัดรายการ ฉะนั้นผู้จัดรายการวิทยุจึงมีไม่เพียงพอทำให้ในช่วงเวลาปิดเทอมทรัพยากรบุคคลไม่เพียงพอต่อการทำงานซึ่งต่างจากช่วงเวลาเปิดเทอมจะมีนักศึกษาเข้ามาช่วย

4.1.3 สภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม

การวิจัยสภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม ผู้วิจัย ได้ทำการสัมภาษณ์ พระครูเวตวันวรวิจิตร บัญญัติรักษา ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชน นายพิศ ฉวี ทำหน้าที่คณะกรรมการและช่างเทคนิค และคุณสุภาพร ทองไทย ทำหน้าที่ผู้จัดรายการ ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2559 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

4.1.3.1 ความเป็นมาของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม

สถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม เริ่มออกอากาศเมื่อปี พ.ศ. 2551 คลื่นความถี่ 103.25 MHz ตั้งอยู่ภายในบริเวณโรงเรียนวัดเวตวันวิทยาราม 435 ถนนเวตวัน หมู่ที่ 8 ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี 34160 บริหารงานโดย พระครูเวตวันวรวิจิตร บัญญัติรักษา ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดเวตวันวิทยาราม และเจ้าคณะอำเภอ เดชอุดม ควบคู่ไปด้วย

สถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยารามมีวัตถุประสงค์ ในการออกอากาศเพื่อเผยแพร่เนื้อหาการออกอากาศเรื่องธรรมะ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เช่น การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การรู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนในชุมชน ได้เรียนรู้ รับฟังธรรมะที่บ้านได้ และยังมีประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมแข่งขัน สวดมนต์ภายในอำเภอ กิจกรรมทำบุญประจำปี อีกด้วย สภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชน

ภาพที่ 4.10 สถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม

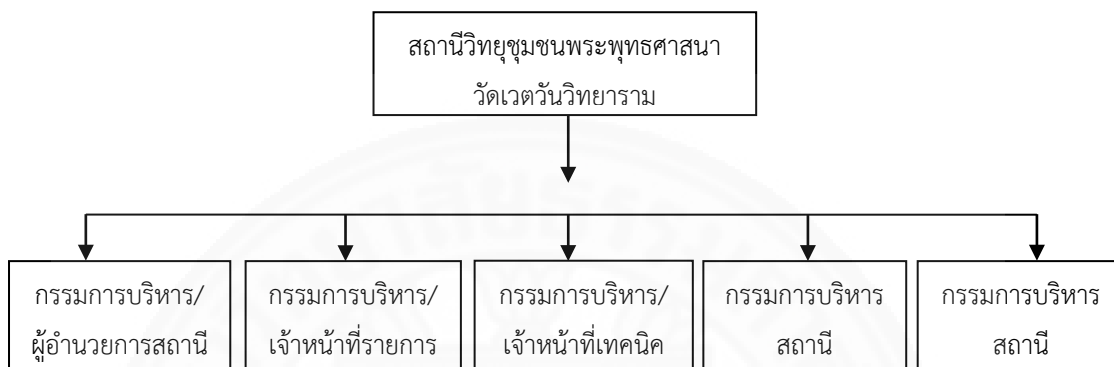
4.1.3.2 สภาพการณ์ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ และทรัพยากรด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม

ตารางที่ 4.7

สภาพการณ์ของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม

ประเด็น	สรุปผล
สภาพการณ์การกระจายเสียงแบบอนาล็อก - การบริหารจัดการสถานีวิทยุชุมชน - โครงสร้างองค์กร - วัตถุประสงค์หลักของสถานีวิทยุชุมชน - ทรัพยากรบุคคล - การตรวจสอบ และประเมินผล ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	- สถานีวิทยุดำเนินการบริหารภายใต้การดูแลของบุคลากรวัดเวตวันวิทยารามและโรงเรียนวัดเวตวันวิทยาราม ซึ่งการบริหารงานในเชิงนโยบายมีผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเวตวันวิทยารามเข้ามาดูแล - ผู้ทำงานบริหารสถานีหลัก 5 คน - เผยแพร่เนื้อหาการออกอากาศเรื่องธรรมะ และประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายในชุมชนเป็นหลัก - บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานเป็นบุคลากรภายในวัดและโรงเรียนวัดเวตวันวิทยาราม บุคลากรภายในชุมชนที่มีจิตอาสาเข้ามาร่วมทำงานกับสถานีวิทยุชุมชน - เนื้อหาที่จะนำออกอากาศหากเป็นเทปจะมีการตรวจสอบ คัดกรองทุกครั้ง และสถานีวิทยุจัดทำรายงานประเมินผลทุกปี - มีปัญหาในเรื่องงบประมาณ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องวิทยุชุมชน

จากตารางสรุปสภาพการณ์สถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม พบว่า สถานีวิทยุชุมชนมีการบริหารจัดการสถานียให้เป็นไปตามหลักขององค์กรสถานีวิทยุกระจายเสียง แต่มีการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในการบริหารงานเพื่อให้สอดคล้องสภาพแวดล้อม และทรัพยากรภายในสถานียมาก โดยจะเห็นได้จากโครงสร้างขององค์กรสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม ต่อไปนี้

ภาพที่ 4.11 ผังโครงสร้างองค์กรสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม

จากผังโครงสร้างองค์กรสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม พบว่า มีบุคลากรทำหน้าที่ 2 ตำแหน่ง คือ พระครูเวตวันวรภิกขุ บุญใจรักรักษ์ ซึ่งมีวุฒิมหาบัณฑิต (พธ.บ.) ทำหน้าที่ผู้อำนวยการสถานียควบคู่กับหน้าที่กรรมการบริหาร นายมานะ ชันธอ่อน อาจารย์ประจำโรงเรียนมัธยมเดชอุดม ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่รายการควบคู่กับหน้าที่กรรมการบริหาร และนายพิศ ฉวี จบการศึกษาวุฒิปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่เทคนิคควบคู่กับหน้าที่กรรมการบริหาร และทำหน้าที่กรรมการบริหารสถานียเพียงตำแหน่งเดียว คือ พระครูโกวิทพัฒนาร (สถิตย์) วงศ์ชมพู และพระครูสิริ สตาภิรม ใจหาญ จบการศึกษามหาวิทยาลัยราชธานี

ทั้งนี้ ผู้อำนวยการสถานียวิทยุกล่าวว่า “บุคลากรที่ทำงานภายในสถานียวิทยุชุมชน ไม่ได้จบการศึกษาทางด้านวิทยุโดยตรง ทุกคนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการปฏิบัติงานจริง การศึกษา หาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือต่างๆ และสอบถามจากผู้รู้ เป็นต้น ทำให้บุคลากรสามารถใช้งานอุปกรณ์ภายในสถานียวิทยุชุมชนได้ ในส่วนของการบริหารงาน อาตมาจะให้ท่านผู้อำนวยการพิศ ฉวี เป็นผู้ช่วยดูแลสถานียด้วย เนื่องจากคุณพิศ ฉวี เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเวตวันวิทยาราม ดังนั้น การบริหารงานในเชิงนโยบายของสถานียวิทยุจึงมีผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเวตวันวิทยารามเข้ามาดูแลในส่วนนี้ และผู้อำนวยการได้ใช้หลักการบริหารองค์กรเข้ามาใช้ในการดำเนินงานสถานียวิทยุชุมชน แต่มีการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในการบริหาร ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ควรจะเป็นของสถานียวิทยุชุมชน”

บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานในส่วนของคณะกรรมการบริหารสถานี่ เป็นบุคลากรภายในวัดเวตวันวิทยาราม โรงเรียนวัดเวตวันวิทยาราม และผู้จัดรายการของสถานี่เป็นผู้ที่มีจิตอาสาเข้ามาร่วมทำงานกับสถานี่ จิตอาสาที่เข้ามาร่วมทำงานมาจากผู้ที่ว่างจากการทำการเกษตร หาราชการที่เกษียณอายุราชการแล้ว และมีเวลาว่างที่อยากจะทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม หรือจะเป็นผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองเดชอุดมก็เข้ามาร่วมจัดรายการด้วย

สถานี่วิทยุพระพุทศศาสนาวัตเวตวันวิทยารามได้มีการจัดอบรม ตรวจสอบ และประเมินผลการทำงานเป็นประจำ กลุ่มผู้ทำงานหลักภายในสถานี่วิทยุจะมีการจัดประชุม พูดคุยเกี่ยวกับสถานการณ์ภายในของสถานี่วิทยุชุมชนอยู่เป็นประจำ ทำการปรึกษาหารือ เพื่อหาทางแก้ปัญหาและพัฒนาสถานี่วิทยุให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากการประชุมภายในสถานี่วิทยุชุมชนพระพุทศศาสนาวัตเวตวันวิทยารามแล้ว ยังมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่จัดการอบรมขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากรให้นำความรู้มาพัฒนาสถานี่วิทยุชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ในด้านเนื้อหาที่จะนำออกอากาศหากเป็นเทปจะมีการตรวจสอบ คัดกรองทุกครั้ง ก่อนออกอากาศเพื่อความถูกต้องให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับสำหรับการออกอากาศของวิทยุชุมชน และการประเมินผลการทำงานผลตอบรับจากผู้ฟังจะประเมินผลจากศรัทธาบริจาค การมีส่วนร่วมตอบรับทางโทรศัพท์ของผู้ฟัง และจากการพูดคุยกับคนในชุมชน สถานี่วิทยุจัดทำรายงานประเมินผลส่งสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ทุกปี

ผู้อำนวยการสถานี่วิทยุก่อว่า “ปัญหาที่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการบริหารงานของสถานี่วิทยุพระพุทศศาสนาวัตเวตวันวิทยาราม นั้นคือ ปัญหาในด้านกฎหมาย เนื่องจากผู้อำนวยการสถานี่ไม่ได้มีพื้นฐานในเรื่องกฎหมาย ฉะนั้นจึงเป็นปัญหาทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานด้านเอกสาร การขออนุญาตที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชน เพราะผู้อำนวยการต้องศึกษาในเรื่องของกฎหมายให้ละเอียดถี่ถ้วนก่อนจึงจะสามารถดำเนินการได้ ในกรณีนี้การศึกษาเรื่องกฎหมายจึงเป็นไปตามสถานการณ์ที่สถานี่วิทยุเข้าไปเกี่ยวข้อง จะศึกษาระเบียบข้อกฎหมายเป็นกรณีไป”

ผู้อำนวยการสถานี่ยังกล่าวต่อว่า “บุคลากรจะเป็นปัญหาหลักในการทำงานในส่วนของผู้จัดรายการ เนื่องจากผู้จัดรายการที่เข้ามาทำงานจะไม่ได้ผลตอบแทนจากการจัดรายการ สถานี่วิทยุจึงไม่สามารถควบคุมบุคลากรได้ ในบางครั้งจึงทำให้เกิดปัญหาขาดผู้จัดรายการในช่วงเวลาออกอากาศสด สถานี่วิทยุจึงแก้ปัญหาด้วยวิธีการเปิดเทปออกอากาศแทนการจัดรายการสด”

4.1.3.3 สภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนา วัดเวตวันวิทยาราม

ในปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยารามมีช่วงเวลาออกอากาศ คือ เวลา 05.00-22.00 น. ซึ่งผังรายการระบุว่าในช่วงเวลาเปิดสถานีจะเริ่มจากรายการทำวัตรเช้า เนื่องจากสถานีตั้งอยู่ในพื้นที่วัดเวตวันวิทยาราม การเปิดสถานีด้วยรายการธรรมะจึงเป็นการสร้างความสะดวกให้กับผู้ดูแล กล่าวคือ พระสงฆ์ภายในวัดจะมีหน้าที่หลักในการเปิดปิดสถานี ฉะนั้นการเปิดสถานีพร้อมรายการธรรมะจึงเป็นการจัดการในเรื่องเนื้อหาที่ง่ายและสะดวกต่อผู้ที่ดูแล โดยสามารถศึกษารายละเอียดได้ตามผังรายการ ดังต่อไปนี้

ลำดับ	เวลา	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์	วันอาทิตย์
14	18.00 น.	1.ทำวัตรเย็น 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ทำวัตรเย็น 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ทำวัตรเย็น 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ทำวัตรเย็น 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ทำวัตรเย็น 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ทำวัตรเย็น 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ทำวัตรเย็น 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น
15	19.00 น.	1.ถ่ายทอดข่าว 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าว 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าว 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าว 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าว 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าว 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ถ่ายทอดข่าว 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ
16	20.00 น.	1.ข่าวในพระราชสำนัก 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวในพระราชสำนัก 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวในพระราชสำนัก 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวในพระราชสำนัก 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวในพระราชสำนัก 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวในพระราชสำนัก 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวในพระราชสำนัก 2.ข่าวสาร 3.ภาษาราชการ
17	21.00 น. - 22.00 น.	1.ธรรมะ 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ธรรมะ 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ธรรมะ 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ธรรมะ 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ธรรมะ 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ธรรมะ 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ธรรมะ 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น

หมายเหตุ หมายเลข 1 คือ ชื่อรายการ หมายเลข 2 คือ ประเภทรายการ หมายเลข 3 คือ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

ตารางที่ 4.8 ผังรายการสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม

จากการวิจัยข้อมูลผังรายการพบว่า ผลการวิจัยพบว่า สถานีวิทยุมีช่วงเวลาออกอากาศ คือ เวลา 04.00-22.00 น. มีรูปแบบการจัดรายการมีสัดส่วนแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ จัดรายการสด ร้อยละ 30 ของจำนวนรายการที่ออกอากาศของสัปดาห์ คือ รายการข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ในชุมชน ส่งเสริมการศึกษา เป็นต้น เชื่อมโยงสัญญาณจากกรมประชาสัมพันธ์เพื่อนำเสนอข่าวสาร และข่าวในพระราชสำนัก ร้อยละ 10 ของจำนวนรายการที่ออกอากาศของสัปดาห์ และ เผยแพร่โดยสื่ออื่นๆ (เช่น CD/DVD/INTERNET เป็นต้น) จากรายการข่าวสารนำรู้ ธรรมชาติของมนุษย์ รายการทำวัตรเย็น คิดเป็นร้อยละ 60 ของจำนวนรายการที่ออกอากาศของสัปดาห์

ผังรายการสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม มีรายการทั้งหมด 16 รายการ แต่ละรายการออกอากาศในช่วงเวลาเดิมของทุกวัน เช่น ทุกวันเวลา 14.00 น. จะเป็นเวลาของรายการธรรมชาติวิทยุชุมชนซึ่งเป็นรายการประเภทการศึกษา วัฒนธรรมและในช่วงเวลา 16.00น. ของทุกวันจะเป็นรายการเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นประเภทเด็กและเยาวชน เป็นต้น และเมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว สามารถสรุปการนำเสนอรายการของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม ได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.9

การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม

ประเด็น	สรุปผล
<p>การนำเสนอรายการการกระจายเสียงแบบอนาล็อก</p> <ul style="list-style-type: none"> - วัตถุประสงค์ของรายการ - เนื้อหารายการที่นำเสนอ - กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ฟัง 	<ul style="list-style-type: none"> - รายการของสถานีวิทยุนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องของธรรมะ และ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารกับผู้ฟังในชุมชน - เนื้อหาเกี่ยวกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า และ ข่าวสารประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมต่างๆภายในอำเภอ - กลุ่มเป้าหมายคือประชาชนทั่วไป คนในชุมชนทั่วไป

ตารางที่ 4.9

การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตะวันวิทยาราม (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผล
<ul style="list-style-type: none"> - ผลตอบรับจากกลุ่มผู้ฟัง ทรัพยากรในการผลิตรายการ - ความพร้อมด้านอุปกรณ์ - ความพร้อมด้านบุคลากร ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฟังให้การตอบรับเป็นอย่างดี สถานีวิทยุเป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น - อุปกรณ์ภายในสถานีวิทยุชุมชนมีความพร้อมในการออกอากาศระดับปานกลาง - ทรัพยากรบุคคลไม่เพียงพอต่อการทำงาน - เกิดปัญหาในส่วนของการจัดรายการในกรณีผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการ และการจัดรายการร่วมกับพระภิกษุ

จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบรายการของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตะวันวิทยารามออกอากาศในระบบอนาล็อกมีวัตถุประสงค์รายการเพื่อนำเสนอเรื่องธรรมะหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การทำความดี ละเว้นความชั่ว ศีลธรรมที่ควรปฏิบัติ เล่านิทานธรรมะ เทศนาธรรมจากหลวงพ่อดาวเวตะวันวิทยาราม อีกทั้งยังมีรายการสวดมนต์ ในบางครั้งจะมีนักเรียนจากโรงเรียนวัดเวตะวันวิทยารามร่วมจัดรายการสวดมนต์ สรรภัญญะกับหลวงพ่อดาวและมีรายการประชาสัมพันธ์ข่าว กิจกรรมงานของเทศบาลเมืองเดชอุดม ที่จัดขึ้นในอำเภอ เช่น งานทำบุญประจำปีของอำเภอ งานอบรมสหกรณ์ชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรม ซึ่งผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของรายการ คือกลุ่มประชาชนทั่วไปในเขตเทศบาลเมืองเดชอุดม ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่ไม่มีความสะดวกเข้าวัดก็สามารถรับฟังธรรมะที่บ้านได้

ผู้จัดรายการกล่าวว่า “รายการของสถานีได้รับผลตอบรับจากผู้ฟังเป็นอย่างดี สถานีเป็นที่รู้จักในวงกว้าง ส่วนตัวของผู้จัดรายการเองก็เป็นที่รู้จักในชุมชนมากขึ้น เราสังเกตเห็นว่าคนในชุมชนได้รับความรู้และนำหลักธรรมะที่ได้ฟังไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเราวัดระดับความสนใจของผู้ฟังได้จากการให้ความร่วมมือกับกิจกรรมที่ได้ประชาสัมพันธ์ไป ผู้ฟังรายการโทรศัพท์เข้ามาสอบถามรายละเอียดที่หน่วยงานจัดกิจกรรมเพิ่มเติม ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาเพื่อขอเพลง พุดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ในรายการ และจากการสอบถามพุดคุยกับคนในชุมชนอยู่เป็นประจำ”

ในส่วนของความพร้อมของอุปกรณ์ภายในสถานี่ ผู้จัดการรายการและช่างเทคนิคได้ให้ข้อมูลว่า “ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตรายการภายในสถานี่มีความพร้อมของอุปกรณ์ในระดับปานกลาง พอถึงเวลาจัดการรายการอุปกรณ์ก็มีความพร้อมทุกสามารถจัดการรายการได้ทันทีเมื่อมาถึงสถานี่สามารถออกอากาศได้ปกติ แต่เนื่องจากเครื่องส่งอุปกรณ์ไม่ได้มีราคาสูง คุณภาพไม่ดีมากเท่าที่ควร จึงต้องมีเจ้าหน้าที่ช่างเทคนิคประจำทำหน้าที่ตรวจเช็คความเรียบร้อยขั้นพื้นฐานของอุปกรณ์อยู่ตลอดเวลา กรณีที่อุปกรณ์ภายในสถานี่วิทยุมีปัญหาจะมีช่างที่ชำนาญภายนอกเข้ามาดูแลซ่อมแซมต่อไป และส่วนของทรัพยากรบุคคลที่มีหน้าที่เป็นผู้จัดการรายการยังไม่เพียงพอในการทำงาน กล่าวคือผู้จัดการรายการที่มาจากหน่วยงานราชการยังมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เนื่องจากในบางครั้งนักประชาสัมพันธ์ในหน่วยงานราชการไม่มีเวลาว่างที่ตรงกับตารางการออกอากาศของสถานี่ จึงไม่สามารถเข้ามาประชาสัมพันธ์ข่าวสารเพื่อออกอากาศทางสถานี่วิทยุได้”

ผู้จัดการรายการกล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงานภายในสถานี่วิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยารามว่า “ส่วนใหญ่จะเกิดปัญหาในช่วงการจัดการรายการ กรณีผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาพูดคุยในรายการ เช่น ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาพูดคุยในเรื่องที่ไม่เหมาะสม เรื่องการเมือง ความคิดเห็นส่วนตัวที่อาจทำให้เกิดผลกระทบเสียหายตามมา ในเหตุการณ์นี้ผู้จัดการรายการจะต้องตัดบทพูดของผู้ฟังเพื่อสลับสายพูดคุยส่วนตัว ซึ่งไม่สามารถที่จะออกอากาศได้ และในบางครั้งผู้จัดการรายการต้องร่วมจัดการรายการกับพระภายในห้องออกอากาศเพียงตามลำพัง ในกรณีนี้ทำให้เกิดเป็นปัญหาความไม่เหมาะสมได้เช่นกัน”

4.1.4 สภาพการณ์ของสถานี่วิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

การวิจัยสภาพการณ์ของสถานี่วิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ พระอาจารย์เอกฤทธิ์ บุนทริก ผู้อำนวยการสถานี่วิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม นายมัน บุลุรักษ์ ทำหน้าที่คณะกรรมการ และพระทศพร วิลานันท์ ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่รายการทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2559 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

4.1.4.1 ความเป็นมาของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม เริ่มออกอากาศเมื่อปีพ.ศ. 2553 บนคลื่นความถี่ 103.50 MHz ตั้งอยู่ภายในวัดป่าห้วยข้าวสารเจริญธรรม หมู่ 11 ตำบลเมืองศรีโค อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190 บริหารงานโดยพระอาจารย์เอกฤทธิ์ บุญตริก

ภาพที่ 4.12 สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมมีวัตถุประสงค์ในการออกอากาศเพื่อมุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีความสุขในการรับฟังธรรมะ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของชุมชนให้คนในชุมชนและอำเภอใกล้เคียงได้รับรู้

4.1.4.2 สภาพการณ์ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ และทรัพยากรด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีของสถานีวิทย์ชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

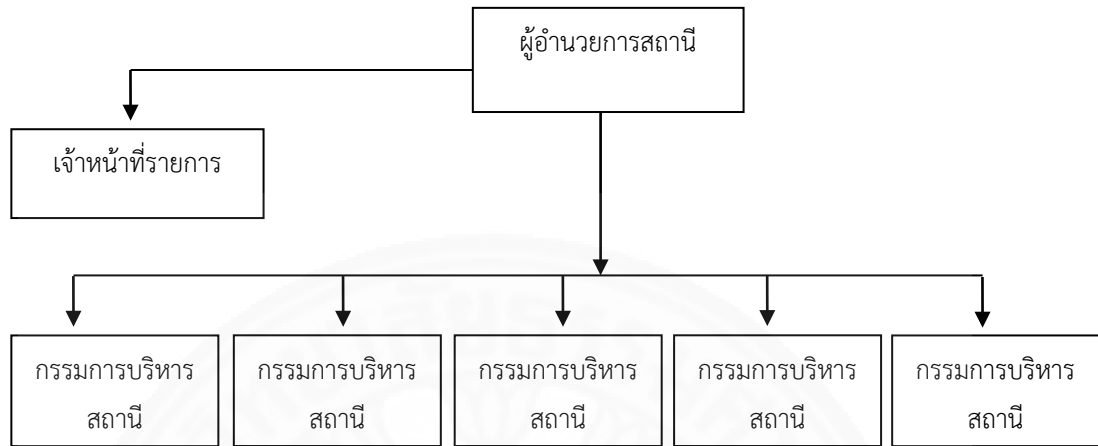
ตารางที่ 4.10

สภาพการณ์ของสถานีวิทย์ชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

ประเด็น	สรุปผล
สภาพการณ์การกระจายเสียงแบบอนาล็อก - การบริหารจัดการสถานีวิทย์ชุมชน - โครงสร้างองค์กร - วัตถุประสงค์หลักของสถานีวิทย์ชุมชน - ทรัพยากรบุคคล - การตรวจสอบ และประเมินผล ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	- สถานีวิทย์ดำเนินการบริหารภายใต้การดูแลของบุคลากรวัดป่าห้วยข้าวสารเจริญธรรม และผู้นำในชุมชน - โครงสร้างองค์กร จำนวนผู้บริหารงานเป็นไปตามที่ระเบียบกฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งมีผู้ทำงานบริหารสถานีสหลัก 7 คน - เผยแพร่เนื้อหาการออกอากาศเรื่องธรรมะ และประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายในชุมชนเป็นหลัก - บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานเป็นบุคลากรภายในวัดป่าห้วยข้าวสารเจริญธรรม และบุคลากรภายในชุมชนที่มีจิตอาสาเข้ามาร่วมทำงานกับสถานีวิทย์ชุมชน - เทปเนื้อหาที่จะนำออกอากาศจะมีการตรวจสอบคัดกรองทุกครั้ง และสถานีวิทย์จัดทำรายงานประเมินผลทุกปี - มีปัญหาในเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องวิทย์ชุมชน

จากตารางสรุปสภาพการณ์สถานีวิทย์อารยธรรมลำน้ำโดม พบว่า สถานีวิทย์ชุมชนมีการบริหารจัดการสถานีภายใต้การดูแลของวัดป่าห้วยข้าวสารเจริญธรรม ซึ่งเป็นสถานที่ศูนย์กลางของชุมชนประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและเข้าถึงได้ง่าย จึงส่งผลให้ผู้ที่เข้ามาทำงานร่วมกับสถานีเป็นบุคลากรภายในชุมชนเอง แต่เนื่องจากการทำงานร่วมกับสถานีวิทย์ชุมชนไม่มีการว่าจ้าง หรือไม่มีค่าตอบแทนให้กับผู้ทำงาน จึงส่งผลให้บุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ฉะนั้น

ผู้อำนวยการสถานี่จึงได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรของสถานี่ โดยจะเห็นได้จากโครงสร้างขององค์กรสถานี่วิฑูยชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม ต่อไปนี้

ภาพที่ 4.13 ผังโครงสร้างองค์กรสถานี่วิฑูยชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

องค์กรสถานี่วิฑูยชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมเป็นสถานี่วิฑูยที่บริหารงานร่วมกันของคนในชุมชนกับพระในวัดป่าห้วยข้าวสารเจริญธรรม ฉะนั้น คณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งขึ้นจึงเป็นชาวบ้านและพระในวัดป่าห้วยข้าวสารเจริญธรรม การบริหารจัดการสถานี่วิฑูยชุมชนมีรูปแบบตามโครงสร้างองค์กรทั่วไปเป็นหลัก แต่มีการปรับเปลี่ยนหน้าที่ให้มีความเหมาะสมกับทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่ โดยผู้ที่มีหน้าที่ดูแลสถานี่วิฑูยชุมชนเป็นผู้ที่มีชื่อในคณะกรรมการ ที่กำหนดตามโครงสร้างขององค์กร คือ พระในวัดป่าห้วยข้าวสารเจริญธรรม จำนวน 2 รูป และเป็นบุคลากรภายในชุมชนจำนวน 5 คน โดยมีหน้าที่ ดังนี้ พระอาจารย์เอกฤทธิ์ บุญทวีกร วุฒิจำการศึกษาศรศาสตร์บัณฑิตปริญญาตรี ทำหน้าที่ผู้อำนวยการสถานี่ พระทศพร วิลานันท์ ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่รายการ และหน้าที่กรรมการบริหารสถานี่ 5 คนประกอบด้วย นายมัน บัญรัก นายเศรษฐ์ สิทธิโชค นายฟอง วงมาเกษ และนายจรูญ คำลิมัด ซึ่งจบวุฒิจำการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามลำดับ บุคลากรของสถานี่วิฑูยชุมชนไม่มีความรู้ความสามารถในการทำงานภายในสถานี่วิฑูยชุมชนมาก่อน ผู้ที่มีหน้าที่ภายในสถานี่วิฑูยชุมชนไม่ว่าจะด้วยตำแหน่งใดทุกคนได้เรียนรู้การทำงานโดยการปฏิบัติจริงภายในสถานี่วิฑูยชุมชน พร้อมกับการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานภาครัฐในการจัดการดูแลสถานี่วิฑูยชุมชน การร่วมจัดกิจกรรมเพื่อระดมทุนเข้าวัดและสถานี่วิฑูยชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด

ผู้จัดรายการของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมส่วนใหญ่เป็นพระวัดป่าห้วย
 ชาวสารเจริญธรรม เป็นผู้จัดรายการและผลิตรายการหลัก เพื่อให้ความรู้ในเรื่องของศาสนา อาทิ
 การเทศนาถึงสิ่งที่พึงกระทำและสิ่งที่ไม่พึงกระทำ การทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การดำรงตน
 ให้อยู่ในศีลห้า เป็นต้น และในบางครั้งก็มีผู้จัดรายการของชุมชนเข้ามาร่วมให้ความรู้ในเรื่องที่เกิด
 ประโยชน์ต่อชุมชน ในเรื่องการประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายในชุมชน ว่าด้วยเรื่องการจัดกิจกรรม
 ภายในชุมชน ข่าวสารการซ่อมแซมถนนภายในชุมชน เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้อำนวยการสถานีและเจ้าหน้าที่รายการจะมีหน้าที่ตรวจสอบคัดกรอง
 เทปเนื้อหาทุกครั้ง ก่อนออกอากาศเพื่อความถูกต้องของเนื้อหา ป้องกันการโฆษณาแอบแฝง และ
 เนื้อหา ที่ไม่เหมาะสมอาจสร้างให้เกิดความแตกแยกในสังคม เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง
 ส่วนใหญ่สถานีออกอากาศโดยการเปิดเทปเป็นหลัก จึงมีการตรวจสอบเนื้อหาที่รัดกุมก่อน
 จะออกอากาศ และสถานีได้จัดทำรายงานประเมินผลส่งสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง
 กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ทุกปีที่ทำกรต่อใบอนุญาตทำการสถานีวิทยุชุมชน
 ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนได้กล่าวว่า “ปัญหาที่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการบริหารงานของสถานี
 วิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม คือ ปัญหาในเรื่องข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานสถานีวิทยุ
 ชุมชน เพราะทุกครั้งที่ดำเนินการต่อใบอนุญาตสถานีก็จะเกิดความล่าช้า หรือเวลาเกิดปัญหากับ
 เสาร์อากาศของสถานี ออกอากาศไม่ได้ ก็ไม่รู้จะต้องดำเนินการแจ้งเรื่องไปยังหน่วยงานไหน เพราะ
 ผู้อำนวยการและคณะกรรมการบริหารสถานีไม่ได้มีพื้นฐานในเรื่องของระเบียบกฎหมาย
 จึงเป็นปัญหาหลักในการบริหารงาน ฉะนั้น สถานีวิทยุชุมชนจึงต้องแก้ปัญหาในส่วนนี้เป็นพิเศษ
 คือ คณะกรรมการต้องศึกษาเรื่องของกฎหมายเพิ่มเติม แล้วนำมาคุยกัน ประชุมกัน เพื่อจะสามารถ
 ดูแลสถานีวิทยุชุมชนได้ต่อไป”

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนได้กล่าวต่อไปว่า “ค่าใช้จ่ายเป็นปัญหาหลักของ
 สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม เพราะสถานีวิทยุชุมชนไม่มีเงินทุน หรือไม่มีรายได้ที่ได้จากการ
 ผลิตรายการในส่วนนี้ ในปัจจุบันเฉลี่ยแล้วรายจ่ายค่าไฟเดือนละ 4,000 บาทโดยประมาณ และ
 ค่าซ่อมบำรุงปีละ 50,000-100,000บาท แล้วแต่กรณีการแก้ปัญหาของเครื่องออกอากาศ รายจ่ายนี้
 ค่อนข้างสูง จึงจำเป็นต้องมีเงินทุนในการสนับสนุน ฉะนั้นเงินทุนที่นำมาใช้จ่ายภายในสถานีวิทยุ
 ชุมชนจึงเป็นเงินทุนที่ได้จากการบริจาคผ่านวัดป่าห้วยชาวสารเจริญธรรม เงินบริจาคเดือนละ
 1,000 บาท ถึง 3,000 บาท โดยประมาณ แต่บางเดือนก็ไม่มีเงินบริจาคเลย นอกจากเงินบริจาคจะ
 เป็นเงินทุนสนับสนุนแล้วยังมีการจัดผ้าป่าทุกปี เงินสนับสนุนจากการจัดผ้าป่าเฉลี่ยปีละ 80,000 บาท
 โดยประมาณ แต่ในทุกปีเงินสนับสนุนมีอดไม่แน่นอน ทำให้ต้องแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายในเบื้องต้นที่
 คณะกรรมการสถานีวิทยุชุมชนได้ดำเนินการนั้นคือ การเลือกช่วงเวลาออกอากาศให้กับสถานีวิทยุ
 ชุมชน ออกอากาศในช่วงเวลาเช้าและเย็น ส่วนช่วงเวลากลางวันจะปิดสถานีวิทยุชั่วคราว

การแก้ปัญหาเช่นนี้จะสามารถช่วยลดค่าใช้จ่าย ค่าไฟได้พอสมควร หลักๆสถานีวิทย์ต้องสามารถอยู่
ได้”

ภาพที่ 4.14 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานีวิทย์ชุมชนอายุธรรมลำน้ำโดม

4.1.4.3 สภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทย์ชุมชนอายุธรรม ลำน้ำโดมในระบบออนไลน์

ในปัจจุบันสถานีวิทย์ชุมชนพระพุทธศาสนาอารยธรรมลำน้ำโดมมีช่วงเวลา
ออกอากาศ คือ เวลา 03.00-22.00 น. ซึ่งผังรายการจะระบุช่วงเวลาที่สถานีออกอากาศ 2 ช่วง และ
ช่วงเวลาที่ปิดสถานี 2 ช่วง กล่าวคือ ในช่วงเวลา 03.00 – 08.00 น. และช่วงเวลา 16.00 – 22.00 น.
เป็นช่วงเวลาออกอากาศของสถานี รูปแบบการออกอากาศเป็นช่วงเวลาเช่นนี้ เป็นแนวทางในการ
ควบคุมค่าใช้จ่ายของสถานี เพื่อให้สถานีสามารถอยู่รอดได้ โดยสามารถศึกษารายละเอียดรายการ
และช่วงเวลาการออกอากาศตามผังรายการ ดังต่อไปนี้

ผังรายการประจำสัปดาห์ของสถานีวิทยุชุมชน

สถานีวิทยุชุมชน “อารยธรรมลำน้ำโดม”

ลำดับ	เวลา	วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์	วันเสาร์	วันอาทิตย์
1	03.00 น. - 07.00 น.	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น
2	07.00 น. - 08.00 น.	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ
ช่วงเวลา 08.00 น. - 16.00 น. ปิดสถานี								
3	16.00 น. - 19.00 น.	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น
4	19.00 น. - 20.00 น.	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ	1.ข่าวสาร 2.การข่าวสาร 3.ภาษาราชการ
5	20.00 น. - 22.00 น.	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น	1.ฟังธรรม 2.การศึกษา วัฒนธรรม 3.ภาษาท้องถิ่น

หมายเหตุ หมายเลข 1 คือ ชื่อรายการ หมายเลข 2 คือ ประเภทรายการ หมายเลข 3 คือ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

ตารางที่ 4.11 ผังรายการสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

จากการวิจัยข้อมูลผังรายการพบว่า ผลการวิจัยพบว่า สถานีวิทยุมีช่วงเวลา ออกอากาศ 2 ช่วงเวลา คือ เวลา 03.00-07.00 น. และเวลา 16.00-21.00 น. ซึ่งสัดส่วน การจัดรายการแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ประเภทรายการส่งเสริมความรู้ การศึกษา จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม เป็นการผลิตรายการออกอากาศด้วยตนเอง จัดรายการโดยเปิดเทป มีใช้การออกอากาศสด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 75 และประเภทรายการข่าวสาร เป็นการเชื่อมโยง สัญญาณจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25

ผังรายการสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม มีรายการทั้งหมด 5 รายการ เป็นรายการธรรมะ 3 รายการ หรือ 3 ช่วงเวลาของทุกวัน และรายการข่าว 2 รายการ และเมื่อผู้วิจัย ได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว สามารถสรุปรูปแบบรายการของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรม ลำน้ำโดม ได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.12

การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

ประเด็น	สรุปผล
รูปแบบรายการการกระจายเสียงแบบ อนุาล็อก	
- วัตถุประสงค์ของรายการ	- รายการของสถานีวิทยุกระจายข้อมูล ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมภายในชุมชนและให้ความรู้เรื่องธรรมะ
- เนื้อหารายการที่นำเสนอ	- เนื้อหารายการมุ่งเน้นให้คนในชุมชน มีความสุขในการรับฟังธรรมะและประชาสัมพันธ์กิจกรรมภายในชุมชน
- กลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ฟัง	- กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนทั่วไป ซึ่งจะเน้นกลุ่มผู้ฟังเป็นประชาชนในชุมชนเป็นหลัก
- ผลตอบรับจากกลุ่มผู้ฟัง	- ผู้ฟังให้การตอบรับเป็นอย่างดี รายการของสถานีเป็นที่ชื่นชอบของผู้ฟัง สถานีวิทยุเป็นที่รู้จักมากขึ้น

ตารางที่ 4.12

การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม(ต่อ)

ประเด็น	สรุปผล
ทรัพยากรในการผลิตรายการ - ความพร้อมด้านอุปกรณ์ - ความพร้อมด้านบุคลากร ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน	- อุปกรณ์ภายในสถานีวิทยุชุมชนมีความพร้อม สามารถใช้งานในการออกอากาศได้เป็นอย่างดี - ทรัพยากรบุคคลเพียงพอต่อการทำงาน - ไม่มีปัญหาในด้านการทำงาน

รูปแบบรายการของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมออกอากาศในระบบ อนาล็อก มีวัตถุประสงค์รายการเพื่อนำเสนอให้ความรู้เรื่องธรรมชาติ เทคนาธรรม บรรยายธรรม มุ่งให้ความรู้เรื่องธรรมะพุดให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย เช่น การให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา ให้ละความชั่ว ทำความดี และนำเสนอรายการสวดมนต์ทำวัตรเย็น ฟังธรรมะก่อนนอน พร้อมแนะนำวิธีการนั่งสมาธิ มุ่งเน้นให้คนในชุมชน มีความสุขในการรับฟังธรรมะ เพราะเมื่อฟังธรรมะแล้วจะเป็นสาเหตุให้เกิด สำนึกกลัวบาป อยากเลิกทำความชั่ว เปลี่ยนมาทำความดี ซึ่งจะส่งผลให้คนในชุมชนมีความสงบ ร่มเย็น และนอกจากนี้สถานียังมีการประชาสัมพันธ์งานจากหน่วยงานราชการที่ส่งมายังสถานีวิทยุ ชุมชนในบางครั้ง เช่น เทศบาลตำบลส่งเอกสารการประชาสัมพันธ์การก่อสร้างศาลาริมทางมาให้ สถานีช่วยประชาสัมพันธ์ระดมหาแรงงานเข้าไปช่วยกันก่อสร้าง เป็นต้น และกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายที่ รายการคาดหวังไว้ คือ ประชาชนทั่วไป ซึ่งจะเน้นกลุ่มผู้ฟังเป็นประชาชนวัยกลางคนขึ้นไปในชุมชน เป็นหลัก

ผู้จัดรายการกล่าวว่า “รายการของสถานีวิทยุชุมชนได้รับผลตอบรับที่ดีมาจาก ผู้ฟังรายการที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย คนอายุช่วงวัยกลางคนขึ้นไปจะรับฟังในช่วงเช้า และก่อนนอน ผู้ฟังรายการมีหลากหลายอาชีพ เช่น ข้าราชการ ชาวไร่ ชาวนา เป็นต้น ซึ่งผลตอบรับ จากผู้ฟังสามารถวัดได้จากการเข้าร่วมงานกิจกรรมที่ทางสถานีวิทยุชุมชนได้จัดขึ้นคือกิจกรรม นัดพบ กับผู้ฟังรายการ กิจกรรมจะถูกจัดขึ้นปีละสองครั้งในช่วงระหว่างเดือนกันยายน ถึงเดือนพฤศจิกายน ในบางครั้งมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากถึง 2,000 คน ซึ่งเกิดจากการประชาสัมพันธ์ของสถานีวิทยุเอง และ การบอกต่อๆกันของกลุ่มคนที่นับถือ และอยากทำบุญร่วมกัน การจัดกิจกรรมเป็นรูปแบบงานบุญเพื่อ หารายได้บำรุงสถานี เป็นกิจกรรมพบกันระหว่างผู้จัดรายการกับผู้ฟังรายการไปในตัว ผู้ที่รับฟัง รายการวิทยุได้เดินทางเข้ามาในวัด เพื่อมีส่วนร่วมกิจกรรมงานบุญของวัด ฟังเทศนามากขึ้น

ผู้ที่เข้ามาได้พูดถึงรายการของสถานีวิทยุที่ออกอากาศ บางคนได้เปลี่ยนตัวเองให้ดีขึ้น เช่น คนที่ดื่มเหล้า ก็เลิกเหล้า เนื่องจากได้ฟังเทศนาจากรายการวิทยุที่ออกอากาศไป และผู้ฟังได้มีโอกาสพบปะกับผู้จัดรายการ แลกเปลี่ยนความรู้กัน การจัดกิจกรรมเช่นนี้เป็นการตรวจสอบผลตอบรับจากผู้ฟังที่มีต่อรายการด้วย”

ภาพที่ 4.15 กิจกรรมพบปะผู้ฟังของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม จากเฟซบุ๊ก วัดป่าห้วยข้าวสารเจริญธรรมอุบลราชธานี.

ผู้จัดรายการได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตรายการภายในสถานี ว่า “อุปกรณ์ในสถานีวิทยุชุมชนมีความพร้อมในการออกอากาศทุกครั้ง อุปกรณ์ไม่มีปัญหาในการใช้งาน ไม่มีปัญหาด้านคลื่นสัญญาณในการออกอากาศ เนื่องจาก คณะผู้ทำงานดูแลอุปกรณ์ภายในสถานีวิทยุชุมชนตลอดเวลา ในด้านทรัพยากรบุคคลคิดว่าตอนนี้เพียงพอต่อการทำงาน เพราะรายการที่ผลิตออกอากาศทางสถานีวิทยุชุมชนไม่ใช่รายการที่จัดออกอากาศสด อีกทั้งสถานีวิทยุชุมชนมีช่วงเวลาออกอากาศที่กำหนดไว้ตามสัดส่วนเพียง 2 ช่วงเท่านั้น จึงไม่ต้องใช้ทรัพยากรบุคคลในการทำงานมาก และในระยะเวลา 1 สัปดาห์ที่มีการออกอากาศจะมีพระสงฆ์ในวัด คือ ท่านพระผู้อำนวยการ และอาตมา ทำหน้าที่เปิดปิดเทปที่ออกอากาศ และดูแลอุปกรณ์เครื่องส่งสัญญาณ เฉลี่ยแล้วกัปดาห์ละ 1 คน เรื่องบุคคลากรจึงไม่เป็นปัญหาในการทำงานของสถานี และในตอนนี้การทำงานก็ไม่พบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุที่สถานีไม่ได้้ออกอากาศสด แต่เป็นการออกอากาศในรูปแบบของการอัดเทป ผู้อำนวยการสถานี และเจ้าหน้าที่รายการจะมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาว่ามีเนื้อหาที่แฝงโฆษณาหรือไม่ มีข้อความสร้างความแตกร้างวในสังคมไหม หากพบปัญหาเหล่านั้นก็จะระงับเทปออกอากาศนั้นไป”

4.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ และการนำเสนอเนื้อหา

4.2.1 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนอุบล คนเหล่านี้อีกแห่ง ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณและการ นำเสนอเนื้อหา

4.2.1.1 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชน อุบลคนเหล่านี้อีกแห่ง ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรงบประมาณ

ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่านี้อีก
แห่งสามารถสรุปได้ตามประเด็นตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.13

ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่านี้อีกแห่ง

ประเด็น	สรุปผล
- การรับรู้ถึงนโยบายการเปลี่ยนผ่านวิทยุ ระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล	- ไม่ทราบถึงนโยบาย แผนแม่บทที่รัฐบาลได้วางแผน ไว้ และไม่ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนผ่าน วิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล
- การวางแผนนโยบายเพื่อตอบรับการส่ง สัญญาณระบบดิจิทัล	- ยังไม่มีการวางแผนในการดำเนินงานตามนโยบาย การเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัล
- การปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการที่นำเสนอ	- รูปแบบรายการจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสัดส่วนที่ กฎหมายกำหนดไว้ และเนื้อหาที่จะนำเสนอต้องมี เพิ่มมากขึ้น รายการต้องมีความหลากหลาย

ตารางที่ 4.13

ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่านี้อีกแห่ง(ต่อ)

ประเด็น	สรุปผล
- ความพร้อมในด้านเทคโนโลยี ความรู้ทางเทคนิค	- ยังไม่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีใหม่ เนื่องจากสถานีวิทยุยังไม่ได้เปลี่ยนระบบใช้วิทยุดิจิทัล อีกทั้งบุคลากรยังไม่มีความรู้ในการใช้งานวิทยุดิจิทัล
- ความพร้อมด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย	- สถานีวิทยุมีความพร้อมในด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายที่เพียงพอเพื่อนำมาจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่ในระดับหนึ่ง แต่ค่าใช้จ่ายก็ยังเป็นปัญหาอยู่

ความพร้อมของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่านี้อีกแห่งในการปรับตัวเพื่อเปลี่ยนผ่านของสถานีวิทยุชุมชนจากระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล ในเบื้องต้นผู้อำนวยการสถานีกล่าวว่า “ไม่เคยทราบถึงนโยบาย แผนแม่บท และวัตถุประสงค์การเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัลที่ชัดเจนเลย แต่พอจะทราบข่าวคร่าวๆจากสื่อโทรทัศน์เกี่ยวกับนโยบายในการเปลี่ยนระบบโทรทัศน์และวิทยุไปสู่ระบบดิจิทัล โดยได้เริ่มการเปลี่ยนผ่านระบบโทรทัศน์แล้ว แต่ยังไม่ทราบข้อมูลในการเปลี่ยนผ่านระบบวิทยุ ซึ่งในปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนยังไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อให้ตอบรับกับนโยบายการเปลี่ยนผ่านวิทยุอนาล็อกไปสู่วิทยุระบบดิจิทัล เพราะหากจะเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์แผนงานของสถานีวิทยุชุมชน ต้องได้รับความรู้เรื่องของกฎระเบียบสำหรับสถานีวิทยุชุมชนที่ต้องออกอากาศในระบบดิจิทัลโดยละเอียดก่อน จึงจะสามารถเปลี่ยนวัตถุประสงค์ได้ และแผนงานใหม่ของสถานีวิทยุชุมชนจะต้องเกิดขึ้นเมื่อสถานีวิทยุชุมชนมีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงแล้วเท่านั้น”

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้อำนวยการสถานีได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “ในตอนนี่ยังพยายามที่จะศึกษาเรื่องของวิทยุระบบดิจิทัลบ้าง ในเรื่องของความสำคัญของวิทยุระบบดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงของระบบดิจิทัลในสังคมไทย และให้ช่างเทคนิค กับบุคลากรภายในสถานีไปทำการศึกษาเรื่องของการทำงาน ข้อดี ข้อเสียของการส่งสัญญาณ และการรับสัญญาณวิทยุระบบดิจิทัล เพราะหากสถานีวิทยุ มีการเปลี่ยนแปลง จะได้นำความรู้ที่ศึกษานี้เป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายต่อไป”

หากสถานีวิทยสถานีวิทยชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพงได้เปลี่ยนเข้าสู่ระบบดิจิทัล รูปแบบรายการจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสัดส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม กำหนดไว้ และเนื้อหาหลักของสถานีวิทยที่จะนำเสนอต้องมี เนื้อหาที่เพิ่มมากขึ้น มีรายการที่หลากหลาย เพื่ออรรถรสในการรับฟัง เพราะหากสถานีวิทยนำเสนอ รายการเดิม เนื้อหาเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง อาจจะทำให้เกิดผลกระทบไม่มีผู้ติดตามรายการ การนำเสนอข่าวสารของสถานีวิทยก็จะไม่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

ผู้อำนวยการสถานีวิทยชุมชนได้กล่าวต่อไปว่า “ในปัจจุบันสถานีวิทยชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง ยังไม่มีความพร้อมในด้านเทคโนโลยี ด้านความรู้ทางเทคนิคของการส่งสัญญาณ วิทยระบบดิจิทัล เนื่องจากกลุ่มผู้ทำงานหลักภายในสถานีวิทยชุมชนไม่มีความรู้ทางเทคนิคของวิद्यระบบดิจิทัล คาดว่าหากสถานีวิทยเปลี่ยนไปใช้ระบบดิจิทัล การทำงานฝ่ายเทคนิคในระยะแรกอาจจะ เป็นปัญหาหลักในการอากาศ แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ทำงานก็พร้อมที่จะศึกษา และเรียนรู้เทคนิคการทำงานของอุปกรณ์สำหรับวิद्यระบบดิจิทัล เพื่อที่จะใช้งานอุปกรณ์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ”

สุดท้ายผู้อำนวยการสถานีวิทยชุมชนได้เน้นถึงปัญหาหลักในการเปลี่ยนผ่านจากระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัลว่า “ปัญหาในด้านงบประมาณเป็นปัญหาหลักในตอนนี้ เพราะค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่ค่อนข้างสูง สถานีวิทยมีความพร้อมด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อซื้ออุปกรณ์สำหรับการออกอากาศวิद्यในระบบดิจิทัลในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่หากค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้จริงมีมูลค่าที่สูงกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ ก็จะปิดทำการสถานีวิทย”

4.2.1.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิद्यระบบดิจิทัลของสถานีวิทยชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง ด้านการนำเสนอเนื้อหา

ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่านสู่วิद्यระบบดิจิทัลของสถานีวิทยชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพงสามารถสรุปได้ตามประเด็นตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.14

ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชน
อุบลคนเหล่าเสือฮักแพง

ประเด็น	สรุปผล
<ul style="list-style-type: none"> - ความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัล - บุคลากรในสถานีวิทยุมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำงานเกี่ยวกับการกระจายเสียงระบบดิจิทัล - การวางแผนรูปแบบรายการ เนื้อหารายการที่ต้องการนำเสนอ 	<ul style="list-style-type: none"> - สถานีวิทยุยังไม่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัล - บุคลากรในสถานีวิทยุยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล - รูปแบบรายการจะเป็นไปตามที่ระเบียบกำหนด เนื้อหารายการที่จะนำเสนอการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารสู่ชุมชนเช่นเคย และมีเนื้อหาบันเทิงสอดแทรกในรายการด้วย

ความพร้อมในการทำงานในรูปแบบการกระจายเสียงแบบดิจิทัลของผู้ทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง ผู้จัดการรายการให้ความเห็นว่า “ในขณะนี้สถานียังไม่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัลเลย และบุคลากรในสถานีที่เป็นหลักในการทำงาน ก็ไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัลเลย แต่หากสถานีวิทยุชุมชนจะเปลี่ยนแปลงระบบวิทยุใหม่ก็พร้อมที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองไปกับสถานีวิทยุชุมชนเสมอ” และในส่วนของช่างเทคนิคได้กล่าวว่า “ตอนนี้ก็มีโอกาสศึกษาเรื่องของวิทยุระบบดิจิทัลมาบ้าง เช่น ได้ติดตามข่าวการพัฒนาาระบบดิจิทัลจากอินเทอร์เน็ต แต่ยังไม่ได้ศึกษาถึงการใช้งานเครื่องมืออุปกรณ์ เพราะคิดว่าถ้าเราจะใช้อุปกรณ์ดิจิทัลได้เราต้องเรียนรู้จากอุปกรณ์จริง และคิดว่ายังไม่มี ความชำนาญในการทำงานเกี่ยวกับระบบดิจิทัลมากพอที่จะปฏิบัติงานได้ในตอนนี้”

ผู้จัดการรายการได้ให้ข้อมูลที่คาดการณ์ไว้ในอนาคตว่า “หากสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การออกอากาศระบบวิทยุดิจิทัล รูปแบบรายการที่สถานี จะดำเนินการให้เป็นไปตามสัดส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม กำหนดไว้ เนื้อหารายการที่ต้องการจะนำเสนอคาดว่าจะมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาเพื่อให้มีประโยชน์ มีสาระต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น เช่น เพิ่มเนื้อหาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ให้ความรู้เรื่องครอบครัว เป็นต้น อีกทั้งรายการจะมีความชัดเจนในด้านการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารสู่ชุมชน เช่น ประชาสัมพันธ์ข่าวสารบ่อยขึ้น แจ้งรายละเอียดให้กับผู้ฟังให้ชัดเจน ว่ากิจกรรม

จัดขึ้นที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไร และรายการจะมีเนื้อหาบันเทิงสอดแทรกกับสาระ การประชาสัมพันธ์ ข่าวสารผสมกันไป เพื่อเป็นประโยชน์และเพิ่มอรรถรสให้กับผู้ฟัง”

4.2.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชน วิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณและการนำเสนอเนื้อหา

4.2.2.1 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรงบประมาณ

ตารางที่ 4.15

ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO

ประเด็น	สรุปผล
- การรับรู้ถึงนโยบายการเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล	- ไม่ทราบถึงนโยบาย แผนแม่บทที่รัฐบาลได้วางแผนไว้ แต่ทราบถึงวัตถุประสงค์เล็กน้อยในการเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล
- การวางแผนนโยบายเพื่อตอบรับการส่งสัญญาณระบบดิจิทัล	- ยังไม่มีการวางแผนในการดำเนินงานตามนโยบายการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัล
- การปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการที่นำเสนอ	- รูปแบบรายการจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนดไว้ เนื้อหาหลักของสถานีวิทยุที่จะนำเสนอจะยังคงเน้นเนื้อหาการศึกษาเช่นเดิม
- ความพร้อมในด้านเทคโนโลยี ความรู้ทางเทคนิค	- ยังไม่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีใหม่ เนื่องจากสถานีวิทยุยังไม่ได้เปลี่ยนระบบใช้วิทยุดิจิทัล อีกทั้งบุคลากรยังไม่มีความรู้ในการใช้งานวิทยุดิจิทัล
- ความพร้อมด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย	- สถานีวิทยุไม่มีความพร้อมในด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายที่เพียงพอเพื่อนำมาจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่

ความพร้อมของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ในการปรับตัวเพื่อเปลี่ยนผ่านของสถานีวิทยุชุมชนจากระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล ในเบื้องต้นผู้อำนวยการสถานีได้กล่าวว่า “ทางสถานีวิทยุชุมชนไม่ทราบถึงนโยบาย แผนแม่บทการเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล แต่รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัลบ้างเล็กน้อย จากการติดตามข่าวสารผ่านทางโทรทัศน์ แต่ยังไม่ทราบถึงรายละเอียดที่ชัดเจน เพราะไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์จากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เนื่องจากสถานีวิทยุไม่ได้รับข้อมูลในการเปลี่ยนผ่านที่ชัดเจน จึงไม่มีแผนที่จะดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายใหม่นี้ การดำเนินยังคงเป็นไปตามวัตถุประสงค์เดิม”

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ได้กล่าวต่อไปว่า “หากได้เปลี่ยนเข้าสู่ระบบดิจิทัล รูปแบบรายการจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสัดส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม กำหนดไว้ โดยเนื้อหาหลักที่จะนำเสนอยังคงเน้นเนื้อหาในด้านเด็ก เยาวชน และการศึกษาเช่นเดิม เพราะวัตถุประสงค์หลักที่ทำการก่อตั้งสถานีวิทยุชุมชนเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ขึ้นมา เนื่องจากต้องการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และการศึกษาให้กับคนในชุมชนได้รับรู้เป็นหลัก”

เรื่องสถานีวิทยุชุมชนระบบดิจิทัลเป็นเรื่องใหม่ของบุคลากรภายในสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO บุคลากรจึงไม่มีความรู้ในด้านนี้โดยเฉพาะ แต่หากสถานีมีโอกาสใช้งานระบบดิจิทัลในการออกอากาศวิทยุ บุคลากรภายในสถานีวิทยุก็พร้อมที่จะปรับตัวเพื่อให้มีความรู้เรื่องเทคโนโลยีใหม่ให้มากขึ้นเพื่อที่จะใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

นอกจากนี้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนได้กล่าวถึงปัญหาหลักในการเปลี่ยนผ่านของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO จากระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัลว่า “ปัญหาหลักของสถานีวิทยุในตอนนี้เป็น ปัญหาในด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่ เนื่องจากสถานีวิทยุชุมชนเป็นสถานีวิทยุที่ไม่มีรายได้ งบประมาณค่าใช้จ่ายในปัจจุบันเป็นงบประมาณที่วิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์สนับสนุนอยู่ แต่หากต้องทำการเปลี่ยนอุปกรณ์ในการออกอากาศวิทยุใหม่ก็จะทำให้กระทบต่อค่าใช้จ่าย จึงต้องวิเคราะห์ถึงความคุ้มค่าในการเปลี่ยนผ่าน หากไม่คุ้มค่ากับเงินที่จะลงทุนสถานีวิทยุ R-TECH RADIO ก็จะไม่ปิดทำการสถานี”

4.2.2.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ด้านการนำเสนอเนื้อหา

ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO สามารถสรุปได้ตามประเด็นตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.16

ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO

ประเด็น	สรุปผล
<ul style="list-style-type: none"> - ความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัล - บุคลากรในสถานีวิทยุมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำงานเกี่ยวกับการกระจายเสียงระบบดิจิทัล - การวางแผนรูปแบบรายการ เนื้อหา รายการที่ต้องการนำเสนอ 	<ul style="list-style-type: none"> - สถานีวิทยุยังไม่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัล - บุคลากรในสถานีวิทยุยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล - ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ และรายการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ยังมีความสำคัญในการนำเสนอ จึงจะยึดรูปแบบเนื้อหารายการเดิมในการนำเสนอเนื้อหา

ผู้จัดรายการได้กล่าวถึงความพร้อมในการทำงานในรูปแบบการกระจายเสียงแบบดิจิทัล ของผู้ทำงานภายในสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ว่า “ในขณะนี้สถานีวิทยุยังไม่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัล และบุคลากรในสถานีวิทยุยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล แต่หากมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่วิทยุดิจิทัล ในส่วนของผู้ทำงานมีความต้องการให้ผู้อำนวยการสถานีวิทยุมีการจัดอบรมให้ความรู้ ในด้านการทำงานการจัดรายการสถานีวิทยุในระบบดิจิทัลเพื่อให้ผู้ทำงานมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ขึ้นพื้นฐานในการทำงานต่อไป”

หากสถานีวิทยเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การออกอากาศระบบวิทยุดิจิทัล ผู้ทำงานจำเป็นต้องมีการวางแผนรูปแบบรายการจะนำเสนอต่อไป ซึ่งผู้จัดรายการให้ความเห็นว่า “รายการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนยังมีความสำคัญที่จะนำเสนออยู่เนื่องจาก ยุคสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ล้วนมีสิ่งช่วยๆทั้งในทางที่ดีและไม่ดี ฉะนั้นในฐานะที่เราเป็นผู้ใหญ่เราต้องให้ความสนใจกับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในชุมชนให้มากเพื่อที่จะได้ชี้แนะแนวทางที่ถูกที่ควรให้กับพวกเขาได้ ซึ่งเนื้อหารายการก็จะเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตที่ดี และให้คำปรึกษาอย่างมีสาระสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นหลัก เช่น การให้คำปรึกษาเรื่องการเรียน คำปรึกษาเรื่องเพื่อน และเรื่องครอบครัว เป็นต้น เพื่อให้ผู้ฟังรายการเกิดความผ่อนคลาย เหมือนมีเพื่อนคอยพูดคุยและรับฟังให้คำปรึกษาได้ และจะมีการปรับเนื้อหารายการต่างๆให้มีความทันสมัย มีความน่าสนใจในเนื้อหาที่นำเสนอเพิ่มมากขึ้น และสร้างความหลากหลายให้กับผู้ฟังอยู่เสมอ”

4.2.3 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยชุมชน

พระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณและการนำเสนอเนื้อหา

4.2.3.1 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยชุมชน

พระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรงบประมาณ

ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยชุมชน
พระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม สามารถสรุปได้ตามประเด็นตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.17

ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม

ประเด็น	สรุปผล
- การรับรู้ถึงนโยบายการเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล	- ไม่ทราบถึงนโยบาย แผนแม่บทที่รัฐบาลได้วางแผนไว้ และไม่ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล
- การวางแผนนโยบายเพื่อตอบรับการส่งสัญญาณระบบดิจิทัล	- ยังไม่มีการวางแผนในการดำเนินงานตามนโยบายการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัล
- การปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการที่นำเสนอ	- รูปแบบรายการจะปรับเปลี่ยนตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด เนื้อหาหลักของสถานีวิทยุที่จะนำเสนอเป็นเนื้อหาในด้านหลักธรรมคำสอนเช่นเดิม
- ความพร้อมในด้านเทคโนโลยี ความรู้ทางเทคนิค	- ไม่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์ใหม่ เพราะสถานีวิทยุยังไม่ได้เปลี่ยนใช้ระบบดิจิทัล และบุคลากรยังไม่มีความรู้ในการทำงานวิทยุดิจิทัล
- ความพร้อมด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย	- สถานีวิทยุมีความพร้อมในด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายที่เพียงพอเพื่อนำมาจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่ในระดับหนึ่ง

ความพร้อมของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม ในการปรับตัวเพื่อเปลี่ยนผ่านของสถานีวิทยุชุมชนจากระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล ผู้อำนวยการกล่าวว่า “ในเบื้องต้นยังไม่ทราบถึงนโยบาย แผนแม่บท และวัตถุประสงค์การเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล ซึ่งในปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนก็ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อให้ตอบรับกับนโยบายการเปลี่ยนผ่านนี้ เนื่องจากยังไม่ได้รับข้อมูลการประชาสัมพันธ์จากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเกี่ยวกับนโยบายนี้ และยังไม่มีความรู้เรื่องความแตกต่างของวิทยุระบบอนาล็อกและวิทยุระบบดิจิทัลว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ในปัจจุบันสถานีวิทยุยังคงดำเนินงานตามวัตถุประสงค์เดิมที่สามารถตอบรับการออกอากาศวิทยุระบบอนาล็อกได้อย่างเต็มที่”

หากสถานีวิทยุสถานีวิทยุพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม ได้เปลี่ยนเข้าสู่ระบบดิจิทัล รูปแบบรายการจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสัดส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม กำหนดไว้ และเนื้อหาหลักของสถานีวิทยุที่จะนำเสนอ

ยังคงเน้นเนื้อหาในด้านหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพราะสถานีวิทยุแห่งนี้ต้องการให้ผู้ฟังได้เข้าใจถึงหลักธรรมที่อยู่ใกล้ตัว สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และที่สำคัญหากในคนชุมชนไม่สะดวกที่จะเข้าวัดฟังธรรมะ ก็สามารถเปิดฟังคลื่นวิทยุนี้เพื่อฟังธรรมะที่บ้านได้

ผู้อำนวยการสถานีกล่าวว่า “ในปัจจุบันสถานีวิทยุพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม ยังไม่มีความพร้อมทั้งในด้านอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ในการทำงานเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล และบุคลากรภายในสถานีวิทยุยังไม่มีความพร้อม เนื่องจากผู้ทำงานภายในสถานีวิทยุยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการส่งสัญญาณ การทำงานของอุปกรณ์วิทยุระบบดิจิทัล แต่หากสถานีวิทยุชุมชนมีการเปลี่ยนผ่านไปใช้การออกอากาศวิทยุในระบบดิจิทัล กลุ่มผู้ทำงานก็พร้อมที่จะศึกษา เรียนรู้เทคนิคการทำงานของอุปกรณ์สำหรับวิทยุระบบดิจิทัล เพื่อที่จะใช้งานอุปกรณ์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ปัญหาหลักในการเปลี่ยนผ่านของสถานีวิทยุพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยารามจากระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล ผู้อำนวยการสถานีได้อธิบายว่า “สถานีวิทยุมีความพร้อมด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อซื้ออุปกรณ์สำหรับการออกอากาศวิทยุในระบบดิจิทัลในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่หากค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้จริงมีมูลค่าที่สูงกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ สถานีวิทยุก็จะดำเนินการรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาเพื่อนำมาเป็นทุนในการสนับสนุนครั้งนี้ แต่อย่างไรก็ตามสถานีก็ยังต้องการความช่วยเหลือจากการสนับสนุนงบประมาณของรัฐไม่มากนักน้อย เพราะตอนนี้เรื่องงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่เป็นปัญหาที่สถานีต้องแบกรับเอง”

4.2.3.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม ด้านการนำเสนอเนื้อหา

ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม สามารถสรุปได้ตามประเด็นตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.18

ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชน พระพุทธศาสนาวิเวตวันวิทยาราม

ประเด็น	สรุปผล
- ความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัล	- สถานีวิทยุยังไม่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัล
- บุคลากรในสถานีวิทยุมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำงานเกี่ยวกับการกระจายเสียงระบบดิจิทัล	- บุคลากรในสถานีวิทยุยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล
- การวางแผนรูปแบบรายการ เนื้อหารายการที่ต้องการนำเสนอ	- รูปแบบรายการจะเป็นไปตามที่ระเบียบกำหนด เนื้อหารายการที่จะนำเสนอคือข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ และเนื้อหาเกี่ยวกับหลักธรรมะเป็นหลัก

ความพร้อมในการทำงานในรูปแบบการกระจายเสียงแบบดิจิทัลของผู้ทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวิเวตวันวิทยาราม ในขณะนี้สถานีวิทยุยังไม่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัล และบุคลากรในสถานีวิทยุยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัล

หากสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวิเวตวันวิทยาราม มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การออกอากาศระบบวิทยุดิจิทัล รูปแบบรายการที่สถานีวิทยุและผู้จัดรายการจะดำเนินการนั้นเป็นไปตามสัดส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม กำหนดไว้ จึงต้องมีการศึกษารูปแบบรายการตามระเบียบกฎหมายให้แน่ชัด เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนเนื้อหาสำหรับนำเสนอ และเนื้อหาที่ต้องการที่จะนำเสนอก็จะต้องมีเนื้อหารายการเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชุมชน

4.2.4 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชน อารยธรรมลำน้ำโดม ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณและ การนำเสนอเนื้อหา

4.2.4.1 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชน อารยธรรมลำน้ำโดม ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรงบประมาณ

ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรม
ลำน้ำโดม สามารถสรุปได้ตามประเด็นตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.19

ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

ประเด็น	สรุปผล
- การรับรู้ถึงนโยบายการเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล	- ไม่ทราบถึงนโยบาย แผนแม่บทที่รัฐบาลได้วางแผนไว้ แต่ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัลเล็กน้อย
- การวางแผนนโยบายเพื่อตอบรับการส่งสัญญาณระบบดิจิทัล	- ยังไม่มีการวางแผนในการดำเนินงานตามนโยบายการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัล
- การปรับเปลี่ยนรูปแบบรายการที่นำเสนอ	- รูปแบบรายการจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนดไว้ และจะนำเสนอเป็นเนื้อหาในด้านธรรมะ การศึกษา เป็นหลักเช่นเดิม
- ความพร้อมในด้านเทคโนโลยี ความรู้ทางเทคนิค	- ยังไม่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีใหม่ เนื่องจากสถานีวิทยุยังไม่ได้เปลี่ยนระบบใช้วิทยุดิจิทัล อีกทั้งบุคลากรยังไม่มีความรู้ในการใช้งานวิทยุดิจิทัล
- ความพร้อมด้านงบประมาณค่าใช้จ่าย	- สถานีวิทยุมีความพร้อมในด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายที่เพียงพอเพื่อนำมาจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่

ความพร้อมในการปรับตัวเพื่อเปลี่ยนผ่านของสถานีวิทยุชุมชนจากระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนกล่าวว่า “ในเบื้องต้นไม่ทราบถึงนโยบาย แผนแม่บท และวัตถุประสงค์การเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัลที่ชัดเจน ทราบข่าวคร่าวๆจากการเข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานราชการมาบ้าง คาดว่าการเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล มีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกับการเปลี่ยนผ่านโทรทัศน์ระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัลที่รัฐต้องการพัฒนาระบบการสื่อสารของประเทศให้ไปพร้อมกับต่างประเทศ”

อย่างไรก็ตามสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมได้วางแผนเพื่อดำเนินการเปลี่ยนผ่านไปสู่วิทยุระบบดิจิทัลล่วงหน้าเล็กน้อย คือคณะกรรมการสถานีวิทยุชุมชนได้ปรึกษาหารือกันในเบื้องต้น ได้ข้อสรุปว่า ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนระบบของสถานีวิทยุอย่างไร สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมก็ต้องมีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง ต้องสามารถอยู่ให้ได้ด้วยตัวเองทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถเท่าที่จะสามารถทำได้ และ สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมได้เข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานราชการที่มีความเกี่ยวข้องข้องกับการบริหารงาน ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานีวิทยุชุมชน เช่น การอบรมเตรียมตัวเป็นวิทยุชุมชน ของหน่วยงานสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และหน่วยงานวิจัยอื่นๆ เนื่องจากการเข้าร่วมอบรมนี้เป็นการติดตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของวิทยุชุมชนได้ดีที่สุด เพื่อที่จะได้นำความรู้ในการอบรมมาเป็นแนวทางในการปรับใช้เพื่อบริหารงานต่อไป

หากสถานีวิทยุสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมได้เปลี่ยนเข้าสู่ระบบดิจิทัลรูปแบบรายการจะถูกปรับเปลี่ยนไปตามสัดส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม กำหนดไว้ และเนื้อหาที่จะนำเสนอของสถานีวิทยุ คือเนื้อหาในด้านธรรมะ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม เป็นหลักเช่นเดิม อาจจะมีการเพิ่มเติมเนื้อหาของข่าวสารภายในชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้คนในชุมชนได้ทราบถึงกิจกรรมภายในชุมชนและได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนได้กล่าวทิ้งท้ายไว้ว่า “ในปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม ยังไม่มีความพร้อมทั้งในด้านอุปกรณ์ เครื่องรับส่งสัญญาณ เทคโนโลยี เพราะปัจจุบันยังคงใช้งานอุปกรณ์เดิมอยู่ และด้านความรู้ทางเทคนิคสถานีวิทยุมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งสัญญาณวิทยุระบบดิจิทัล เนื่องจากช่างเทคนิคที่เป็นหลักภายในสถานีวิทยุชุมชนมีความรู้ทางเทคนิคในเรื่องของระบบวิทยุ เป็นหนึ่งในคณะกรรมการของสถานีวิทยุชุมชนซึ่งมีใบประกอบวิชาชีพโดยถูกต้อง นอกจากนี้ช่างเทคนิคยังเป็นหลักให้กับสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัลแก่คณะกรรมการผู้ทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนทุกคน และสถานีวิทยุมีความพร้อมด้านงบประมาณค่าใช้จ่ายเพื่อซื้ออุปกรณ์สำหรับการออกอากาศวิทยุ

ในระบบดิจิทัล เพราะว่า สถาบันวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมได้รับงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการภายในสถานวิทยุชุมชนโดยการสรรหาจากการทำบุญเป็นหลัก สถาบันวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมมีกลุ่มผู้ที่สนใจรับฟังอยู่ไม่น้อย มีผู้ที่เห็นคุณค่าการมีอยู่ของสถานวิทยุชุมชน จึงมีการบริจาคเงินเพื่อนำไปเป็นทุนในการผลิตรายการและค่าใช้จ่ายภายในสถานวิทยุชุมชนอยู่เสมอ”

4.2.1.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถาบันวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม ด้านการนำเสนอเนื้อหา

ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม สามารถสรุปได้ตามประเด็นตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.20

ความพร้อมด้านการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถาบันวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

ประเด็น	สรุปผล
<ul style="list-style-type: none"> - ความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัล - บุคลากรในสถานวิทยุมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทำงานเกี่ยวกับการกระจายเสียงระบบดิจิทัล - การวางแผนรูปแบบรายการ เนื้อหารายการที่ต้องการนำเสนอ 	<ul style="list-style-type: none"> - สถาบันวิทยุยังไม่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัล - บุคลากรในสถานวิทยุมีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสถานวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัลเล็กน้อย - รูปแบบรายการจะเป็นไปตามที่ระเบียบกำหนด เนื้อหารายการที่จะนำเสนอ เรื่องธรรมะ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารสู่ชุมชนเช่นเคย และเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกเข้ามาร่วมจัดรายการร่วมกัน

ในส่วนของความพร้อมในการทำงานในรูปแบบการกระจายเสียงแบบดิจิทัลของพนักงานภายในสถานวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม ผู้จัดการรายการได้กล่าวว่า “ตอนนี้สถานียังไม่มีความพร้อมในด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงในระบบดิจิทัลเลย และบุคลากรในสถานียังไม่มีความรู้เกี่ยวกับการทำงานของสถานวิทยุกระจายเสียงในระบบดิจิทัลเลย เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ของ

การทำงาน จึงยังไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างละเอียด จึงไม่รู้ว่าต้องวางแผนการทำงานในสถานียังไง และคิดว่ารูปแบบรายการที่สถานีจะดำเนินการนั้นจะให้เป็นที่ไปตามสัดส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ที่กำหนดไว้ และก็คิดว่ายังคงจะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ธรรมะ งานประชาสัมพันธ์ เป็นหลัก อาจจะมีการผสมผสานกับเนื้อหาใหม่ๆ เพื่อให้รายการมีความน่าสนใจ และคาดว่าจะเปิดให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเจ้าหน้าทีเทศบาล หน่วยงานราชการที่สนใจได้เข้ามาร่วมจัดรายการด้วย สร้างความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น”

4.3 ความคิดเห็นของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุดิจิทัลของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี

4.3.1 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง

การวิจัยความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ นางสาวพัชรา บุตรวงศ์ อายุ 35 ปีและนายเหมือน โสภากพันธ์ อายุ 60 ปี ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนอำเภอเหล่าเสื่อโก้ก ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2559 ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นตามตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.21

ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง

ประเด็น	สรุปผล
การรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในระบบอนาล็อก	
- ความถี่ในการรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน	- รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนทุกวัน ในช่วงเวลาที่อยู่บ้าน หรือช่วงเวลาทำงาน
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังรายการของวิทยุชุมชน	- รายการที่ได้รับฟังมีประโยชน์ต่อผู้รับฟังเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 4.21

ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื้อฮักแพง(ต่อ)

ประเด็น	สรุปผล
<ul style="list-style-type: none"> - รายการของวิทยุชุมชนมีความหลากหลาย - ผู้จัดรายการของวิทยุชุมชนแสดงความเป็นกันเอง มีลีลาการในการพูด - ผู้ฟังมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน - รายการของสถานีวิทยุชุมชนมีโฆษณาเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน - ปัญหาในการรับฟังวิทยุชุมชน <p>ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับฟังวิทยุระบบดิจิทัล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฟังมีความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย - ผู้ฟังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล <p>ความต้องการในการรับฟังวิทยุชุมชนในระบบดิจิทัล</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาที่ต้องการฟังจากรายการของวิทยุชุมชน - ช่วงเวลาในการออกอากาศรายการ - ความต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนพัฒนาเปลี่ยนแปลง 	<ul style="list-style-type: none"> - รายการที่ออกอากาศของสถานีวิทยุมีความหลากหลายในการนำเสนอ - ผู้จัดรายการอย่างเป็นกันเองกับผู้ฟัง มีลีลาในการจัดรายการที่น่าสนใจ - ผู้จัดรายการจะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วม โดยเปิดรับสายโทรศัพท์จากผู้ฟังที่บ้านเพื่อให้โทรศัพท์เข้ามาพูดคุยมีส่วนร่วมในรายการ ผู้ฟังได้เข้าร่วมกิจกรรมกับสถานีวิทยุ - มีโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อหาผลประโยชน์ทางธุรกิจ - ไม่มีปัญหาในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชน <p>ผู้ฟังไม่มีความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย ในการซื้ออุปกรณ์วิทยุระบบดิจิทัล</p> <p>ผู้ฟังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล</p> <p>ต้องการให้มีเนื้อหาเน้นรายการบันเทิงมากขึ้นกว่าเดิม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ช่วงเวลาในปัจจุบันมีสัดส่วนออกอากาศที่เหมาะสม - สถานีวิทยุชุมชนแก้ปัญหาในเรื่องงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายของสถานีวิทยุ

จากตารางข้างต้น ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง ผู้ฟังให้ความเห็นว่า “มีความพึงพอใจในการรับฟังเป็นอย่างมาก รับฟังรายการจากวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพง ทุกวัน ในช่วงเวลาบ่ายจนกระทั่งค่ำ เป็นส่วนใหญ่ เพราะในเวลาทำกิจกรรมต่างๆที่บ้านจะเป็นช่วงเวลาฟังรายการจากวิทยุชุมชนไปด้วย”

ผู้ฟังยังให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “รายการของวิทยุชุมชนมีประโยชน์ต่อผู้ฟังเป็นอย่างมาก เพราะรายการของสถานีวิทยุชุมชนมีความหลากหลายทั้งด้านเนื้อหาและรายการที่น่าสนใจ รายการธรรมะในช่วงเช้าและช่วงค่ำ ส่วนในช่วงกลางวันจะเป็นรายการที่ให้ความสนุกสนาน รายการเพลง รายการประชาสัมพันธ์ทั่วไป เช่น รายการที่มีสาระ ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ทำให้คนในชุมชนรับข้อมูลข่าวสารได้ทันสถานการณ์ นอกจากการประชาสัมพันธ์ข่าว ยังมีรายการที่มีผู้จัดรายการจากส่วนราชการมาให้ความรู้กับประชาชน ความรู้จากสาธารณสุข ความรู้จากโรงพยาบาลชุมชน ความรู้จากหน่วยงานเทศบาล รายการที่ให้ความสนุกสนาน รายการเพลงลูกทุ่งสร้างความสนุกสนานให้ผู้ฟังในเวลาอยู่บ้าน แต่ในขณะที่มีการออกอากาศรายการต่างๆของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพงมีโฆษณาขายสินค้าแทรกบ้าง เช่น โฆษณาร้านค้า โฆษณาขายปุ๋ย โฆษณาขายอุปกรณ์ในการทำไร่นา ทำให้เกิดความรำคาญในบางครั้ง”

โดยปกติเมื่อมีการจัดรายการสดของสถานีวิทยุผู้จัดรายการจะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วม โดยเปิดรับสายโทรศัพท์จากผู้ฟังที่บ้านเพื่อให้โทรศัพท์เข้ามาพูดคุยมีส่วนร่วมในรายการ หรือโทรศัพท์เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่รายการจัดขึ้น เพื่อรับของขวัญเล็กๆน้อยๆ ผู้ฟังได้ให้ความเห็นว่า “ในบางครั้งก็มีผู้ฟังโทรศัพท์เข้าไปประชาสัมพันธ์งานเล็กๆน้อยๆของชาวบ้านในชุมชน เช่น งานบุญของหมู่บ้าน ทำให้รู้สึกว่าสถานีวิทยุชุมชนเป็นศูนย์กลางในการประชาสัมพันธ์ของชุมชนได้ดี” และนอกจากนี้ ผู้จัดรายการมักจะเชิญชวนผู้ฟังให้โทรศัพท์เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรายการ พร้อมทั้งพูดคุยในรายการ ผู้จัดรายการสามารถดำเนินรายการได้อย่างสนุกสนาน ฟังแล้วรู้สึกถึงความเป็นกันเอง เพราะผู้จัดรายการพูดคุยโดยใช้ภาษาท้องถิ่น มีมุขตลก ขบขันสอดแทรกไปในเนื้อหาด้วย สามารถดึงดูดผู้ฟังให้โทรศัพท์เข้าไปมีส่วนร่วมรายการ

ในบางครั้งผู้ฟังเกิดปัญหาการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสือฮักแพงมีปัญหาในการรับฟังวิทยุชุมชน คือมีสัญญาณคลื่นอื่นแทรกในระหว่างฟังรายการ รับฟังได้บ้างไม่ได้บ้าง ทำให้ขาดช่วงเนื้อหาที่กำลังรับฟังอยู่ แต่หากเกิดปัญหาขึ้นทางสถานีวิทยุชุมชนก็จะมีการแจ้งเพื่อปรับปรุงสัญญาณก่อนจะออกอากาศอีกครั้ง

ส่วนความพร้อมของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับฟังวิทยุระบบดิจิทัล ผู้ฟังได้ให้ความคิดเห็นในส่วนนี้ว่า “ถ้าราคาของวิทยุดิจิทัลไม่แพงเกินไป ก็พร้อมที่จะซื้อวิทยุใหม่ แต่ถ้าราคาสูงก็คงจะไม่ซื้อใหม่แล้ว เพราะคิดว่าเครื่องเดิมก็ใช้งานได้อยู่ แต่ถ้าใช้งานไม่ได้แล้วก็จะเลิกฟังรายการ

ของสถานีวิทยุชุมชนแต่จะรับฟังผ่านโทรศัพท์มือถือแทน” จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยยังได้ข้อมูลจากจากผู้ฟังพบว่า ผู้ฟังส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ หรือยังไม่ทราบเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล

ความต้องการในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพงในระบบดิจิทัล ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลง ผู้ฟังให้ความเห็นว่า “ต้องการให้รายการวิทยุมีเนื้อหา รายการบันเทิงมากขึ้นกว่าเดิม แต่ในส่วนของเนื้อหารายการอื่นในปัจจุบันรายการที่สถานีวิทยุชุมชนนำเสนอมีเนื้อหาที่หลากหลายอยู่แล้ว จึงอยากให้คงไว้เช่นเดิม”

สิ่งที่สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพงควรที่จะพัฒนาไปพร้อมกับ การเปลี่ยนผ่านไปสู่การวิทยุระบบดิจิทัล คือ ต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนแก้ปัญหาในเรื่องงบประมาณสนับสนุน เพราะการบริหารในด้านอื่นๆของสถานีวิทยุชุมชนมีความพร้อมอยู่แล้ว แต่ยังคงขาดเงินทุนค่าน้ำ ค่าไฟที่จะนำมาใช้จ่ายในส่วนนี้ และในส่วนอื่นมีการพัฒนาที่ต่อเนื่องอยู่แล้ว จึงไม่เห็นว่าจะต้องพัฒนาในด้านใดเป็นพิเศษ

4.3.2 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO

การวิจัยความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ นางสาวกรวิภา บุตรไให้ อายุ 18 ปีและนางสาววาปีญา ชัยทอง อายุ 27 ปี ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนบ้านหนองสำราญ ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2559 ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นตามตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.22

ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO

ประเด็น	สรุปผล
การรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในระบบอนาล็อก	
- ความถี่ในการรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน	- ผู้ฟังรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนทุกวัน ในช่วงเวลาที่อยู่บ้าน
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังรายการของวิทยุชุมชน	- รายการที่ได้รับฟังมีประโยชน์ต่อผู้รับฟังเป็นอย่างมาก
- รายการของวิทยุชุมชนมีความหลากหลาย	- รายการที่ออกอากาศของสถานีวิทยุเพื่อมีความหลากหลายในการนำเสนอ

ตารางที่ 4.22

ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO (ต่อ)

ประเด็น	สรุปผล
<ul style="list-style-type: none"> - ผู้จัดรายการของวิทยุชุมชนแสดงความเป็นกันเอง มีลีลาการในการพูด - ผู้ฟังมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน - รายการของสถานีวิทยุชุมชนมีโฆษณาเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน - ปัญหาในการรับฟังวิทยุชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้จัดรายการอย่างเป็นกันเองกับผู้ฟัง มีลีลาในการจัดรายการที่น่าสนใจ - ผู้จัดรายการจะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วม โดยเปิดรับสายโทรศัพท์จากผู้ฟังที่บ้านเพื่อให้โทรศัพท์เข้ามาพูดคุยมีส่วนร่วมในรายการ - ไม่มีโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อหาผลประโยชน์ทางธุรกิจ - ไม่มีปัญหาในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชน
<p>ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับฟังวิทยุระบบดิจิทัล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฟังมีความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฟังไม่มีความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย เพราะไม่มีทุนในการใช้จ่ายมากพอ
<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฟังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฟังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล
<p>ความต้องการในการรับฟังวิทยุชุมชนในระบบดิจิทัล</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาที่ต้องการฟังจากรายการของวิทยุชุมชน - เวลาในการออกอากาศรายการ - ความต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนพัฒนาเปลี่ยนแปลง 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการให้มีเนื้อหาสาระความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ใกล้ตัวชาวบ้าน เรื่องการศึกษา และเนื้อหาความบันเทิงเพิ่มมากขึ้น - เวลาออกอากาศมีช่วงเวลาที่เหมาะสม แต่อยากให้เพิ่มรายการในช่วงเวลากลางวัน - สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ควรที่จะพัฒนาบุคลากรภายในของสถานี และปรับปรุงเนื้อหาที่ออกอากาศ

จากตารางข้างต้น ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ของผู้ฟังมีความพึงพอใจเป็นอย่างมาก ผู้ฟังให้ความเห็นว่า “โดยปกติจะรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนทุกวัน ส่วนใหญ่จะรับฟังในช่วงเวลาที่อาศัยอยู่บ้าน ช่วงเวลาเย็น หลังกลับจากทำงาน หลังเลิกเรียน เพราะเป็นช่วงเวลาพักผ่อน ทำอาหาร หรือทำกิจกรรมภายในบ้าน และคิดว่ารายการของวิทยุชุมชนมีประโยชน์ต่อผู้ฟัง เพราะรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุให้ความรู้ แนะนำเกี่ยวกับการศึกษา และนำเสนอข่าวการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมภายในวิทยาลัยเทคโนโลยีราชพฤกษ์ กิจกรรมภายในเขตอำเภอเมืองเดชอุดม และกิจกรรมภายในจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้ผู้ฟังได้รับรู้รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ และสามารถไปเข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจได้ตามวันเวลาที่กิจกรรมจัดขึ้น”

ผู้ฟังได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับรายการจากสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ว่ามีความหลากหลาย กล่าวคือ “รายการในวิทยุชุมชนมีความหลากหลายในด้านเนื้อหา สาระ เช่น มีเนื้อหาประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมของวิทยาลัย ข่าวสารบ้านเมือง สาระความรู้แทรกบ้างเล็กน้อย และเปิดโฆษณางานบุญอยู่เป็นประจำ ไม่มีไม่มีโฆษณาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจสอดแทรก ส่วนใหญ่รายการในสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ที่ออกอากาศจะมีเนื้อหาที่หลากหลายในช่วงเปิดเทอม เพราะมีนักศึกษาของวิทยาลัยราชพฤกษ์เป็นผู้จัดรายการ รายการที่ออกอากาศมีการหมุนเวียนผู้จัดรายการทำให้เกิดความหลากหลายไปด้วย แต่ในช่วงปิดเทอมรายการของทางสถานีจะเน้นในด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวเป็นส่วนใหญ่”

เนื่องจากผู้จัดรายการของวิทยุชุมชน มีความเป็นกันเอง เพราะผู้จัดรายการเป็นคนในชุมชน ผู้ฟังก็จะมีทัศนคติสนทนกันเคยไปโดยปริยาย สามารถประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ได้อย่างน่าสนใจ ทำให้ผู้ฟังมีอารมณ์ร่วมไปกับผู้จัดรายการ ทำให้อยากเข้าร่วมกิจกรรมที่ประชาสัมพันธ์ และผู้จัดรายการมีลีลาในการจัดรายการสร้างความตลกขบขันในขณะที่จัดรายการ เช่น ผู้จัดรายการใช้ภาษาพูดเป็นภาษาท้องถิ่นแล้วทอดแสรกคำพูดที่ตลกเข้าไปด้วย ซึ่งทำให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกสนานในขณะที่รับฟัง รายการของสถานีวิทยุชุมชนจึงได้ผลตอบรับที่ดีจากผู้ฟัง นอกจากนี้ผู้จัดรายการได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในรายการโดยเปิดรับสายโทรศัพท์จากผู้ฟังเพื่อให้โทรศัพท์เข้ามาพูดคุยมีส่วนร่วมในรายการ มีผู้ฟังโทรศัพท์เข้าไปในรายการเพื่อขอเพลงอยู่บ่อยครั้ง ให้ทำให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้ฟังกับผู้จัดรายการ อีกทั้งผู้ฟังไม่เคยประสบปัญหาในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชน สามารถรับฟังได้ตามปกติมีความชัดเจน เพราะกลุ่มผู้ฟังส่วนใหญ่รับฟังอยู่ในพื้นที่การกระจายเสียง

ในส่วนความพร้อมของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับฟังวิทยุระบบดิจิทัล ในด้านค่าใช้จ่ายที่ต้องซื้อเครื่องรับหรือวิทยุระบบดิจิทัลใหม่ กลุ่มผู้ฟังส่วนใหญ่กล่าวว่า “ไม่มีความพร้อมด้านค่าใช้จ่าย เพราะหากวิทยุมีราคาสูงเกินไปก็จะไม่ซื้อเครื่องรับฟังวิทยุ เพราะ

ปกติมีรายรับในระดับปานกลาง ถ้าต้องการเงินเพิ่มขึ้นเพื่อใช้จ่ายในส่วนนี้ คิดว่าไม่จำเป็นต้องทำถึงขนาดนั้น เพราะตอนนี้สามารถรับฟังวิทยุผ่านโทรศัพท์หรือผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้แล้ว” อีกทั้งผู้ฟังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล จึงยังไม่เห็นความจำเป็นในการซื้อวิทยุเครื่องใหม่

ความต้องการของผู้ฟังในการรับฟังรายการจากวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ในระบบดิจิทัล ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้ฟังให้คำแนะนำว่า “ต้องการให้รายการวิทยุมีเนื้อหาสาระความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ใกล้ตัวชาวบ้าน เช่น กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน กฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขาย กฎหมายเกี่ยวกับครอบครัว เป็นต้น เพราะชาวบ้านในชุมชนขาดความรู้ในด้านกฎหมาย หากเกิดกรณีที่เกิดขึ้นกับชาวบ้าน เช่น การขอซื้อที่ดิน การถูกบุกรุกแปลงนา หรือปัญหาภายในครอบครัว ชาวบ้านควรจะมีความรู้ในทางกฎหมาย เพื่อที่จะสามารถดำเนินการเรียกร้องความยุติธรรมให้กับตนเองได้ ไม่โดนเอาัดเอาเปรียบได้ง่าย เพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา ให้แนะนำแนวทางในการศึกษาต่อ เช่น ข่าวสารเกี่ยวกับการรับสมัครเรียนของโรงเรียน มหาวิทยาลัยอื่นๆที่มีชื่อเสียง เพิ่มรายการที่เกี่ยวกับวิชาเรียนนำไปสอบเข้าเพื่อศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น และเนื้อหาด้านความบันเทิง รายการเพลง เช่น รายการเปิดเพลงย้อนยุค เพลงดังในอดีต เพราะเป็นเพลงที่หาฟังได้ยากในสังคมทุกวันนี้ และทำให้ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานยิ่งขึ้น รายการของสถานีวิทยุชุมชนมีช่วงเวลาการออกอากาศที่เหมาะสม แต่อยากให้ขยายเวลาออกอากาศในช่วงกลางคืนเพิ่มขึ้น เนื่องจากช่วงเวลากลางคืนจะเป็นช่วงเวลาพักผ่อนก่อนเข้านอน เป็นช่วงเวลาที่สามารถรับฟังรายการจากสถานีวิทยุได้เต็มที่”

สิ่งที่สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ควรที่จะพัฒนาไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่การวิทยุระบบดิจิทัล คือ สถานีวิทยุควรมีการพัฒนา เปลี่ยนแปลงบุคลากรภายในของสถานี เช่น เพิ่มจำนวนผู้จัดรายการ ให้มีผู้จัดรายการที่หลากหลาย มีวิธีการพูดที่ฟังแล้วสามารถดึงดูดผู้ฟังได้ เปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาโดยจัดสัดส่วนให้มีรายการบันเทิงเพิ่มมากขึ้น และในส่วนของการทำงานของสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ในปัจจุบันมีการทำงานที่ดี ในฐานะที่เป็นผู้ฟัง ยังไม่พบข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข

4.3.3 ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวัน

วิทยาราม

การวิจัยความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ นางรังสี อ่อนคำ อายุ 70 ปี และนายวิโรจน์ เกื้อกุล อายุ 45 ปี ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนอำเภอเดชอุดม ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2559 ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นตามตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.23

ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม

ประเด็น	สรุปผล
<p>การรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในระบบอนาล็อก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความถี่ในการรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน - ประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังรายการของวิทยุชุมชน - รายการของวิทยุชุมชนมีความหลากหลาย - ผู้จัดรายการของวิทยุชุมชนแสดงความเป็นกันเอง มีลีลาการในการพูด - ผู้ฟังมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้รับฟังส่วนใหญ่รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนทุกวัน ในช่วงเวลาที่อยู่บ้าน - รายการที่ได้รับฟังมีประโยชน์ต่อผู้รับฟังเป็นอย่างมาก - รายการที่ออกอากาศของสถานีวิทยุมีความหลากหลายในการนำเสนอ - ผู้จัดรายการอย่างเป็นกันเองกับผู้ฟัง มีลีลาในการจัดรายการที่น่าสนใจ - ผู้จัดรายการจะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วม โดยเปิดรับสายโทรศัพท์จากผู้ฟังที่บ้านเพื่อให้โทรศัพท์เข้ามาพูดคุยมีส่วนร่วมในรายการ

ตารางที่ 4.23

ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม(ต่อ)

ประเด็น	สรุปผล
<ul style="list-style-type: none"> - รายการของสถานีวิทยุชุมชนมีโฆษณาเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน - ปัญหาในการรับฟังวิทยุชุมชนความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับฟังวิทยุระบบดิจิทัล - ผู้ฟังมีความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย - ผู้ฟังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล <p>ความต้องการในการรับฟังวิทยุชุมชนในระบบดิจิทัล</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาที่ต้องการฟังจากรายการของวิทยุชุมชน - ช่วงเวลาในการออกอากาศรายการ - ความต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนพัฒนาเปลี่ยนแปลง 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อหาผลประโยชน์ทางธุรกิจ - ไม่มีปัญหาในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชน - ผู้ฟังส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย ในการซื้ออุปกรณ์วิทยุระบบดิจิทัล - ผู้ฟังส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล - ต้องการให้มีเนื้อหาสาระในด้านธรรมะเช่นที่ออกอากาศในปัจจุบัน - ช่วงเวลาในปัจจุบันมีสัดส่วนออกอากาศที่เหมาะสม - สถานีวิทยุพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยารามควรพัฒนาเนื้อหารายการที่ออกอากาศ

จากตารางข้างต้น ผู้ฟังให้ความเห็นว่า “ชอบฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยารามมาก โดยปกติรับฟังรายการจากวิทยุชุมชนวัดเวตวันวิทยารามทุกวัน ทั้งในช่วงเวลาเช้าถึงเวลาเที่ยงวัน และจะฟังเป็นประจำในช่วงเวลาก่อนนอน เวลาประมาณ 20.00-22.00 น. เพราะรายการของวิทยุชุมชนมีประโยชน์ต่อผู้ฟังเป็นอย่างมาก ได้รู้ความรู้เกี่ยวกับธรรมะ เพราะเนื้อหารายการส่วนใหญ่จะเป็นคำสอนธรรมะใกล้ตัวที่สามารถเข้าใจง่าย เช่น การทำความดีละเว้นความชั่ว ธรรมะที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งผู้จัดรายการเป็น

พระอาจารย์วัดเวตวันวิทยาราม พระอาจารย์จะสนทนา เทศนาธรรมะ โดยใช้ภาษาอีสานผสมกับ
ภาษากลางในการจัดรายการ”

นอกจากนี้ ผู้ฟังได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า “รายการที่ออกอากาศมีความหลากหลาย
ด้านเนื้อหาธรรมะ เช่น สารธรรมก่อนนอน เพลงธรรมะซึ่งมี ทำนองเหมือนเพลงปกติแต่มีเนื้อร้องเป็น
ธรรมะ และนิทานธรรมะ เป็นต้น ฉะนั้นรายการของวิทยุชุมชนจึงไม่มีความหลากหลายใน
ด้านความบันเทิงและไม่มีโฆษณาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจ และรายการประชาสัมพันธ์ทั่วไป
ที่มักประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานราชการเข้ามาจัดรายการ ผู้จัดรายการจะมีลักษณะการพูดแสดง
ความเป็นกันเองกับผู้ฟัง หยอกล้อผู้ฟังในช่วงที่ผู้ฟังเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้าไปในรายการอยู่
เป็นประจำ ทำให้ผู้ฟังรู้สึกสนุกสนานในช่วงที่รับฟังรายการ และมีความรู้สึกคุ้นเคยกับผู้จัดรายการ
มากยิ่งขึ้น”

เมื่อสอบถามถึงปัญหาในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนา
วัดเวตวันวิทยาราม ผู้ฟังได้ให้คำตอบว่า “ในบางครั้ง คือมีสัญญาณคลื่นอื่นแทรก และเสาส่งคลื่นของ
สถานีวิทยุชุมชนสามารถส่งสัญญาณไปได้ไม่ไกลนัก จึงสามารถฟังได้ประมาณ 5-6 กิโลเมตรเท่านั้น
ถ้าเครื่องรับฟังวิทยุห่างจากสถานีประมาณ 7 กิโลเมตรขึ้นไปจะฟังไม่ได้”

ส่วนความพร้อมของผู้ฟังให้ความเห็นว่า “ตอนนี้ยังไม่รู้เรื่องวิทยุระบบดิจิทัลว่า
คืออะไร ไม่เคยได้ฟังข่าวเลย ถ้าต้องเปลี่ยนวิทยุใหม่จริงก็จะคำนึงถึงราคาวิทยุว่าแพงมากไปไหม
หากราคาของวิทยุดิจิทัลไม่สูง ก็พร้อมที่จะซื้อวิทยุใหม่ แต่โดยส่วนตัวคิดว่าไม่จำเป็นต้องซื้อใหม่
เพราะทุกวันนี้ฟังวิทยุของเพื่อนบ้าน เพื่อนบ้านเปิดวิทยุเสียงดังก็ฟังด้วยกันได้”

ความต้องการในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวัน
วิทยารามในระบบดิจิทัล ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้ฟังให้คำแนะนำว่า “อยากให้รายการวิทยุ
มีเนื้อหาสาระเกร็ดความรู้ทั่วไป เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เพิ่มเติม
รายการที่ให้ความบันเทิง ให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการขอเพลงมากขึ้น และต้องการให้รายการที่มี
เนื้อหาคำสอนเกี่ยวกับธรรมะไว้เช่นเดิม และในส่วนของช่วงเวลาการออกอากาศปัจจุบันมีสัดส่วน
ช่วงเวลาการออกอากาศที่เหมาะสมและพอดีกับช่วงเวลาของผู้ฟัง จึงอยากให้คงสัดส่วนเวลาในการ
ออกอากาศเช่นเดิม”

สิ่งที่สถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยารามควรที่จะพัฒนาไปพร้อมกับ
การเปลี่ยนผ่านไปสู่การวิทยุระบบดิจิทัล คือ เปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาโดยเพิ่มเนื้อหาให้หลากหลาย
มากยิ่งขึ้น เพิ่มเนื้อหาในด้านสุขภาพ เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพเข้ามาจัดรายการเพื่อให้ความรู้
กับผู้ฟัง และต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนเข้าถึงชุมชน เช่น ประกาศโฆษณาเวลามีงานบุญตามหมู่บ้าน
ต่างๆ มีการจัดกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชน เป็นต้น

4.3.4 ความคิดเห็นของผู้ฟังอารยธรรมลำน้ำโดม

การวิจัยความพึงพอใจของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ โสภภาพันธุ์ อายุ 57 ปี และนายเพียร จรลี อายุ 51 ปี ซึ่งเป็นสมาชิกในอำเภอเดชอุดม ทำการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2559 ผลการวิจัยสามารถสรุปเป็นประเด็นตามตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.24

ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม

ประเด็น	สรุปผล
การรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในระบบอนาล็อก - ความถี่ในการรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน - ประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังรายการของวิทยุชุมชน - รายการของวิทยุชุมชนมีความหลากหลาย - ผู้จัดรายการของวิทยุชุมชนแสดงความเป็นกันเอง มีลีลาการในการพูด - ปัญหาในการรับฟังวิทยุชุมชน	- ผู้ฟังรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนทุกวัน ในช่วงเวลาที่อยู่บ้าน หรือช่วงเวลาทำงาน - รายการที่ได้รับฟังมีประโยชน์ต่อผู้รับฟังเป็นอย่างมาก - รายการที่ออกอากาศของสถานีวิทยุมีความหลากหลายในการนำเสนอ - ผู้จัดรายการอย่างเป็นกันเองกับผู้ฟัง แต่ไม่มีลีลาในการจัดรายการที่น่าสนใจ - มีปัญหาในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนในบางครั้ง

ตารางที่ 4.24

ความคิดเห็นของผู้ฟังสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม(ต่อ)

ประเด็น	สรุปผล
<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฟังมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน - รายการของสถานีวิทยุชุมชนมีโฆษณาเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน <p>ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับฟังวิทยุระบบดิจิทัล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฟังมีความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย - ผู้ฟังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล <p>ความต้องการในการรับฟังวิทยุชุมชนในระบบดิจิทัล</p> <ul style="list-style-type: none"> - เนื้อหาที่ต้องการฟังจากรายการของวิทยุชุมชน - ช่วงเวลาในการออกอากาศรายการ - ความต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนพัฒนาเปลี่ยนแปลง 	<ul style="list-style-type: none"> - สถานีวิทยุชุมชนจะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมโดยการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฟังกับสถานีวิทยุ เพื่อให้ได้พบปะ พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กัน - ไม่มีโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อหาผลประโยชน์ทางธุรกิจ <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ฟังไม่มีความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย ในการซื้ออุปกรณ์วิทยุระบบดิจิทัล - ผู้ฟังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล <ul style="list-style-type: none"> - ต้องการให้มีเนื้อหารายการข่าวที่น่าสนใจมากขึ้น และเนื้อหารายการศาสนาที่หลากหลายกว่าเดิม - เพิ่มช่วงเวลาในการออกอากาศมากขึ้น - สถานีวิทยุชุมชนแก้ปัญหาในเรื่องการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้าไปพูดคุยในรายการ และจัดกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชนบ่อยขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ฟังให้ความเห็นว่า “ฟังพอใจในการรับฟังรายการจากสถานีเป็นอย่างมาก เพราะเป็นสถานีที่ให้ความรู้เรื่องธรรมะดีมาก ปกติจะฟังรายการจากวิทยุชุมชนทุกวัน ในช่วงเวลาที่ไปไร่ นา ห่างจากการประกอบกิจการส่วนตัว ซึ่งจะอาศัยเสียงวิทยุเป็นเพื่อนในการทำกิจวัตรประจำวันยามเช้า และรายการในช่วงเวลาเย็น ซึ่งเป็นช่วงที่พระอาจารย์สอนธรรมะ และสวดมนต์

ก่อนนอน เนื่องจากรายการที่รับฟังมีประโยชน์ต่อผู้ฟังที่ต้องการรับฟังเนื้อหาในด้านธรรมะ สอนให้เป็นคนดี เนื้อหาธรรมะไม่ม่งมาย พระอาจารย์เทศนาธรรมในช่วงเช้า และก่อนนอน ช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้ฟังได้เป็นอย่างดี สามารถนำไปปฏิบัติปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ แต่รายการที่ ออกอากาศของสถานีจะไม่มี ความหลากหลายสักเท่าไร เพราะส่วนมากจะมีเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับ ธรรมะ เป็นการเทศนาธรรม ไม่มีเพลงฟังเพื่อความบันเทิงเหมือนคลื่นวิทยุทั่วไป ขาดความหลากหลายที่จะทำให้เกิดความสุขสนาน แต่จะมีความหลากหลายในด้านเนื้อหาที่นำเสนอ ผ่านรายการ เช่น นิทานธรรมะ เพลงธรรมะ บทสวดมนต์ ต่างๆ ที่ฟังแล้วไม่รู้สึกรำคาญ และไม่มีโฆษณา เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางธุรกิจสอดแทรกเข้ามาในรายการอีกด้วย”

ผู้ฟังให้ข้อมูลต่อไปว่า “ผู้จัดรายการก็มีส่วนทำให้รายการไม่น่าเบื่อได้เหมือนกัน เพราะผู้จัดรายการของสถานี ส่วนใหญ่จะเป็นพระอาจารย์วัดป่าห้วยขาวสารเจริญธรรม พระอาจารย์ จะใช้ภาษาท้องถิ่น ผสมกับภาษากลางในการเทศนา เพื่อสร้างความเป็นกันเองกับผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังเกิด ความสุขสนาน ไม่มีลีลาในการพูดหรือจัดรายการมากนัก แต่เมื่อรับฟังแล้วรู้สึกว่าเป็นเทศนาธรรมที่ ไม่น่าเบื่อ สถานีขอจัดงานบุญภายในวัด เพื่อให้ผู้ฟังกับผู้จัดรายการได้พบปะพูดคุยกัน อีกทั้งยังเป็นการทำบุญ ระดมทุนเพื่อนำไปสนับสนุนกิจการสถานีวิทยุชุมชน ให้สามารถอยู่รอดได้ ซึ่งการจัดงาน กิจกรรมในแต่ละครั้งจะมีผู้ฟังบางกลุ่มเป็นผู้ประสานงานกับคนในชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคน ได้ร่วมทำบุญด้วยกัน”

ส่วนของปัญหาในการรับฟังคลื่นวิทยุชุมชน ผู้รับฟังกล่าวว่า “มีปัญหาในการฟัง วิทยุในบางครั้ง คือสัญญาณขาดๆหายๆบ้าง ในช่วงเดินทางเช่น เดินทางจากบ้านไปไร่ ไร่มีช่วงที่ สัญญาณขาดหายบ้าง หรืออาศัยอยู่กลางทุ่งนา ก็ไม่สามารถรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนได้ อยากให้ทางสถานีแก้ปัญหานี้ด้วย”

ด้านความพร้อมของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับฟังวิทยุระบบดิจิทัล ผู้ฟังกล่าวว่า “ไม่เคยรู้เรื่องเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัลเลย เพราะไม่เคยได้รับฟังข่าวการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับเรื่องนี้ และถ้าต้องซื้อวิทยุใหม่ก็จะต้องทราบราคาของวิทยุก่อน หากราคาของวิทยุดิจิทัลไม่ สูงเกินไป ก็พร้อมที่จะซื้อวิทยุใหม่ เพราะคนในครอบครัวชอบรับฟังข่าวจากวิทยุมากกว่าสื่อโทรทัศน์ เนื่องจากไม่มีโฆษณาขึ้นรายการ แต่หากราคาของวิทยุสูงเกินไปก็ไม่ซื้อวิทยุเครื่องใหม่ในทันทีที่มีการเปลี่ยนแปลง เพราะ อุปกรณ์วิทยุยังไม่มีความจำเป็นมากพอที่จะต้องลงทุนซื้อทันที จะรอให้ผ่าน ช่วงแรกไปสักระยะหนึ่งก่อนแล้วค่อยซื้อวิทยุที่ลดราคาลง”

ความต้องการในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม ในระบบดิจิทัล ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้ฟังให้คำแนะนำว่า “ต้องการให้รายการวิทยุเพิ่มเนื้อหา สารในด้านสุขภาพ อนามัยที่ใกล้ตัว เพราะคนในชุมชนไม่มีความรู้เรื่องโรคร้ายไข้เจ็บมากนัก จึงอยาก ให้รายการนำเนื้อหาเหล่านี้มาแนะนำเสนอ เพิ่มเนื้อหาศาสนาอื่นๆบ้าง เช่น เรื่องราวของศาสนาคริสต์

ศาสนาอิสลาม เป็นต้น เพราะถ้าผู้ฟังได้รู้เกี่ยวกับศาสนาอื่นบ้าง ก็จะสามารถเข้าใจคนที่นับถือศาสนา นั้นๆ และคนในชุมชนมีหลายศาสนา ถ้าสถานีวิทยุให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาอื่น คาดว่าจำนวนผู้ฟัง จะเพิ่มมากขึ้น และควรมีรายการข่าวที่น่าสนใจมากขึ้น เช่น มีรายการที่นำเสนอข่าวต่างประเทศ สถานการณ์บ้านเมือง เพราะ ทุกข่าวล้วนมีความสำคัญ ถ้าคนในชุมชนได้รับฟังจะทำให้เกิดประโยชน์ เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ และรู้เท่าทันสถานการณ์บ้านเมืองทั้งในประเทศและนอกประเทศไปพร้อมๆกัน”

ส่วนของช่วงเวลาในการออกอากาศนั้นเห็นว่าสถานีวิทยุชุมชนควรเปิดรายการเพิ่ม ช่วงเวลาเช้าและช่วงกลางวัน เพิ่มเวลาออกอากาศรายการธรรมะให้มากขึ้น เพราะเป็นช่วงเวลาที่ฟัง วิทยุมากที่สุด จึงอยากได้รับฟังธรรมะนานๆ และกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่บ้านจะได้เปิดฟังรายการจาก สถานีวิทยุชุมชนได้ เมื่อผู้สูงอายุได้รับฟังจะทำให้ไม่รู้สึกลำเอียง จะมีความรู้สึกผ่อนคลายเหมือนมีเพื่อน พูดคุยด้วยตลอดเวลา

สิ่งที่สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมควรที่จะพัฒนาไปพร้อมกับการเปลี่ยนผ่าน ไปสู่การวิทยุระบบดิจิทัล คือสถานีวิทยุชุมชนควรที่จะเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมออกความคิดเห็นในด้านต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้าไปพูดคุยในรายการ สถานีวิทยุจัดกิจกรรมกับ ผู้ฟังบ่อยๆ เช่น จัดกิจกรรมงานบุญที่สนุกสนาน ให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วม กับสถานีวิทยุชุมชนมากขึ้น เพื่อให้ผู้ฟัง คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานีวิทยุชุมชนด้วย

4.3.5 สรุปความคิดเห็นของผู้ฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชน ในจังหวัดอุบลราชธานี

จากผลการวิจัยความพึงพอใจของผู้ฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความพึงพอใจของผู้ฟังรายการมีความเหมือนและความแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยสามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

4.3.5.1 การรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนในระบบอนาล็อก

(1) ประเด็นความถี่ในการรับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน

ผู้ฟังส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับฟังรายการจากวิทยุชุมชนทุกวัน ผู้ฟังจะฟังรายการจากทางสถานีวิทยุในช่วงเวลาทำกิจกรรมต่างๆ ส่วนใหญ่จะรับฟังในช่วงเวลาที่อาศัยอยู่บ้าน ช่วงเวลาเย็นหลังกลับจากทำงาน หลังเลิกเรียน เพราะเป็นช่วงเวลาพักผ่อน ทำอาหาร หรือทำกิจกรรมภายในบ้าน

(2) ประเด็นประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังรายการของวิทยุชุมชน

ผู้ฟังเห็นว่ารายการของวิทยุชุมชนมีประโยชน์ต่อผู้ฟัง เนื่องจากรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุชุมชนมุ่งให้ความรู้ แนะนำเกี่ยวกับการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับธรรมะ คำสอนธรรมะใกล้ตัวที่สามารถเข้าใจง่าย เช่น การทำความดีละเว้นความชั่ว ธรรมะที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ และนำเสนอข่าวการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ

(3) ประเด็นรายการของวิทยุชุมชนมีความหลากหลาย

รายการของวิทยุชุมชนทั้ง 4 แห่งมีความหลากหลายที่แตกต่างกัน บางสถานีวิทยุชุมชนไม่ได้มีรายการที่หลากหลาย โดยผู้วิจัยแบ่งตามตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.25

ความหลากหลายทางด้านเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนอุบลราชธานี

ชื่อสถานีวิทยุชุมชน	ความหลากหลายในรายการ	
	มีความหลากหลาย	ไม่มีความหลากหลาย
อุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง	✓	
วิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	✓	
พระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	✓	
อารยธรรมลำน้ำโดม		✓

จากตารางข้างต้น ผลการศึกษาพบว่า สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง ,วิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO และพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม มีความหลากหลายของรายการที่ออกอากาศ เช่น รายการมีเนื้อหาประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมภายในอำเภอ ข่าวสารบ้านเมือง รายการสาระความรู้ในด้านต่างๆ และมีรายการเพื่อความบันเทิง เป็นต้น และสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม ไม่มีความหลากหลายในรายการเนื่องจาก รายการส่วนใหญ่มุ่งเนื้อหาที่เกี่ยวกับธรรมชาติ การเกษตรกรรม ไม่มีเพลงฟังเพื่อความบันเทิงเหมือนคลื่นวิทยุทั่วไป

(4) ประเด็นผู้จัดรายการของสถานีวิทยุชุมชนแสดงความเป็นกันเอง

มีลีลาการในการพูด

ผู้จัดรายการของสถานีวิทยุชุมชนทั้ง 4 แห่งแสดงความเป็นกันเอง มีลีลาในการพูดขณะที่จัดรายการ โดยผู้จัดรายการส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชน ผู้ฟังก็จะมีคามสนิทสนมคุ้นเคยไปโดยปริยาย นอกจากนี้ผู้จัดรายการยังสามารถประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ได้อย่างน่าสนใจ ทำให้ผู้ฟังมีอารมณ์ร่วมไปกับผู้จัดรายการ และผู้จัดรายการใช้ภาษาอีสานซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นผสมกับภาษากลางในการจัดรายการเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

(5) ประเด็นผู้ฟังมีส่วนร่วมกับสถานีวิทยุชุมชน

สถานีวิทยุชุมชนส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมกับสถานีโดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในรายการเปิดรับสายโทรศัพท์จากผู้ฟังเพื่อให้โทรศัพท์เข้ามาพูดคุยเพื่อมีส่วนร่วมในรายการ ซึ่งได้รับผลตอบรับจากผู้ฟังเป็นอย่างดี ให้ทำให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้ฟังกับผู้จัดรายการ และสถานีวิทยุได้จัดกิจกรรมร่วมกับผู้ฟังรายการเป็นประจำ เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมงานบุญ ระดมทุนเข้าวัด เป็นต้น ซึ่งการจัดกิจกรรมเช่นนี้เป็นการสร้างความรักสามัคคีในชุมชน และทำผู้จัดรายการของสถานีวิทยุชุมชนกับกลุ่มผู้ฟังได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

(6) ประเด็นรายการของสถานีวิทยุชุมชนมีโฆษณาเพื่อหาผลประโยชน์

ส่วนตน

รายการของสถานีวิทยุชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีโฆษณาเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน แต่บางสถานีวิทยุชุมชนยังมีข้อความโฆษณาทางธุรกิจอยู่บ้าง ซึ่งสามารถจำแนกตามตาราง ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.26

สถานีวิทยุชุมชนอุบลราชธานีที่มีโฆษณาแอบแฝง

ชื่อสถานีวิทยุชุมชน	โฆษณาทางธุรกิจ	
	ไม่มีโฆษณาทางธุรกิจ	มีโฆษณาทางธุรกิจ
อุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง		✓
วิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO	✓	
พระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม	✓	
อารยธรรมลำน้ำโดม	✓	

จากตารางข้างต้น ผลการวิจัยพบว่า สถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO, พระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม และอารยธรรมลำน้ำโดม ไม่มีการออกอากาศโฆษณาทางธุรกิจเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตน แต่สถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสื่อฮักแพง

มีการออกอากาศโฆษณาทางธุรกิจอยู่บ้าง เช่น การโฆษณาขายปุ๋ย โฆษณาประชาสัมพันธ์ห้างทอง เป็นต้น

(7) ประเด็นปัญหาในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชน

ผู้ฟังส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชน เมื่อผู้ฟังรับฟังรายการภายในเขตที่สามารถรับฟังรายการได้ ก็สามารถรับฟังได้ชัดเจน แต่หากออกนอกเขตที่คลื่นสัญญาณจะส่งได้ก็จะไม่สามารถรับฟังได้ ตามปกติ

4.3.5.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านไปสู่การรับฟังวิทยุระบบดิจิทัล

(1) ประเด็นความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย

ผู้ฟังส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในด้านค่าใช้จ่าย ในการซื้ออุปกรณ์วิทยุระบบดิจิทัลในทันที เพราะหากราคาของวิทยุดิจิทัลไม่สูงนัก ผู้ฟังพร้อมที่จะใช้จ่ายในการเปลี่ยนอุปกรณ์วิทยุสำหรับรับฟังการกระจายเสียงระบบดิจิทัล แต่หากราคาของวิทยุสูงเกินไปก็จะไม่ซื้อวิทยุเครื่องใหม่ในทันทีที่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากอุปกรณ์วิทยุยังไม่มีควมจำเป็นมากพอที่จะต้องลงทุนซื้อทันที

(2) ประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล

ผู้ฟังส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล เพราะไม่เคยได้รับฟังข่าวการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องนี้

4.3.5.3 ความต้องการในการรับฟังวิทยุชุมชนในระบบดิจิทัล

(1) ประเด็นเนื้อหาที่ต้องการฟังจากรายการของสถานีวิทยุชุมชน

ผู้ฟังต้องการให้รายการของสถานีวิทยุชุมชนมีเนื้อหาที่เพิ่มมากขึ้น ต้องการรายการที่มีเนื้อหาสาระเพิ่มขึ้นทั้งความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ใกล้ตัวชาวบ้าน เช่น กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน กฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขาย กฎหมายเกี่ยวกับครอบครัว เป็นต้น เพิ่มเติมเนื้อหา

เกี่ยวกับเรื่องการศึกษา และเนื้อหาด้านความบันเทิง รายการเพลง แต่ในส่วนของเนื้อหารายการอื่นในปัจจุบันรายการที่สถานีวิทยุชุมชนนำเสนอมีเนื้อหาที่หลากหลายอยู่แล้ว จึงอยากให้คงไว้เช่นเดิม

(2) ประเด็นช่วงเวลาในการออกอากาศรายการ

ผู้ฟังเห็นว่า ปัจจุบันการออกอากาศรายการของสถานีวิทยุชุมชนอุบลคน เหล่าเสื่อฮักแพง,วิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO และพระพุทธรศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม มีสัดส่วนช่วงเวลาการออกอากาศที่เหมาะสมและพอดีกับช่วงเวลาของผู้ฟัง จึงอยากให้คงสัดส่วนเวลาในการออกอากาศเช่นเดิม

แต่สถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดมมีช่วงเวลาออกอากาศไม่มากนักเท่าไร ผู้ฟังจึงต้องการให้เปิดรายการเพิ่มช่วงเช้าและช่วงกลางวัน เพิ่มเวลาออกอากาศรายการธรรมะให้มากขึ้น และกลุ่มผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่บ้านจะได้เปิดฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนได้ เมื่อผู้สูงอายุได้รับฟังจะทำให้ไม่รู้สึกเบื่อ จะมีความรู้สึกผ่อนคลายเสมือนมีเพื่อนพูดคุยด้วยตลอดเวลา

(3) ประเด็นความต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนพัฒนาเปลี่ยนแปลง

ผู้ฟังส่วนใหญ่เห็นว่า สถานีวิทยุชุมชนต้องพัฒนาในเรื่องงบประมาณสนับสนุน เพราะการบริหารในด้านอื่นๆของสถานีวิทยุชุมชนมีความพร้อมอยู่แล้ว แต่ยังขาดเงินทุนค่าน้ำ ค่าไฟที่จะนำมาใช้จ่ายในส่วนนี้ และในส่วนอื่นมีการพัฒนาที่ต่อเนื่องอยู่แล้ว จึงไม่เห็นว่าจะต้องพัฒนาในด้านใดเป็นพิเศษ

สถานีวิทยุชุมชนควรที่จะเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ร่วมออกความคิดเห็นในด้านต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้าไปพูดคุยในรายการ สถานีวิทยุจัดกิจกรรมกับผู้ฟังบ่อยๆ เช่น จัดกิจกรรมงานบุญที่สนุกสนาน ให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วม กับสถานีวิทยุชุมชนมากขึ้น เพื่อให้ผู้ฟัง คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานีวิทยุชุมชนด้วย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ภายใต้อำนาจที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยการจดข้อมูล บันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง รวมทั้งการศึกษาจากข้อมูลเอกสารต่างๆ (Document) เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงการเสนอเนื้อหาของสถานีวิสาหกิจชุมชนในระบบวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการปรับตัวเรื่องการผลิตเนื้อหาและความพร้อมในด้านทรัพยากรของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ในการเปลี่ยนสู่วิสาหกิจชุมชนระบบดิจิทัล และศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับตัวในเนื้อหาสำหรับการทำงานของสถานีวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบการกระจายเสียงแบบดิจิทัลต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าศึกษาข้อมูลและสามารถสรุปสาระสำคัญจากคำตอบของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยสามารถจัดกลุ่มผลการวิจัยที่ค้นพบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

5.1.1 สรุปสภาพการณ์สถานีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีระบบอนาล็อก ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ และการนำเสนอเนื้อหา

5.1.1.1 สรุปสภาพการณ์สถานีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ระบบอนาล็อก ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรงบประมาณ

จากการสังเกตสภาพการณ์ของสถานีวิสาหกิจชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี พบว่ามีการดำเนินกิจการสถานี ผู้อำนวยการสถานีวิสาหกิจชุมชนไม่ได้จบการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานีวิสาหกิจ โดยตรง ดังนั้นในการบริหารงานสถานีวิสาหกิจชุมชน ผู้อำนวยการสถานีจึงใช้หลักการบริหารองค์กรเข้ามาใช้ในการดำเนินงานสถานีวิสาหกิจชุมชน แต่มีการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในการบริหารให้เป็นไป

ตามเป้าหมายที่ควรจะเป็นของสภาพการณ์สถานีวิทยชุมชน และสถานีวิทยชุมชนมีบุคลากรในการทำงานที่จำกัด เพราะการทำงานกับสถานีอยู่ในรูปแบบอาสาสมัครที่ไม่มีค่าตอบแทน หากพิจารณาตามผังโครงสร้างการบริหารจัดการสถานีทั่วไป ของ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ(กสทช.) พบว่า

คณะกรรมการบริหารของสถานีวิทยชุมชนมีจำนวนทั้งหมด 5 คน และผู้ทำงานในตำแหน่งอื่นๆ 3-4 คน ในกรณีที่สถานีวิทยชุมชนมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้ครบทุกตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีจึงได้มีการปรับโครงสร้างการบริหารงานให้เข้ากับจำนวนบุคลากรที่มีอยู่ ส่งผลให้สถานีวิทยชุมชนมีการจัดการโครงสร้างองค์กรที่แตกต่างกันออกไป โดยบางคนทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารและผู้อำนวยการสถานี หรือบางคนทำหน้าที่กรรมการบริหารและตำแหน่งอื่นๆ ควบคู่กันไปด้วย

ทั้งนี้ บุคลากรที่ทำงานภายในสถานีวิทยชุมชนในปัจจุบันเป็นอาสาสมัครของชุมชนที่สนใจทำงานเพื่อส่วนรวม แต่ไม่มีความรู้ ไม่มีวุฒิการศึกษาที่ตรงกับการทำงานภายในสถานีวิทยชุมชนโดยตรง ทุกคนเข้ามาเรียนรู้จากการทำงานภายในสถานีวิทยชุมชนโดยการปฏิบัติจริง ส่วนตัวผู้อำนวยการสถานีเองก็ประสบปัญหาในเรื่องความรู้ทางด้านกฎหมายโดยเฉพาะด้านของวิทยุชุมชน ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะเรื่อง ผู้อำนวยการสถานีจำเป็นต้องศึกษาทุกครั้งที่ต้องดำเนินการเรื่องต่างๆของสถานี เมื่อมีการดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารของสถานีวิทยชุมชนเป็นผลทำให้การดำเนินการเกิดความล่าช้า

ในส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบจากสภาพการณ์มีหลายประการ แต่ปัญหาในด้านงบประมาณจะเป็นปัญหาหลัก สถานีวิทยชุมชนประสบปัญหาในเรื่องงบประมาณรายรับที่ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ และค่าซ่อมบำรุงภายในสถานี เป็นอย่างมากเนื่องจากสถานีวิทยชุมชนเป็นสถานีวิทยที่ไม่มีรายได้ จากการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ หรือการแสวงหาผลกำไรในด้านต่างๆ รายรับของสถานีวิทยชุมชนในปัจจุบันจึงมาจากการบริจาคของประชาชนทั้งสิ้น นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาในด้านบุคลากร เนื่องจากบุคลากรที่เข้ามาทำงานภายในสถานีวิทยชุมชนไม่ได้รับค่าตอบแทนในการทำงาน ทำให้บางครั้งบุคลากรไม่มีแรงจูงใจในการเข้ามาทำงาน ผู้อำนวยการก็ไม่สามารถควบคุมหรือออกคำสั่งได้อย่างเต็มที่ จึงเกิดปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอต่อการทำงาน

5.1.1.2 สรุปสภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชน ในจังหวัดอุบลราชธานีระบบอนาล็อก

สำหรับการนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีในระบบอนาล็อก ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจว่า สถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่นำเสนอเนื้อหาในด้านธรรมะเป็นหลัก กล่าวคือ สถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีทั้งหมด 4 สถานี มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเนื้อหาในด้านธรรมะเป็นหลัก 3 สถานี และสถานีที่เหลือนำเสนอเนื้อหาทางการศึกษาเป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตามสถานีวิทยุชุมชนทั้งหมดทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนได้รับรู้ข่าวสารกิจกรรมต่างๆของชุมชนโดยพร้อมเพรียงกัน โดยสถานีมีระยะเวลาในการออกอากาศ ในช่วงเวลา 04.00 – 23.00 น. ซึ่งแต่ละสถานีมีการจัดการเวลาที่ลดหลั่นกันลงไป ตามความเหมาะสม และความพร้อมของผู้จัดรายการ

ในส่วนของกลุ่มผู้ฟังที่สถานีวิทยุชุมชนได้ตั้งเป้าหมายไว้ ก็คือ กลุ่มคนในชุมชนผู้ที่ว่างจากการทำงานอาศัยอยู่ที่บ้าน เป็นหลัก และกลุ่มเป้าหมายรอง คือกลุ่มประชาชนทั่วไปที่สามารถรับฟังรายการจากคลื่นสถานีวิทยุชุมชนได้ ข้อมูลจากสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ปี 2558 ระบุประชากรในจังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนทั้งสิ้น 1,857,429 คน อำเภอที่สามารถรับคลื่นจากสถานีวิทยุชุมชนได้ คือ อำเภอเดชอุดมและอำเภอเหล่าเสือโก้ก ซึ่งอำเภอเดชอุดมประกอบด้วยสถานีวิทยุชุมชนอารยธรรมลำน้ำโดม สถานีวิทยุชุมชนพระพุทธศาสนาวัดเวตวันวิทยาราม และสถานีวิทยุชุมชนวิทยุเพื่อการศึกษา R-TECH RADIO ส่วนอำเภอเหล่าเสือโก้กสามารถรับคลื่นจากสถานีวิทยุชุมชนอุบลคนเหล่าเสืออีกแห่ง จำนวนประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของสถานีวิทยุชุมชน จึงสามารถแบ่งตามอำเภอได้ดังนี้ สถานีวิทยุพื้นที่อำเภอเดชอุดม มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 176,560 คน และสถานีวิทยุชุมชนพื้นที่อำเภอเหล่าเสือโก้ก มีประชากรจำนวน 27,407 คน ซึ่งจำนวนประชากรที่กล่าวมาเป็นกลุ่มเป้าหมายของสถานีวิทยุชุมชน

เมื่อสถานีวิทยุชุมชนได้ตรวจสอบถึงผลตอบรับของผู้ฟังจากการพูดคุยกับคนในชุมชนทั้งจากทางโทรศัพท์ และการพบปะกัน พบว่า กลุ่มเป้าหมายประชาชนในพื้นที่ทั้งหมดไม่ได้รับฟังรายการจากสถานีทุกคน แต่กลุ่มผู้ฟังที่รับฟังรายการก็ให้การตอบรับเป็นอย่างดี ผู้จัดรายการรายการของสถานีวิทยุ และสถานีวิทยุชุมชนเป็นที่รู้จักของคนในชุมชน และผู้ฟังให้ความร่วมมือกับสถานี โดยวิธีการโทรศัพท์เข้ามาพูดคุยกับผู้จัดรายการ และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของสถานี เช่นงานบุญอยู่เป็นประจำ

สรุปได้ว่าวัตถุประสงค์หลักของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมะ เป็นเนื้อหาที่ถูกให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกของการจัดทำสถานีวิทยุชุมชน และได้รับผลตอบรับจากกลุ่มผู้ฟังในเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจ โดยวัดจากการจัดกิจกรรมของสถานี และการพูดคุยกับกลุ่มผู้ฟัง เนื่องจาก ในสังคมปัจจุบันคนรุ่นใหม่มีการดำเนินชีวิตที่รวดเร็ว มีภารกิจที่ต้องทำทุกวัน ฉะนั้น การเข้าวัดเพื่อทำบุญ หรือฟังธรรมะจึงไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตของคนในยุคปัจจุบันมากนักสถานีวิทยุชุมชนจึงก่อตั้งขึ้นเพื่อต้องการเป็นสื่อเพื่อส่งเสริมธรรมะของพระพุทธเจ้าให้กับคนในชุมชนได้รับฟังเมื่ออาศัยอยู่ที่บ้านหรือในขณะที่ขับรถไปทำงานซึ่งเป็นกุศโลบายของสถานีวิทยุชุมชนที่ว่า“ถึงแม้ไม่มีเวลาวางที่จะเข้าวัดเพื่อฟังธรรมะ แต่ก็สามารถรับฟังธรรมะได้ตลอดเวลา” เพราะสังคมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนา และเชื่อว่าพระพุทธศาสนาจะเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนในสังคมได้ดีที่สุด

5.1.2 สรุปความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ และการนำเสนอเนื้อหา

5.1.2.1 สรุปความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรงบประมาณ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลในด้านความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัล ของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรงบประมาณพบว่า ในปัจจุบันผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนทั้งหมด ไม่ทราบถึงนโยบาย และแผนแม่บท รวมทั้งวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนผ่านวิทยุระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล เนื่องจากยังไม่ได้รับข้อมูล การประชาสัมพันธ์จากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเกี่ยวกับนโยบายนี้อย่างเป็นทางการ แต่ทราบข่าวจาก สื่ออื่นๆ อาทิ สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ ว่าจะมีการเปลี่ยนผ่านโทรทัศน์และวิทยุไปสู่ระบบดิจิทัลในภาพโดยรวม ด้วยเหตุนี้สถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีจึงยังไม่มีแผนนโยบายการทำงาน เพื่อเตรียมการที่จะปรับรูปแบบของสถานีวิทยุชุมชนในรูปแบบการกระจายเสียงอนาล็อกไปสู่การกระจายเสียงดิจิทัล

สรุปได้ว่าสถานีวิทยุชุมชนทั้งหมดยังไม่มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนสู่วิद्यุชุมชนระบบดิจิทัล เนื่องจากผู้อำนวยการสถานียาขาดข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายดิจิทัล ซึ่งส่งผลกระทบต่อแผนการทำงานของสถานียาต่อไปได้ อีกทั้งทรัพยากรงบประมาณเป็นปัญหาหลักในการบริหารจัดการ

หากต้องเปลี่ยนการออกอากาศไปสู่ระบบดิจิทัล สถานีวิद्यุชุมชนก็จะประสบปัญหาในด้านค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์ใหม่ที่จะเพิ่มขึ้นจากค่าใช้จ่ายที่ต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว และทรัพยากรบุคลากรที่ปฏิบัติงานยังไม่มีความพร้อม ทั้งในด้านความรู้ และความสามารถเฉพาะด้านที่จะเข้ามาทำงานภายในสถานีวิद्यุชุมชนโดยตรง จึงทำให้สถานีวิद्यุชุมชนเกิดความลังเลใจที่จะเปลี่ยนสถานีวิद्यุชุมชนระบบอนาล็อกให้เป็นสถานีวิद्यุชุมชนระบบดิจิทัล เมื่อนโยบายเปลี่ยนผ่านระบบวิทยุดิจิทัล เข้ามาจึงทำให้เกิดภาระต่อสถานีวิद्यุชุมชนที่จะตอบรับนโยบายนี้ และเมื่อสถานีวิद्यุชุมชนมีเงินทุนไม่เพียงพอต่อการลงทุน หรือการลงทุนไม่คุ้มค่าที่จะเสี่ยง ก็จะต้องปิดสถานีวิद्यุชุมชนไป

5.1.2.2 สรุปความพร้อมในการนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิद्यุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีเมื่อเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัล

หากสถานีวิद्यุชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การทำงานภายใต้ระบบดิจิทัล การนำเสนอเนื้อหา รูปแบบรายการของสถานีวิद्यุชุมชน จะมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นที่ไปตามสัดส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม กำหนดไว้ แต่จะยังคงเนื้อหาหลักด้านธรรมะ การศึกษา และการประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายในชุมชน ไว้เช่นเดิม เพราะเนื้อหาหลักเป็นรากฐานของวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งสถานีวิद्यุชุมชน แต่ก็จะมีเนื้อหารายการที่เป็นประโยชน์ และความบันเทิงเพิ่มมากขึ้น เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพ เนื้อหาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมาย เป็นต้น เพื่อให้ผู้ฟังได้รับความหลากหลายในด้านเนื้อหาเพิ่มมากขึ้นยิ่งกว่าเดิม

จากประเด็นความพร้อมในการนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิद्यุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัล สรุปได้ว่าการนำเสนอเนื้อหาในระบบอนาล็อกและการปรับตัวในเรื่องการผลิตเนื้อหาเพื่อเปลี่ยนสู่ระบบดิจิทัลนั้น สถานีวิद्यุชุมชนยังคงให้ความสำคัญกับเนื้อหาในเรื่องของธรรมะ การศึกษา และการประชาสัมพันธ์ข่าวภายในชุมชน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้งสถานีวิद्यุชุมชน และเนื้อหาเหล่านี้จะยังคงมีในการผลิตเพื่อออกอากาศในระบบดิจิทัลต่อไป

5.1.3 สรุปความคิดเห็นของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุดิจิทัลของประชาชน ในจังหวัดอุบลราชธานี

หากสถานีวิทยุชุมชนจะเปลี่ยนรูปแบบในการออกอากาศระบบดิจิทัล กลุ่มผู้ฟังมีความเห็นว่า ในปัจจุบันรายการที่นำเสนอผ่านสถานีวิทยุชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ฟังได้พอสมควร แต่หากสถานีวิทยุชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่วิทยุดิจิทัล กลุ่มผู้ฟังอยากให้คงเนื้อหาที่นำเสนออยู่ในระบบอนาล็อกไว้เช่นเคย หรือปรับปรุงเนื้อหาในบางส่วนให้เพิ่มมากขึ้น เช่น ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ดิน กฎหมายการซื้อขาย เกี่ยวกับการศึกษา และเนื้อหาด้านความบันเทิง เช่น รายการเพลง เพื่อให้รายการมีความหลากหลายไม่จำเจ ส่วนของเวลาออกอากาศนั้นในปัจจุบันมีสัดส่วนช่วงเวลาการออกอากาศที่เหมาะสมและพอดีกับช่วงเวลาของผู้ฟังอยู่แล้ว ขอให้คงสัดส่วนในการออกอากาศไว้เช่นเดิม ซึ่งในปัจจุบันกลุ่มผู้ฟังส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนทุกวัน เพราะเห็นว่ารายการของสถานีวิทยุชุมชนมีความหลากหลายด้านเนื้อหาในระดับปานกลาง กล่าวคือ เนื้อหารายการส่วนใหญ่นำเสนอเนื้อหาหลักของสถานีมากกว่าเนื้อหาสร้างความบันเทิง รายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุชุมชนมุ่งให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมะ คำสอนธรรมะใกล้ตัวที่สามารถเข้าใจง่าย แนะนำเกี่ยวกับการศึกษา และมีเนื้อหาประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมภายในอำเภอ แต่ขาดเนื้อหาสร้างความบันเทิงอยู่มาก แต่อย่างไรก็ตามผู้จัดรายการมักจะนำเสนอเนื้อหารายการที่มีประโยชน์ต่อผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังมีความสนใจในการรับฟังรายการ อีกทั้งผู้จัดรายการมีลีลาในการพูดที่ดึงดูดผู้ฟัง แสดงความเป็นกันเอง โดยใช้ภาษาอีสานซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นผสมกับภาษากลางในการจัดรายการเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น และยังเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมโดยเปิดรับสายโทรศัพท์เพื่อพูดคุยกับผู้ฟังอีกด้วย

ในภาพรวมกลุ่มผู้ฟังมีความพึงพอใจในการรับฟังเนื้อหารายการจากสถานีวิทยุชุมชน อยู่ในเกณฑ์ที่ดี และให้ความร่วมมือในการแนะนำให้สถานีวิทยุชุมชนปรับปรุงเนื้อหาเพิ่มเติมเมื่อเปลี่ยนเข้าสู่การออกอากาศในระบบดิจิทัล แต่อย่างไรก็ตามในด้านความพร้อมในการเปลี่ยนไปรับฟังวิทยุในระบบดิจิทัล ผู้ฟังยังไม่มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนไปสู่การรับฟังวิทยุในระบบดิจิทัลทันที เนื่องจากกลุ่มผู้ฟังต้องใช้เวลาในการลงทุนซื้อเครื่องรับวิทยุเครื่องใหม่ ซึ่งเกินความจำเป็นในการใช้จ่าย นอกจากนี้กลุ่มผู้ฟังยังเห็นว่า การรับฟังวิทยุในปัจจุบันไม่ใช่เรื่องจำเป็นมากนัก เนื่องจากสามารถรับฟังข่าวจากโทรทัศน์หรือจากโทรศัพท์มือถือได้แล้ว และในฐานะของผู้ฟังอาจจะไม่เปลี่ยนเครื่องรับวิทยุใหม่เพื่อฟังรายการจากสถานีวิทยุกระจายเสียงอีกต่อไป

5.2 อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่อง “ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” สามารถอภิปรายผลโดยนำผลการวิจัยที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้กรอบแนวคิดในเรื่องแนวคิดระบบวิสาหกิจกระจายเสียง ทั้งวิสาหกิจกระจายเสียงออนไลน์ และวิสาหกิจกระจายเสียงดิจิทัล แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์สถานีวิสาหกิจชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิสาหกิจชุมชน และแนวคิดเกี่ยวกับการผลิตเนื้อหาวิทยุ ผู้วิจัยใช้แนวคิดทั้งหมดนี้ รวมถึงงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

5.2.1 สภาพการณ์สถานีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีระบบออนไลน์ ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ และการนำเสนอเนื้อหา

5.2.1.1 สภาพการณ์สถานีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีระบบออนไลน์ ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรงบประมาณ

สภาพการณ์สถานีวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีระบบออนไลน์ ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณมีลักษณะที่ตรงกับแนวคิดเกี่ยวกับสภาพการณ์สถานีวิสาหกิจชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารวิสาหกิจชุมชน ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ได้มีการมุ่งเน้นที่จะดำเนินการให้บรรลุถึงผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สถานีวิสาหกิจชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีปัจจุบันไม่มีความพร้อมสำหรับการทำงานวิทยุระบบดิจิทัล เนื่องจากผู้อำนวยการสถานีวิสาหกิจชุมชนไม่ได้จบการศึกษาในด้านการบริหารงานสถานีวิสาหกิจโดยตรง แต่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในด้านการบริหารงาน ฉะนั้น การบริหารงานสถานีวิสาหกิจชุมชนผู้อำนวยการสถานีวิสาหกิจสามารถใช้หลักการบริหารองค์กรเข้ามาร่วมใช้ในการดำเนินงานสถานีวิสาหกิจชุมชน แต่มีการปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์และโครงสร้างองค์กรที่สามารถยืดหยุ่นได้เพื่อให้เข้ากับสภาพการณ์ความพร้อมของสถานีวิสาหกิจชุมชนและเพื่อให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลัก ซึ่งการทำงานของผู้อำนวยการสถานีวิสาหกิจชุมชนในลักษณะนี้มีความสอดคล้องกับการบริหารการสื่อสารตามแนวคิดการบริหารเชิงระบบ (System Approaches) ที่ได้มีการพัฒนาขึ้นในขณะองค์กรได้มีขนาดใหญ่ขึ้น มีความสัมพันธ์ระหว่างกันขององค์กรต่างๆ ต่อกันมากขึ้น และโยงโยกับการเปลี่ยนแปลงระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอกกับสิ่งที่อยู่ภายในด้วยซึ่งโดยหลักการของแนวคิดของวิธีการเชิงระบบคือ การหวังให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารและจัดการองค์กรให้ดีที่สุด โดยมีการพิจารณาและรับรู้เอาปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลง และที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพผลผลิตของ

องค์กรเข้ามาปรับการทำงานให้ดีขึ้น และสอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ด้วย (ที่ธงชัย สันติวงษ์ และ ชนาธิป สันติวงษ์, 2542)

จากแนวความคิดนี้จะมีความสอดคล้องกับการจัดการบริหารงานของสถานีวิทยุชุมชนในลักษณะที่ว่า การบริหารงานสถานีวิทยุชุมชนไม่ได้มีการจัดการที่เป็นระบบตายตัว แต่สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม เนื่องจากสถานีวิทยุชุมชนเป็นสถานีวิทยุที่ไม่ได้มีผลกำไรหรือผลตอบแทนให้กับผู้ทำงาน ในบางครั้งสถานีวิทยุก็ขาดผู้ทำงาน การบริหารงานในส่วนนี้ ก็ไม่สามารถที่จะบังคับหรือควบคุมบุคลากรได้ ฉะนั้นการบริหารงานภายในสถานีวิทยุชุมชนจึงไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนตายตัว มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตาม การบริหารงานสถานีวิทยุชุมชนก็ยังเป็นไปตามรูปแบบกระบวนการบริหารตามแนวคิดของ Luther Gulick และ Lyannall Urwick ได้แบ่งรูปแบบกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ ดังนี้

แนวทางที่ 1 คือ การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนแรกของการบริหารซึ่ง การวางแผนของสถานีวิทยุชุมชนที่ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่าสถานีวิทยุชุมชนทุกสถานียมีการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Plans) ระยะยาว 5 ปีขึ้นไป และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย แนวปฏิบัติในการทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชน เพื่อเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารในการจัดการได้บรรลุตามเป้าหมาย โดยยึดผู้ฟัง ประชาชนในชุมชนเป็นหลัก เช่น สถานีวิทยุชุมชนมีวัตถุประสงค์ในการเสนอข่าวการประชาสัมพันธ์ของชุมชน การนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ การศึกษาเป็นหลัก และนำเสนอในด้านความรู้ที่ใกล้ตัวกับชีวิตประจำวันของคนในชุมชน

แนวทางที่ 2 คือ การจัดการ (Organizing) หมายถึง การจัดการองค์กรหรือหน่วยงานและกำหนดระบบการทำงานของหน้าที่ต่างๆ ในองค์กรเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดี ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก ซึ่งสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีมีการจัดภายในหน่วยงานที่แตกต่างกันออกไปการกำหนดระบบการทำงานของหน้าที่ต่างๆ ในสถานียถูกปรับเปลี่ยนไปตามบุคลากรที่มีอยู่ เนื่องจากในการบริหารงานสถานีวิทยุชุมชนนั้นไม่สามารถหาบุคลากรที่จะเข้ามาทำงานได้ครบตามจำนวนที่ผังโครงสร้างบริหารกิจการสถานียทั่วไปได้กำหนดไว้ ผู้อำนวยการสถานียจึงต้องปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นรูปแบบโครงสร้างใหม่เพื่อให้เข้ากับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่จริงของสถานีย และเมื่อสถานียวิทยุชุมชนจะเข้าสู่การปรับเปลี่ยนระบบการทำงานไปสู่ดิจิทัล ผู้วิจัยพบว่า สถานียวิทยุชุมชนทั้งหมดยังไม่มีความพร้อมในการจัดการ ทั้งด้านการเงิน ด้านบุคลากร และด้านอุปกรณ์ในการทำงานภายในสถานีย อีกทั้งสถานียไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์ข้อมูลนโยบายที่ชัดเจน จึงไม่สามารถวางแผนการทำงานในอนาคตได้

แนวทางที่ 3 คือ การบริหารงานบุคคล (Staffing) เป็นการทำหน้าที่บริหารบุคคลต่างๆ ตั้งแต่การสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเลือกคนทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถ แต่สถานีวิทยุชุมชนเป็นสถานที่ที่มุ่งทำประโยชน์เพื่อคนในชุมชน ไม่แสวงหาผลกำไร การทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนเป็นการทำงานด้วยจิตสาธารณะ ไม่มีค่าตอบแทนให้กับผู้ทำงาน ฉะนั้นการคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมเข้ามาทำงานจึงไม่สามารถทำได้บุคคลที่จะเข้ามาทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนจะได้รับมอบหมายงานตามถนัด เช่น บุคคลที่พูดคุยเก่ง อารมณ์ดี จะให้ทำงานในส่วนของผู้จัดรายการหรือบุคคลที่มีความสามารถในการซ่อมแซมเครื่องมืออุปกรณ์วิทยุ จะให้ทำงานในส่วนของฝ่ายเทคนิค เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สถานีวิทยุชุมชนก็ได้มีการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรอยู่เป็นประจำเพื่อให้บุคลากรได้พัฒนาฝีมือ และเพิ่มศักยภาพในการทำงานให้ดีขึ้น

แนวทางที่ 4 คือ การสั่งการ (Directing) หมายถึง ขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการบริหาร และเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารในความพยายามที่จะให้การกระทำต่างๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยรู้จักวิธีการชี้แนะ และควบคุมบังคับบัญชาให้การทำงานของผู้อยู่บังคับบัญชาเป็นไปตามความต้องการมากที่สุด ซึ่งในการบริหารงานสถานีวิทยุชุมชนผู้อำนวยการสถานีจะไม่สามารถออกคำสั่งหรือบังคับผู้ที่เข้ามาทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากทุกคนที่เข้ามาทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนเป็นผู้ที่มาทำงานด้วยจิตสาธารณะ ต้องการสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม ฉะนั้นผู้อำนวยการสถานีจึงไม่มีสิทธิในการสั่งงานอย่างเด็ดขาด แต่จะเปลี่ยนไปใช้การควบคุมโดยวิธีการพูดคุยกชี้นำเสนอให้เห็นถึงสิ่งๆ นั้น อย่าง เพราะหากผู้อำนวยการสถานีควบคุมบุคลากรมากเกินไป บุคลากรก็จะหมดกำลังใจในการที่เข้ามาทำงานภายในสถานี อาจจะทำให้ส่งปัญหาการขาดบุคลากรในการทำงานได้

แนวทางที่ 5 คือ การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การทำให้กลไกต่างๆ ขององค์กรสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบในการจัดการ มีระบบวิธีการประสานงานระหว่างหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานได้ร่วมมือร่วมใจในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีความซับซ้อนหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานบรรลุความสำเร็จ ซึ่งองค์กรแต่ละแห่งต้องมีหลักการที่ดี เนื่องจากสถานีวิทยุชุมชนเป็นองค์กรที่มีขนาดเล็กมีผู้ร่วมงานไม่มาก บุคลากรทุกคนทราบถึงวัตถุประสงค์ในการทำงานในทิศทางเดียวกันว่า สถานีวิทยุชุมชน ทำเพื่อประชาชน ทำเพื่อคนในชุมชนของตนเอง ทุกคนให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี อีกทั้ง บุคลากร ที่มีส่วนร่วมในการทำงานสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยง่าย โดยการพบปะพูดคุยกันที่บ้าน เนื่องจากทุกคนเป็นคนในชุมชนเดียวกัน จึงทำให้ทุกคนมีความสนิทสนมกัน สามารถติดต่อพูดคุยกันได้ตลอดเวลา

แนวทางที่ 6 การรายงาน (Reporting) การทำรายงานผลการปฏิบัติงาน และเป็นแนวทางที่ใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงานได้ทั้งในรูปแบบของรายการเป็นทางการและช่องทาง การสื่อสารโดยปกติ ขึ้นอยู่กับระบบการรายงานของแต่ละองค์กร เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบผลการทำงาน ซึ่งสถานีวิทยุชุมชนได้มีการจัดทำการประเมินผลสถานีวิทยุโดยการ พุดคุยสอบถามจากกลุ่มผู้ฟัง เช่น การเข้าไปพูดคุยกับผู้ฟังเกี่ยวกับรายการในสถานีวิทยุมีความพึงพอใจ ในเนื้อหาหรือรายการหรือไม่อย่างไร หรือสถานีจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ฟัง การทำบุญ พบปะผู้จัดรายการซึ่ง เป็นการประเมินผลตอบรับจากผู้ฟังไปในตัวด้วย การจัดกิจกรรมหรือทำการประเมินเช่นนี้จะ เป็นแนวทางให้สถานีวิทยุทราบถึงผลตอบรับในการทำงาน ข้อผิดพลาดของผู้จัดรายการ หรือแม้แต่การส่ง สัญญาณของคลื่นวิทยุสามารถรับฟังได้หรือไม่ เกิดปัญหาการรับฟังไม่ได้หรือสัญญาณขาดหายหรือไม่ เพื่อที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขการทำงานในลำดับต่อไป อีกทั้งสถานีวิทยุชุมชนยังมีการจัดทำรายงาน ประเมินผลทุกปีให้กับกสทช. เพื่อที่จะนำไปต่ออายุใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง ต่อไป

แนวทางที่ 7 งบประมาณ (Budgeting) หมายถึง งบประมาณหรือแผนประมาณ การเกี่ยวกับข้อมูลยอดรายรับ รายจ่ายและผลกำไร หรือสถานภาพทางการเงินในการดำเนินงานของ องค์กรให้บรรลุเป้าหมายในการทำงานและวัตถุประสงค์ขององค์กร ทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนด ทิศทางในการปฏิบัติงานและความรับผิดชอบที่จะเป็นตัวชี้วัดในการประเมินผลความสำเร็จด้วย ซึ่งใน ปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนประสบปัญหาในด้านงบประมาณมากที่สุด สถานีวิทยุชุมชนเป็นการทำงานที่ ไม่แสวงหารายได้ ไม่มีรายรับที่ชัดเจน แต่ในทางกลับกันสถานีก็มีค่าใช้จ่ายที่ต้องรับผิดชอบทุกเดือน ฉะนั้นผู้อำนวยการสถานีจึงต้องมีการวางแผนประมาณการเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายอย่างรอบคอบ สถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การดูแลของวัด และโรงเรียนประจำชุมชน รายจ่ายภายในของสถานีจึงตกเป็นภาระของวัดและโรงเรียนไปด้วยปริยาย กล่าวคือ งบประมาณส่วนใหญ่ของสถานีจะได้อาจจากการทำบุญเข้าวัด การบริจาคเงินจากผู้ที่มีจิตศรัทธา หรือจากผู้ที่เป็น คุณค่าที่จะสนับสนุนสถานีวิทยุชุมชน แต่อย่างไรก็ตามงบประมาณที่ได้รับนั้นก็ยังไม่สามารถที่จะ นำมาบริหารจัดการภายในสถานีได้อย่างเต็มที่ ฉะนั้นเรื่องงบประมาณจึงเป็นปัญหาหลักในการ บริหารงานสถานีวิทยุชุมชนในขณะนี้

5.2.1.2 สภาพการณ์การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัด

อุบลราชธานีระบบอนาล็อก

การนำเสนอเนื้อหาในระบบอนาล็อกของวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี ในการเปลี่ยนสู่วิทยุชุมชนระบบดิจิทัลได้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการผลิตเนื้อหา (กาญจนา แก้วเทพ, 2548) สถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาชาวบ้าน สาธารณสุข การศึกษา และข่าวสารสังคม ซึ่งตรงกับหลักในการนำเสนอเนื้อหาสำหรับวิทยุชุมชน แต่เนื้อหาที่นำเสนอั้นยังไม่ครบถ้วนตามหลักที่ต้องนำเสนอ

นอกจากนี้ตามแนวคิดเรื่องการผลิตเนื้อหาที่อธิบายไว้ว่า วิธีการนำเสนอั้นต้อง เป็นแบบชาวบ้านและเป็นอย่างที่บ้านต้องการ ประเด็นเรื่องวิธีการนำเสนอจะมี เรื่องสำคัญๆ อยู่ 2 เรื่องคือ ช่วงเวลาและภาษา สถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีก็ได้ยึดวิธีการนำเสนอ นี้เป็นหลักเช่นกัน ในประเด็นวิธีการนำเสนอเรื่องเวลา สถานีวิทยุชุมชนส่วนใหญ่จะเริ่มออกอากาศ ตั้งแต่ช่วงเวลาเช้ามีด 03.00 น. ไปจนถึงช่วงเวลาปิดสถานี 23.00 น. แต่สถานีวิทยุชุมชนบางแห่งจะ ออกอากาศ 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาที่ 1 เวลา 03.00 น. ถึงเวลา 08.00 น. และ ช่วงเวลาที่ 2 เวลา 16.00 น. ถึงเวลา 22.00 น. เนื่องจากปัญหาในด้านค่าใช้จ่ายที่สูง การแบ่งช่วงเวลาออกอากาศจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของสถานีวิทยุชุมชนได้มากขึ้น สถานีวิทยุชุมชนออกอากาศในช่วงเวลาเช้า จะนำเสนอเนื้อหาในด้านธรรมะ มุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีความสุขในการรับฟังธรรมะเทศนาเกี่ยวกับคำ สอนของพระพุทธเจ้าเป็นหลัก ในช่วงกลางวันสถานีวิทยุชุมชนจะนำเสนอเนื้อหาสาระทั่วไปที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฟัง ประชาสัมพันธ์ข่าวสารภายในชุมชน และมีรายการสร้างความบันเทิง สอดแทรกให้กับผู้ฟังด้วย และในช่วงเย็นไปจนถึงช่วงปิดสถานี สถานีวิทยุชุมชนจะนำเสนอเนื้อหา เกี่ยวกับธรรมะ สั่งสอนเกี่ยวกับการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา และสวดมนต์ฟังธรรมะก่อนนอน

เนื้อหาที่สถานีวิทยุชุมชนมุ่งนำเสนอส่วนใหญ่จะใช้เนื้อหาในเรื่องของธรรมะเป็น หลักในการนำเสนอ สืบเนื่องจาก ในปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีได้ก่อตั้งอยู่ ภายในการดูแลของวัด บุคลากรหลักที่เป็นผู้ดูแลก็จะเป็นพระสงฆ์ ฉะนั้น การนำเสนอเนื้อหา ในด้านธรรมะจึงมีความเหมาะสมซึ่งเป็นเนื้อหาที่ใกล้ตัวสำหรับผู้ผลิตรายการสามารถค้นคว้าได้ง่าย และสถานีวิทยุชุมชนยังเห็นถึงความสำคัญของธรรมะที่ปัจจุบันคนในชุมชนยังให้ความสำคัญ เพราะ สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมงานบุญภายในชุมชน การเข้าวัดฟังเทศนาอยู่เป็นประจำของคนใน ชุมชน

ในประเด็นวิธีการนำเสนอเรื่องภาษา เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีมีพื้นที่ตั้งอยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน ประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่ใช้ภาษาท้องถิ่น ในที่นี้หมายถึงภาษาอีสาน ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน ประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีจึงมีความคุ้นเคยกับการสื่อสารด้วยภาษาอีสานเป็นอย่างดี ในกรณีที่สถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีเป็นวิทยุของชุมชนที่ก่อตั้งอยู่ตามอำเภอต่างๆ นอกเมือง ซึ่งคนในชุมชนไม่มีความคุ้นเคยกับภาษากลางมากนัก เมื่อเกิดสถานีวิทยุชุมชนขึ้น ผู้ผลิตรายการ ผู้ดำเนินรายการ ก็จะใช้ภาษาอีสาน ในการสื่อสารกับผู้ฟัง ในการจัดรายการนั้น ผู้ดำเนินรายการจะใช้ภาษาอีสานสลับกับภาษากลางในการสื่อสารกับผู้ฟัง โดยปกติแล้วผู้ดำเนินรายการจะเป็นคนในชุมชนการจัดรายการจึงนำภาษาอีสานมาใช้เป็นภาษาในการสื่อสารไปโดยปริยาย อย่างไรก็ตามการออกอากาศในรายการข่าวที่นำเสนอข่าวสารจากทางราชการ ผู้ผลิตรายการก็จะใช้ภาษากลางในการสื่อสารข่าวสารประชาสัมพันธ์ต่างๆ ฉะนั้นการสื่อสารของผู้ผลิต ผู้ดำเนินรายการจึงมีทั้งภาษาอีสานและภาษากลางสลับกันไป

สรุปได้ว่า การใช้ภาษาอีสานในการสื่อสารเป็นวิธีการหนึ่งที่ตั้งจุดความสนใจให้กับผู้ฟังได้ สามารถสร้างความเป็นกันเอง สร้างความคุ้นเคยให้กับผู้ฟังได้ ดังนั้น สถานีวิทยุชุมชนต้องคำนึงว่า การผลิตรายการของสถานีวิทยุชุมชนเป็นการนำเสนอรายการให้กับคนในชุมชนได้รับฟัง ผู้ผลิตรายการ ผู้ดำเนินรายการจึงต้องยึดกลุ่มคนในชุมชนเป็นหลัก เพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าใจในเนื้อหา รายการที่สถานีนำเสนอ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายการ หากผู้ผลิตรายการ ผู้ดำเนินรายการไม่คำนึงถึงประเด็นนี้อาจจะทำให้กลุ่มผู้ฟังในชุมชนเกิดความสับสนในเรื่องของเนื้อหา เกิดความไม่เข้าใจในสารที่ต้องการจะสื่อออกไป ส่งผลให้กระบวนการส่งสารและรับสารไม่เกิดผลสำเร็จ อีกทั้งทำให้ผู้ฟังรายการไม่มีแรงจูงใจในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนต่อไป

นอกจากนี้การนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ได้ถูกจำแนกออกตามประเภทของเนื้อหาวิทยุชุมชนทั้งเนื้อหาประเภทที่มุ่งให้สาระ และเนื้อหาประเภทให้ความบันเทิง ตามที่ กาญจนา แก้วเทพ (2548) ได้แจกแจงไว้ พบว่า สถานีวิทยุชุมชนได้นำเสนอเนื้อหาประเภทมุ่งให้สาระ ได้แก่ เนื้อหาความรู้ด้านธรรมะ เนื้อหาความรู้ด้านการศึกษา ซึ่งเนื้อหาสองด้านนี้จะป็นเนื้อหาหลักหรือวัตถุประสงค์หลักในการนำเสนอเนื้อหาของสถานีวิทยุชุมชน รองลงมาป็นเนื้อหาที่ให้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการทำมาหากิน เช่น การเกษตร แรงงานเศรษฐกิจ เนื้อหาด้านสุขภาพอนามัย เนื้อหาด้านศิลปะ ความบันเทิง เนื้อหาด้านสิ่งแวดล้อม และเนื้อหาด้านความปลอดภัยในชุมชน

เนื้อหาเหล่านี้ผู้ฟังรายการจะได้รับความรู้จากหน่วยงานของรัฐเข้ามาร่วมจัดรายการกับสถานีวิทยุชุมชน เช่น หน่วยงานโรงพยาบาล สถานีอนามัยชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่เทศบาล เป็นต้น และนอกจากนี้ผู้ดำเนินรายการอาสาสมัครก็มักจะมีเรื่องราวที่มีสารประโยชน์ที่ตนได้ประสบมา นำมาพูดคุยกับผู้ฟังอยู่เป็นประจำ ซึ่งจะทำให้เนื้อหารายการที่นำเสนอไปนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง และผู้ฟังก็จะได้รับทั้งสาระและความบันเทิงควบคู่กันไป อย่างไรก็ตาม หากจะมีการปรับตัวในเรื่องเนื้อหาที่จะนำเสนอในการออกอากาศวิทยุกระจายเสียงระบบดิจิทัล สถานีวิทยุชุมชนจะมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาใหม่ จะนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น เช่น สถานีวิทยุชุมชนจะจัดหาผู้ดำเนินรายการที่มาจากหน่วยงานที่มีความรู้โดยตรงเข้ามาร่วมจัดรายการเพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องกับผู้ฟัง ให้ทนายเข้ามาร่วมพูดคุยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาในด้านกฎหมาย ให้คุณครูเข้ามาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องเรียนของเยาวชนและผู้ปกครอง เพราะ หากสถานีวิทยุชุมชนไม่มีการปรับตัวอาจส่งผลให้กลุ่มผู้ฟังลดลงได้

เนื้อหาประเภทให้ความบันเทิงที่สถานีวิทยุชุมชนได้นำเสนอนั้น ได้แก่ รายการเพลง และรายการประชาสัมพันธ์ข่าวสารในชุมชน ลักษณะรายการเพลงที่สถานีวิทยุชุมชนได้นำเสนอนั้นเป็นการจัดรายการโดยเปิดเพลงจากแผ่นซีดีเพลงที่หาซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไป มิได้ผ่านการขอลิขสิทธิ์เพลงจากบริษัทเจ้าของลิขสิทธิ์เพลงโดยตรง เนื่องจากผู้จัดรายการไม่ได้รับความรู้ในด้านกฎหมายเกี่ยวกับการขออนุญาตเปิดเพลงแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตาม การเปิดเพลงของผู้จัดรายการมิวัตถุประสงค์เพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน มิได้แสวงหากำไร หรือผลประโยชน์จากเพลงแต่อย่างใด รายการให้ความบันเทิงที่สถานีวิทยุชุมชนผลิตขึ้น เช่น เพลงดังในอดีต เปิดเพลงตามคำขอ สบายๆ ลูกทุ่ง เป็นต้น รายการเหล่านี้นอกจากจะเปิดเพลงเพื่อให้ความบันเทิงแล้ว ยังมีเนื้อหาที่สอดแทรกความรู้ให้กับผู้ฟัง การบอกเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้จัดรายการที่ได้พบเห็น หรือสัมผัสมาเป็นเรื่องในอดีตกับปัจจุบันว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้ผู้ฟังทุกวัยได้รับทราบถึงความแตกต่างของอดีตกับปัจจุบัน อีกทั้งยังมีข่าว การประชาสัมพันธ์ของชุมชนเพื่อให้ผู้ฟังได้รับทราบอีกด้วย

5.2.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรงบประมาณ และการนำเสนอเนื้อหา

5.2.2.1 ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านโครงสร้างองค์กร ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรงบประมาณ

เมื่อสังคมเปลี่ยนไปเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้นมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยเข้าสู่การเปลี่ยนผ่านจากการใช้งานระบบอนาล็อกไปใช้งานในระบบดิจิทัล ส่งผลให้สถานีวิทยุชุมชนต้องเกิดการปรับตัวเพื่อที่จะสามารถรองรับนโยบายนี้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ หากปรับเปลี่ยนไปใช้ระบบดิจิทัลก็เปรียบเสมือนการปรับระบบการทำงานของสถานีวิทยุชุมชนไปในอีกรูปแบบหนึ่ง ฉะนั้นทรัพยากรที่อยู่ภายในสถานียังต้องมี ความพร้อมในระดับหนึ่ง เพื่อที่จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทรัพยากรที่สถานียังควรคำนึงถึงเป็น สิ่งที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ตามที่กำหนด ทรัพยากรสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายของ องค์กรในการผลิตสินค้าหรือบริการ ซึ่งเป็นที่ปรารถนาของสังคม โดยมีทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญ 4 อย่าง (ธนพล หิรัญบุรณะ, 2552) ได้แก่

ปัจจัยที่ 1 ทรัพยากรคน (Man) ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี ยังขาดบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านในการทำงานเกี่ยวกับสถานีวิทยุชุมชน และการทำงานรูปแบบการออกอากาศในระบบดิจิทัล เนื่องจากอาสาสมัครที่เข้ามาทำงาน ต่างมีวุฒิทางการศึกษาที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานในสถานีวิทยุ ทุกคนที่เข้ามาทำงาน ภายในสถานียังเข้ามาเรียนรู้การทำงานในส่วนต่างๆ ไปพร้อมกับการปฏิบัติงานจริง หากขาดความรู้ ความสามารถในการทำงานสถานียังจะประสบปัญหาในการทำงานได้ อย่างไรก็ตามทุกคนพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากการอบรมของสถานียังจากการค้นคว้าด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา และหากได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ เช่น การจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยุระบบดิจิทัล ผู้ทำงานก็พร้อมที่จะเข้าร่วมการอบรมทันที เพื่อนำความรู้มาใช้ในการทำงาน ฉะนั้นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดการอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมสำหรับการทำงานเพื่อรองรับนโยบายดิจิทัลก่อน ที่จะเริ่มเปลี่ยนระบบการออกอากาศใหม่ เพราะการพัฒนาบุคลากรจะส่งผลให้การทำงานของนโยบายประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดการณ์ไว้

ปัจจัยที่ 2 ทรัพยากรสินทรัพย์หรือเงิน (Money) ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี มีปัญหาในเรื่องของทรัพยากรสินทรัพย์หรือเงินเป็นปัญหาหลัก เนื่องจากรายรับ ไม่มีความสัมพันธ์กับรายจ่าย สถานีมีรายจ่ายค่าไฟ ค่าน้ำ ค่าซ่อมบำรุงที่ค่อนข้างสูง แต่ในขณะเดียวกันสถานีมีรายรับที่ไม่แน่นอน สภาพการณ์ปัจจุบันสถานีต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายทุกเดือน ฉะนั้นในการเปลี่ยนรูปแบบการออกอากาศในระบบดิจิทัล หากต้องใช้ทรัพยากรสินทรัพย์หรือเงินในการดำเนินการเปลี่ยนสถานียังไม่มีความพร้อมในด้านนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนเงินทุนสำหรับสถานีวิทยุชุมชน หรือควรแนะนำการแสวงหาเงินทุนที่สถานีวิทยุชุมชนสามารถกระทำได้ เพราะหากสถานีวิทยุชุมชนยังประสบปัญหาในด้านการเงินก็จะไม่สามารถตอบรับนโยบายดิจิทัลได้อย่างเต็มที่

ปัจจัยที่ 3 ทรัพยากรวัตถุดิบ (Materials) รวมไปถึงเครื่องจักร (Machines) และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีใช้เครื่องส่งสัญญาณวิทยุกระจายเสียงในรูปแบบของระบบอนาล็อก ที่มีคุณภาพในการออกอากาศคุณภาพระดับปานกลาง เนื่องจากสถานีขาดงบประมาณที่จะจัดซื้อเครื่องส่งสัญญาณที่มีคุณภาพดีมาใช้ในการทำงาน ทำให้เกิดปัญหาในการออกอากาศบ้างบางครั้ง เช่น สัญญาณขาดหาย อุปกรณ์เสาสัญญาณไม่สามารถออกอากาศได้ขณะฝนตก ลมแรง เป็นต้นและในขณะนี้สถานียังไม่มีการวางแผนที่จะจัดซื้อเครื่องส่งสัญญาณที่จะสามารถนำไปใช้งานในการทำงานของระบบดิจิทัลเนื่องจากสถานการณ์ของสถานีได้รับผลกระทบในเรื่องของเงินทุนอยู่พอสมควร หากมีการเปลี่ยนแปลงก็ต้องปิดสถานีไป

ปัจจัยที่ 4 การจัดการ (Management) ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีนำความรู้ในการบริหารจัดการมาปรับใช้ในองค์กรเพื่อให้องค์กรมีระบบในการทำงานและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และหากสถานีได้เปลี่ยนไปทำงานในระบบดิจิทัลผู้อำนวยการสถานีก็จะยังคงใช้รูปแบบการบริหารจัดการมาใช้เช่นเดิม แต่ในปัจจุบันผู้อำนวยการสถานีไม่สามารถวางแผนการทำงานต่อไปได้เพราะไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายดิจิทัลไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเลย จึงส่งผลกระทบไม่สามารถวางแผนการทำงานในอนาคตได้ ซึ่งเป็นปัญหาในการบริหารงานในตอนนี้อยู่

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาผู้วิจัยเห็นว่าสภาพการณ์ของวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบันมีการดำเนินกิจการโดยเป็นไปตามหลักการของการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชนทุกประการ แต่อย่างไรก็ตามสถานีวิทยุชุมชนก็ยังประสบปัญหาทั้งใน ด้านงบประมาณ ที่ไม่เพียงพอต่อการจัดการภายในสถานี และด้านบุคลากรที่ขาดความรู้ความสามารถอยู่พอสมควร เนื่องจากบุคลากรที่เข้ามาทำงานภายในสถานีเป็นบุคลากรที่ไม่ได้มีวุฒิการศึกษาที่ตรงกับการทำงานวิทยุ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้ศึกษาว่า ผู้ที่ทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนจะมีอายุค่อนข้างมาก การฝึกหัดให้เข้ามา

เรียนรู้ มาบริหารจัดการ สามารถทำได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีใหม่ ซึ่งจะเป็นผลกระทบในการเปลี่ยนผ่านไปสู่รูปแบบการออกอากาศวิทยุระบบดิจิทัลในอนาคต

5.2.2.2 ความพร้อมการนำเสนอเนื้อหาในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุระบบดิจิทัลของสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี

สถานีวิทยุชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีมีความพร้อมที่จะปรับตัวเรื่องการผลิตเนื้อหาในระดับหนึ่ง แต่ควรมีการเตรียมพร้อมเพื่อที่จะปรับตัวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะในด้านของผู้ผลิตรายการของสถานีวิทยุชุมชนควรมีการพัฒนาตนเองให้ทันต่อสถานการณ์ หมั่นศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสถานีวิทยุชุมชนให้มากขึ้น เช่น ผู้ผลิตรายการจำเป็นต้องศึกษาเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบการเปิดเพลง หรือเนื้อหาที่จะนำเสนอในด้านอื่นๆอย่างถี่ถ้วน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการนำเสนอเนื้อหาผิดระเบียบที่กฎหมายได้กำหนดไว้ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง อีกทั้ง ในปัจจุบันรายการของสถานีวิทยุชุมชนนำเสนอเนื้อหาไม่หลากหลายเท่าที่ควร หากสถานีมีการปรับตัวในเรื่องเนื้อหาให้มีความหลากหลายจะทำให้สถานีได้รับผลตอบรับจากผู้ฟังเพิ่มมากขึ้น สถานีจะมีความโดดเด่นเป็นที่รู้จักในวงกว้าง ทำให้สามารถดึงดูดผู้ฟังให้เพิ่มมากขึ้นได้ และในขณะนี้เนื้อหาที่สถานีวิทยุชุมชนนำเสนอเนื้อหายังไม่ครอบคลุมมากนัก ควรเพิ่มเนื้อหารายการที่น่าสนใจ ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ฟังได้มากขึ้น กล่าวคือก่อนที่จะมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหารายการนั้น สถานีต้องทำการสำรวจความคิดเห็นของคนในชุมชนก่อนว่ามีความต้องการรับฟังเนื้อหารายการจากสถานีในรูปแบบใดบ้าง สถานีควรปรับในเรื่องการออกอากาศในด้านใดบ้าง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับตัวและให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานของสถานีวิทยุชุมชนต่อไป

5.2.3 ความคิดเห็นของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุดิจิทัลของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี

ความคิดเห็นของผู้ฟังในการเปลี่ยนผ่านสู่วิทยุดิจิทัลของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานีสรุปได้ว่า ในปัจจุบันกลุ่มผู้ฟังส่วนใหญ่มีความถี่ในการรับฟังรายการจากสถานีวิทยุชุมชนทุกวัน ในช่วงเวลาว่างขณะอาศัยอยู่ที่บ้าน เพราะเห็นว่ารายการของสถานีวิทยุชุมชนมีเนื้อหารายการที่มีประโยชน์ต่อผู้ฟัง มีเนื้อหาประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมภายในอำเภออยู่เป็นประจำ จึงเป็นที่พึงพอใจต่อผู้ฟัง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับฟังวิทยุโดยฟังที่

บ้านส่วนใหญ่มีการฟังทุกวัน เหตุผลที่เปิดฟังวิทยุ เพื่อความเพลิดเพลิน โดยเลือกฟังรายการตามเวลาที่สะดวก

อีกทั้ง ผู้จัดรายการของสถานีวิทยุชุมชนยังแสดงความเป็นกันเอง มีลีลาในการพูด ขณะที่จัดรายการ ซึ่งผู้จัดรายการจะใช้ภาษาอีสานซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นผสมกับภาษากลางในการจัดรายการ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น และยังเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมโดยเปิดรับสายโทรศัพท์เพื่อพูดคุยกับผู้ฟังอีกด้วย ซึ่งการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการของสถานีนั้นเป็นการดึงดูดความสนใจหรือเป็นที่พึงพอใจของผู้ฟังเป็นอย่างดี ทำให้ผู้ฟังได้ร่วมทำกิจกรรมกับสถานีซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชนไปโดยปริยาย สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าผู้ฟังเห็นด้วยต่อการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนในระดับของการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร การเข้าร่วมจัดรายการ และในระดับเป็นเจ้าของรายการ

ในส่วนของความต้องการทางด้านเนื้อหาจากสื่อวิทยุชุมชนระบบดิจิทัลของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี สรุปได้ว่า ประชาชนต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนได้ปรับเปลี่ยนเรื่องผู้ดำเนินรายการ กล่าวคือ ผู้ฟังต้องการให้ผู้ดำเนินรายการมีทักษะในการดำเนินรายการมากยิ่งขึ้น เช่น การสร้างความน่าสนใจในรายการ การเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในรายการหลายๆ ด้าน

ซึ่งผลสรุปนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยที่เกี่ยวกับความต้องการของประชาชนในการรับฟังวิทยุชุมชนที่ว่า กลุ่มผู้ฟังส่วนใหญ่ต้องการให้ตัวแทนของประชาชนเป็นผู้ดำเนินรายการเป็นเพศชาย และใช้ภาษากลางในการดำเนินรายการ ซึ่งสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชาชนใช้ภาษาอีสานและภาษากลางในการสื่อสารเป็นหลัก จึงทำให้กลุ่มผู้ฟังในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีไม่มีความต้องการในด้านการใช้ภาษาในการดำเนินรายการ ส่วนของผู้ดำเนินรายการในปัจจุบันใช้ภาษาอีสานและภาษากลางในการสื่อสารควบคู่กันไป กลุ่มผู้ฟังในจังหวัดอุบลราชธานีจึงมีความพึงพอใจในการดำเนินรายการในระดับหนึ่ง

ในด้านเวลาของการนำเสนอเนื้อหา ผู้ฟังให้ความเห็นว่า ในปัจจุบันระยะเวลาการออกอากาศของสถานีมีความเหมาะสมพอสมควร แต่ควรปรับเวลาของรายการบันเทิงให้นานขึ้น และควรเพิ่มเนื้อหาสาระให้มากขึ้นกว่าเดิม เช่น เพิ่มความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ใกล้ตัวชาวบ้าน เช่น กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน กฎหมายเกี่ยวกับการซื้อขาย กฎหมายเกี่ยวกับครอบครัว เป็นต้น เพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา และเนื้อหาด้านความบันเทิง รายการเพลง เพราะเนื้อหาเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังทั้งในด้านความรู้ และความบันเทิงควบคู่กันไป ในปัจจุบันบางสถานียังมีการโฆษณาสินค้า เช่น โฆษณาปุ๋ย โฆษณาขายอุปกรณ์ทางการเกษตร ซึ่งเป็นการสร้างความรำคาญให้แก่ผู้ฟังในช่วงที่รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชน อย่างไรก็ตาม เนื้อหารายการเดิมที่นำเสนอในปัจจุบันควรคงไว้เช่นเดิม เพราะเป็นรายการที่มีประโยชน์ต่อผู้ฟัง

ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลวิจัยที่ว่า กลุ่มผู้ฟังส่วนใหญ่ต้องการเนื้อหาประเภทข่าว เพลง และการศึกษาตามลำดับ และรูปแบบรายการส่วนใหญ่ ต้องการรายการข่าว รายการเพลง และรายการพูดคุยกับผู้ฟังตามลำดับ

สรุปผลการวิจัยได้ว่า ประชาชนต้องการให้สถานีวิทยุชุมชนเห็นความสำคัญในเรื่องการผลิตเนื้อหา เพราะในปัจจุบันสถานการณ์บ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สังคมก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว กลุ่มคนในชุมชนจึงต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่แปลกใหม่ ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตของคนในชุมชนที่เปิดกว้างขึ้น มากกว่าการรับรู้ข้อมูลที่ไม่ได้เกิดประโยชน์ต่อการชีวิตมากนัก กล่าวคือ คนในชุมชนที่รับฟังรายการของสถานีวิทยุชุมชนส่วนใหญ่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่อำเภอภายนอก มีอาชีพรับจ้าง อาชีพเกษตรกร เป็นหลัก การใช้ชีวิตของคนในชุมชนจะสามารถเรียนรู้การทำไร่ทำนาได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมกันมาเป็นหลักอยู่แล้ว ฉะนั้น เนื้อหาที่รายการของสถานีวิทยุชุมชนนำเสนอไม่จำเป็นต้องนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับการเกษตรโดยเฉพาะ ควรให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่คนในชุมชนไม่รู้หรือไม่ได้ประสบในการใช้ชีวิต เช่น เนื้อหาเรื่องกฎหมาย เนื้อหาเรื่องเทคโนโลยีใหม่ เนื้อหาด้านสังคม ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้เป็นเนื้อหาที่ไม่ได้ไกลตัวของคนในชุมชนเลย เป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนต้องรับรู้ เพื่อที่จะได้ใช้ชีวิตได้โดยไม่ล้าหลัง และ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบเนื้อหาการออกอากาศของสถานีวิทยุชุมชนให้มากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันยังมีสถานีวิทยุชุมชนที่การออกอากาศโฆษณาเพื่อแสวงหาผลกำไร ซึ่งการออกอากาศโฆษณาสินค้าเป็นการกระทำผิดต่อกฎระเบียบในการออกอากาศกระจายเสียงวิทยุชุมชน หาก กสทช.ขาดการตรวจสอบในประเด็นนี้ อาจส่งผลให้สถานีวิทยุชุมชนอื่นนำไปปฏิบัติตามได้

5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“ความพร้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ในปัจจุบันสถานีวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานียังประสบปัญหาในเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่ายเป็นหลัก รายรับของสถานีวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ได้รับจากเงินบริจาคของประชาชนผ่านการบริจาคของวัด ฉะนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า สถานีวิสาหกิจชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมที่เกิดจากสถานีวิสาหกิจชุมชนเอง เพื่อระดมหางบประมาณในการจัดการภายในสถานีวิสาหกิจ หรือ สถานีวิสาหกิจชุมชนควรมีได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อนำงบประมาณไปขับเคลื่อนภายในสถานีวิสาหกิจให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด อีกทั้งยังเป็นการตัดปัญหาเรื่องการออกอากาศโฆษณาสินค้าเพื่อแสวงหาผลกำไรของสถานีวิสาหกิจชุมชนอีกด้วย

2. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ควรให้ความสำคัญกับสถานีวิสาหกิจชุมชนเป็นอย่างมาก ในเรื่องของการให้ข้อมูลประชาสัมพันธ์ในเรื่องของนโยบายดิจิทัล เพื่อให้สถานีวิสาหกิจชุมชนได้มีการวางแผนเพื่อปรับตัวที่จะรองรับนโยบายนี้ เนื่องจากในปัจจุบันคณะกรรมการ ผู้ผลิตรายการ ผู้ดำเนินรายการภายในสถานีวิสาหกิจชุมชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานสถานีวิสาหกิจกระจายเสียงระบบดิจิทัล อีกทั้งไม่ทราบถึงนโยบายดิจิทัลที่ประเทศไทยกำลังจะปรับตัวไปในอนาคต จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการวางแผนงาน เพื่อที่จะปรับสถานีวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้รองรับนโยบายดิจิทัล

3. สถานีวิสาหกิจชุมชนควรเพิ่มรูปแบบการประเมินผลการทำงานของสถานีวิสาหกิจ หรือผลตอบรับจากผู้ฟังที่สร้างความเชื่อมั่นให้มากขึ้น ในปัจจุบันสถานีวิสาหกิจชุมชนจะประเมินผลผ่านการเก็บข้อมูลในลักษณะพูดคุยสอบถามจากผู้ฟัง การมีส่วนร่วมของผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาร่วมพูดคุยในรายการ และการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ฟัง ทั้งนี้ การประเมินผลในรูปแบบนี้อาจจะสามารถวัดระดับความพึงพอใจของผู้ฟังได้ในระดับหนึ่งในการให้ความร่วมมือกับสถานีวิสาหกิจชุมชน แต่หากสถานีวิสาหกิจชุมชนทำการแจกแบบสอบถามหรือแบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้ฟังที่มีต่อการทำงานของสถานีวิสาหกิจชุมชน การทำงานของผู้ดำเนินรายการ รวมไปถึงการนำเสนอเนื้อหารายการของสถานีวิสาหกิจ ผู้วิจัยเห็นว่า การใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลายจะทำให้สถานีวิสาหกิจชุมชนได้รับผลตอบรับที่หลากหลาย สามารถนำไปปรับปรุงใช้ในการทำงานภายในสถานีวิสาหกิจให้เกิดประสิทธิภาพและตอบสนองกลุ่มผู้ฟังได้มากยิ่งขึ้น

4. ผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับข้อมูลในด้านต่างๆ นโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานีวิทยุชุมชนให้มากขึ้น เช่น ข้อมูลในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อจำกัด ระเบียบของการออกอากาศวิทยุกระจายเสียงวิทยุชุมชน ทั้งในการบริหารงาน การผลิตเนื้อหา เนื่องจากในปัจจุบันบุคคลกรที่ทำงานภายในสถานีวิทยุชุมชนขาดความรู้ในเรื่องของระเบียบการออกอากาศในรูปแบบวิทยุชุมชน จึงทำให้ในบางครั้งการนำเสนอเนื้อหาไม่เป็นไปตามกฎหมาย อาทิ การเปิดเพลงเพื่อสร้างความสนุกสนานให้กับผู้ฟัง ซึ่งการเปิดเพลงออกอากาศทางวิทยุไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์จะทำให้เกิดความผิดตามกฎหมาย หรือแม้แต่การออกอากาศโฆษณาของร้านค้าต่างๆ ที่สถานีวิทยุชุมชนไม่ควรทำ เนื่องจากเป็นวิธีการแสวงหาผลกำไรส่วนตัว ซึ่งผิดต่อระเบียบการออกอากาศวิทยุชุมชน หากผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนไม่ทราบถึงระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการออกอากาศของวิทยุชุมชนก็จะทำให้สถานีวิทยุชุมชนเกิดความเสียหายได้ ฉะนั้นผู้อำนวยการสถานีวิทยุชุมชนควรที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานีวิทยุชุมชนอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อเป็นหลักในการคัดกรองเนื้อหา ก่อนนำออกอากาศ และเพื่อที่จะทำให้สถานีวิทยุชุมชนได้ดำเนินการไปตามระเบียบที่ถูกต้อง

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาขณะที่สถานีวิทยุชุมชนกำลังเข้าสู่ยุคของวิทยุดิจิทัล ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ผู้ที่สนใจจะศึกษาต่อไป ศึกษาในประเด็นเมื่อสถานีวิทยุชุมชนได้ปรับตัวเข้าสู่วิทยุดิจิทัล สถานีวิทยุชุมชนมีการปรับเปลี่ยนในรูปแบบการบริหารงาน กระบวนการทำงาน และการนำเสนอเนื้อหาอย่างไร

2. ควรมีการศึกษาความพร้อมของผู้บริหารงานสถานีวิทยุภาคเอกชนที่กำลังเข้าสู่ยุคของวิทยุดิจิทัล ในด้านการวางแผนงาน และการพัฒนาบุคลากรเพื่อปรับตัวสำหรับการทำงานวิทยุดิจิทัล และเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้กับสถานีวิทยุชุมชนต่อไป

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กาญจนา แก้วเทพ.(2548).ก้าวต่อไปของการสื่อสารเพื่อพัฒนาชุมชน.กรุงเทพฯ: ซีโน ดีไซน์.
- กาญจนา แก้วเทพ และคณะ.(2549).วิทยุชุมชน: คลื่นหนุนการสร้างพลังให้ท้องถิ่น.กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- จิรพร วิทยศักดิ์พันธุ์, และนาฎยา ตนานนท์.(2550).คู่มือวิทยุชุมชน.เชียงใหม่: คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อภาคเหนือ.
- ธนาวัฒน์ แก้วพงศ์พันธุ์.(2552).วิทยุชุมชน: กฎหมายและการพัฒนา.กรุงเทพฯ: สุขุมและบุตร.
- ประสิทธิ์ ทีฆพุดิ และคณะ.(2549).วิทยุชุมชน.กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ.(2549).การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน: แนวคิดสู่ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย.กรุงเทพฯ: ซีโน ดีไซน์.
- ธงชัย สันติวงษ์, และชนาธิป สันติวงษ์.(2542).องค์การกับการสื่อสาร (Corporate Communication).กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มธุรส ศิริสถิตกุล.(2548).วิทยุชุมชน: การเมืองภาคประชาชนกับการแย่งชิงพื้นที่สื่อสารสาธารณะ. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ.
- ศุภางค์ นันตา.(2552).หลักการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์.มหาสารคาม: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรัตน์ เมธีกุล.(2545).การปฏิรูปสื่อในยุคสังคมไร้พรมแดน.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทธิ ขัตติยะ.(2555).หลักการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์.กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์.(2550).สื่อและสิทธิการสื่อสารของประชาชนฟิลิปปินส์.กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- พนา ทองมีอาคม.(ไม่ระบุปี).สถานการณ์วิทยุชุมชนในปัจจุบัน.ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์

ธนิตา กลิ่นลำดวน. (2546). การบริหารจัดการรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (การสื่อสารภาครัฐและเอกชน), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.

พระสมชาย ขวลิตเนตร (ชวนปณโณ). (2557). แนวทางการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงดิจิทัลเพื่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน.

ธนพล หิรัญบุรณะ. (2552). บทบาทวิทยุกระจายเสียงเพื่อความมั่นคงของชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, สาขาการบริหารสื่อสารมวลชน.

วลีรัตน์ แสงสุใจ. (2555). การศึกษาการบริหารงานราชการวิทยุชุมชนเพื่อเผยแผ่ศาสนา กรณีศึกษาสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม วัดนายโรง. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.

วิศุญา เกตสุริยงค์. (2550). ศึกษาพฤติกรรมการรับฟังวิทยุ ความต้องการ และการมีส่วนร่วมในจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเทศบาลนครสงขลา. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน.

สร้อยรัส สมศรีรัตน์. (2548). การบริหารสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์.

สายเพชร เกสัชชา. (2554). การบริหารจัดการวิทยุชุมชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

เอกสารอื่นๆ

วิทยุการบินแห่งประเทศไทย. (2556). ยกระดับแก้ไขปัญหาคลื่นวิทยุชุมชนรบกวนการสื่อสารการบิน. กองสื่อสารองค์กร.

สาโรจน์ แวมมณี. (2556). รายงานการศึกษาการเปลี่ยนผ่านสู่การกระจายเสียงวิทยุระบบดิจิทัลของประเทศไทย. สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ.

พรรษา รอดอาดม. (2558). เอกสารประกอบการเรียนการวางแผนและนโยบายการสื่อสาร TV DIGITAL. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.

เอกสารการสอนวิชาการบริหารงานวิทยุกระจายเสียง. (2557).การบริหารงานวิทยุกระจายเสียง.
สาขาวิชานิเทศศาสตร์,มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

วีรศักดิ์ เจริญเชาว์.(พฤษภาคม 2549). *วิทยุกระจายเสียงความชัดเจนสูง (Digital HDRadio)*.สืบค้น
เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2558, จาก http://www.prd.go.th/ewt_dl_link.php?nid=24903.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

(2559). ผู้ได้รับอนุญาตทดลองประกอบกิจการฯที่สามารถออกอากาศได้. สืบค้นเมื่อวันที่ 20
มีนาคม 2559, จาก <https://broadcast.nbtc.go.th/radio/index.php?type=NTYwNDAwMDAwMDAz>.

กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงเศรษฐกิจ สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

(2553). รายงานผลสำรวจจำนวนสถานีวิทยุชุมชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2559, จาก
<http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/pubs/pubsfiles/ictDev54.pdf>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวศรียา ธีระพัฒน์
วันเดือนปีเกิด	วันเสาร์ที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2534
ภูมิลำเนา	จังหวัดอุบลราชธานี
การศึกษา	พ.ศ.2556 อักษรศาสตรบัณฑิต ปรัชญา มหาวิทยาลัยศิลปากร

